

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

E.T.A. HOFFMANN

KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER ZINNOBER

Çeviri: BİLGE UĞURLAR - TÜRKİS NOYAN

E.T.A. HOFFMANN
KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER
ZINNOBER
BİR MASAL

Klein Zaches, genannt Zinnober, E.T.A. Hoffmann

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

2. basım: Aralık 2018, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3805-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

E.T.H. HOFFMANN
KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER
ZINNOBER
BİR MASAL

Almanca aslından çevirenler
Bilge Uğurlar - Türkis Noyan

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gece Tabloları, 2012

Şeytanın İksirleri, 2014

Kedi Murr'un Hayat Görüşleri, 2016

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg'de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizmi'nin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* (Callot Tarzı Düşlemler) adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıcılık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (Serapion Kardeşler, 1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören*, Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaass*, Joseph Roth'un *Hotel Savoy*, E.T.A. Hoffmann'ın *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın seyahatnamesi *Türkiye Günlüğü* (Cilt 1-2), Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588*, çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır.

Birinci Bölüm

Küçük hilkat garibesi¹. – Bir rahibin burnu acil tehdit altında. – Prens Paphnutius'un ülkesine Aydınlanma'yı getirişi ve Peri Rosabelverde'nin soylu kadınlar manastırına girişi.

Şirin bir köyün biraz uzağında, yolun hemen kenarında, kızgın güneşin kavurduğu toprağın üzerinde fakir, üstü başı perişan bir köylü kadın boylu boyunca yatıyordu. Açlıktan kıvranan, susuzluktan kırılan, gücünü tamamen yitirmiş olan bu bahtsız kadın, ormanda ağaç ve çalı diplerinden güçlükle topladığı kuru dallarla tepeleme doldurduğu sepetinin ağırlığı altında yere yığılmıştı. Güçlükle nefes alan kadın, artık öleceğini ve böylece içler acısı sefaletinin bir anda biteceğini sandıysa da çok geçmeden bütün gücünü toplayıp odun sepetini sırtına bağladığı ipleri çözmeyi başardı ve yavaşça doğrularak hemen yakındaki çimenlik yerde ayağa kalktı. Bir yandan da sızlanıp feryat ediyordu: “Bütün dertler, çileler hep beni ve zavallı kocamı mı bulacak? – “Koskoca köy-

1. Özgün dilde kullanılan “Wechselbalg” sözcüğü, Ortaçağ Avrupa'sında kötü ruhlar ya da cinlerin yeni doğum yapmış kadının sağlıklı bebeğini alıp yerine çirkin, ucube bir bebek bıraktıklarına dair batıl inançtan kaynaklanır. (Ç.N.)
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

de bu kadar çalışıp ter döken, gene de sürekli fakirlik çeken, açlık giderecek kadar parayı bile zar zor kazanan hep biz mi olacağız? – Üç yıl önce, kocam bahçemizde toprağı bellerken çil çil altın bulduğunda, sonunda tali-hin bizden yana döndüğünü, bundan sonra iyi günler göreceğimizi sanmıştık; ama ne oldu! – Hırsızlar parayı çaldı, ev de ambar da yandı kül oldu, tarladaki ekinimizi dolu vurdu, yürek acımızın son raddesi ise, bütün köyün yüz karası ve maskarası olarak dünyaya getirdiğim şu kü-çük hilkat garibesiyile Tanrı'nın bizi cezalandırması oldu. – Bu çocuk Aziz Laurentius Yortusu'nda¹ iki buçuk yaşı-na bastı, ama örümceği andıran incecik bacakları üzerin-de duramıyor, yürüyemiyor, konuşmak yerine kedi gibi hırıldayıp miyavlıyor. Üstelik bu uğursuz hilkat garibesi sekiz yaşındaki gürbüz bir erkek çocuğu gibi hapur hu-pur yemek yiyor, ama hiç semirmiyor. Tanrı ona da bize de acısın, anlaşılan bu çocuğu eziyet çekerek büyük zah-metlerle besleyip büyütmemiz gerekecek; belli ki bu bü-cür Parmak Çocuk giderek daha çok yiyip içecek, ama ömrü boyunca hiç çalışmayacak! Yoo, yooo, bu kadarına dünyada kimse katlanamaz! –Ah, keşke ölsem– ölüp de kurtulsam!” Bu sözlerle zavallı kadın hıçkıra hıçkıra ağ-lamaya başladı, sonunda acıya boğulmuş bir halde gücü-nü tamamen yitirerek ağır bir uykuya daldı.

Kadın iki buçuk yıl evvel dünyaya getirdiği bu çir-kin hilkat garibesinden yakınmakta haklıydı. İlk bakışta açıkçası acayip, yamru yumru bir odun parçasını andıran şey, aslında iki karıştan bile küçük, ne idüğü belirsiz bir oğlan çocuğuydu; şimdi de boylu boyunca yatmış oldu-ğu sepetin üzerinden sürünerek aşağıya inmiş, çimenle-rin içinde hırıldayarak yuvarlanıyordu. Bu yaratığın ka-

1. Yortu günü 10 Ağustos'tur. (Ç.N.)

fası omuzlarının arasına gömülüydü, sırt yerine balkabağına benzer bir şişkinlik vardı ve göğüs kafesinden fındık dalı inceliğindeki bacakları sarkıyordu; kısacası bu çocuk ortadan yarılmış bir turpa benziyordu. Bulanık gören bir göz onda yüz diye bir şey seçemeyebilirdi, ancak daha keskin bir gözle bakıldığında, siyah taras taras saçların arasından çıkan uzun, sivri bir burun ve simsiyah ışıltıya sahip bir çift ufacık göz hemen fark ediliyordu. Ayrıca çok yaşlı ve kırışık gibi görünen yüz hatları, onun küçücük bir adamotu¹ olduğu izlenimini veriyordu.

Daha önce belirtildiği gibi, kadın kederinden derin bir uykuya dalmış ve minik oğlu yuvarlana yuvarlana yanına sokulmuştu – işte tam o sırada, civardaki manastırda yaşayan hanımefendi² Fräulein von Rosenschön gezintiden dönerken o yoldan geçiyordu. Genç kadın birden durdu, doğuştan iyi niyetli ve merhametli biri olduğundan karşılaştığı perişanlık görüntüsünden çok etkilenmişti. “Ah, adaletli Tanrım,” diye söze başladı, “dünyada ne çok yoksulluk ve sefalet var! – Ah zavallı kadın! – Dünyaya gözünü açar açmaz çalışmak zorunda kalmış, gücünün yettiğinden fazla çalıştığı için açlık ve kederden yerlere serilmiş! – Onu görünce kendi âcizliğimi ve yetersizliğimi ilk kez derinden hissettim! Ah, keşke elimden gelse de ona dilediğimce yardım edebilsem! – Gene de, kötü kaderin zorla elimden almaya ve yok etmeye gücünün yetmediği, az da olsa hâlâ başvurabileceğim yeteneklerimi şu zavallı yaratığa yardım etmek için var gücümle ve sadakatle kullanacağım. Paraya hükmedecek gücüm olsa

1. Adını insanı andıran yumru biçimindeki köklerinden alan adamotu (Latince *mandragora officinarum*), insanı andıran biçimiyle mitolojide önemli bir yer tutar. Eski Yunan ve Roma dönemlerinde büyücülükte en sık kullanılan bitkilerden biridir. (Ç.N.)

2. Manastıra kabul edilme kurallarına uygun olan soylu kadınlar, rahibelik yemini etmeden manastırlarda ikamet edebilirlerdi. (Ç.N.)

bile bunun sana hiç yararı olmayacaktır, zavallı kadın, aksine belki durumunu daha da kötüleştirecektir. Senin de, kocanın da kısmetinde zenginlik yok, kısmetinde zenginlik olmayan kişiler, nasıl olduğunu kendileri de anlamadan ceplerindeki altınları kaybederler, zenginlik onlara sıkıntı ve üzüntüden başka bir şey getirmez, ellerine ne kadar fazla para geçerse o kadar fakirleşirler. Ama biliyorum ki bütün bu fakirlikten, bütün bu sefaletten daha çok şu küçük canavarı dünyaya getirmiş olmak senin yüreğini kemiriyor, o kötü, tekinsiz bir yük gibi sırtına yüklenmiş ve sen onu ömrün boyunca taşımak zorundasın. – Boy bos – yakışıklılık – güç – zekâ – evet bunlardan hiçbirisi bu çocukta olmayacak, ama belki de ona başka bir yolla yardım etmek mümkündür.” Bu sözlerle genç kadın çimenlere oturdu ve ufaklığı kucağına almak istedi. Küçücük, huysuz Adamotu ise direniyor, bacaklarını açıp karşı koyuyordu, hırlayarak genç kadının parmağını ısır-maya kalkıştı, o ise: “Sakin ol, sakın ol, minik mayısböceği!” dedi ve elini çocuğun başının üzerinden başlayarak alnında ve yanaklarının üzerinde usulca gezdirdi. Bu okşayışla ufaklığın taras taras saçları giderek düzleşti ve sonunda alnından hoş, yumuşak bukleler halinde dimdik omuzlarından ve balkabağını andıran sırtından aşağılara döküldü. Ufaklık böylece yatıştı ve sonunda derin bir uykuya daldı. Fräulein Rosenschön onu özenle annesinin yanı başına çimenlerin üzerine yatırdı, cebinden çıkardığı küçük esans şişesinden çocuğun üstüne tılsımlı bir su serpti ve hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.

Kısa süre sonra uykusundan uyanan kadın, kendini mucizevi bir şekilde canlanmış ve güçlenmiş hissetti. Sanki mükellef bir yemek yemiş, iyi cins bir şarap yudumlamış gibiydi. “Vay,” diye haykırdı, “bu kısacık uyku beni nasıl da avuttu, nasıl da rahatlattı! Ama güneş dağların arkasında kaybolmak üzere, artık hemen eve dön-

meliiyiz!" Kadın bu sözlerle sepeti sırtına yüklemeye çalışırken içinde ufaklığın olmadığını fark etti, tam o sırada çocuk çimenlerin arasından doğrularak ciyak ciyak ağlamaya başladı. Annesi etrafa bakıp onu görünce şaşkınlık içinde ellerini çırparak haykırdı: "Zaches, Küçük Zaches, kim senin saçlarını böyle güzel taradı! Zaches, Küçük Zaches, bu kadar itici ve iğrenç bir çocuk olmasaydın, bu bukleler sana ne kadar da yakıştırdı! Haydi gel artık, gir sepete!" Kadın çocuğu tutup boylu boyunca odunların üzerine yatırmak isterken, Küçük Zaches tepinerek annesine sırtıttı ve onun rahatça duyabileceği bir sesle, miyavlamış gibi: "İstemiyorum!" dedi. "Zaches! Küçük Zaches!" diye haykırdı kadın kendinden geçmiş bir halde, "Sana kim konuşmayı öğretti? Peki! Madem bu kadar güzel taranmış saçların var, madem bu kadar mükemmel konuşuyorsun, o halde sen koşabilirsin de." Kadın sepeti sırtına geçirdi, Küçük Zaches onun önlüğüne asılarak tundu, böylece köye doğru yola çıktılar.

Rahibin evinin önünden geçtikleri sırada rahip biblo gibi güzel, altın bukleli üç yaşındaki en küçük oğluyla evin kapısında duruyordu. Rahip, kadının sırtında ağır odun sepetiyle ve önlüğünde asılı olarak sağa sola sallanan Küçük Zaches'le yaklaştığını görünce ona seslendi: "İyi akşamlar, Frau Liese, nasılsınız? Oldukça ağır bir yükü sırtlamışsınız, bu halde yola devam edemezsiniz, gelin, kapımın önündeki bankta biraz dinlenin, hizmetçi kız size serinletici bir içecek getirsin!" Frau Liese rahibin bu daveti tekrarlamasına fırsat vermeden sepetini yere bıraktı ve tam ağzını açıp muhterem pedere çektiği acılardan, yoksulluktan yakınmaya başlayacakken, Küçük Zaches annesinin hareketinden ötürü dengesini kaybetti ve havaya savrularak rahibin ayakları dibine düştü. Rahip hemen eğilip ufaklığı yerden kaldırdı, bir yandan da şöyle diyordu: "Ah, Frau Liese, ne kadar da güzel ve se-

vimli bir oğlunuz var! Böyle olağanüstü güzel bir çocuk sahibi olmak gerçekten de Tanrı'nın bir lütfudur." Bu sözlerle ufaklığı kollarının arasına alıp okşayan rahip efendi, o sırada hırçın Parmak Çocuk'un çirkin sesler çıkararak hırlayıp miyavladığını, hatta burnunu ısırmaya kalkıştığını fark etmiyor gibiydi. Frau Liese ise rahibin karşısında şaşkınlık içinde gözlerini kocaman açmış, sabit bakışlarla olanları seyrediyor, ne düşüneceğini bilemiyordu. "Ah, muhterem peder," diye sonunda ağlamaklı bir sesle konuşmaya başladı, "sizin gibi Tanrı'ya hizmet eden biri, Tanrı'nın –elbette nedenini gene bir tek O bilir– böyle iğrenç bir hilkat garibesiyse cezalandırdığı fakir, bahtsız bir kadınla elbette alay etmez!" "Ne saçma şeyler söylüyor bu kadıncağız! Alay etmek – hilkat garibesi – Tanrı'nın cezalandırması – ne demekmiş bunlar, ben şunu bilir, şunu söylerim, eğer karşımdaki kadın dünya güzeli oğlunu kalpten sevmiyorsa gözüne perde inmiş demektir. – Haydi öp beni, uslu küçük adam!" – Rahip ufaklığı bağrına bastı, ama Zaches gene, "İstemiyorum!" diye hırladı ve aynı anda ağzıyla pederin burnunu kapmaya çalıştı. – "Bakın şu azgın canavara!" diye atıldı Liese korku içinde. Fakat tam o anda rahibin oğlu konuşmaya başladı: "Ah, sevgili babacığım, sen o kadar iyi kalplisin, çocuklarla o kadar iyi anlaşıyorsun ki elbette onlar da seni tüm kalpleriyle severler!" "Duydunuz değil mi!" diye haykırdı rahip, o sırada gözleri mutluluktan ışıldıyordu. "Bakın bu güzel ve zeki çocuk neler söylüyor, duydunuz değil mi, Frau Liese, bu sizin az önce hakkında kötü konuştuğunuz sevgili oğlunuz Zaches. Görüyorum ki bu çocuk ne kadar güzel ve zeki olsa da onu hiçbir zaman beğenmeyeceksiniz. Dinleyin beni, Frau Liese, büyük ümitler vaat eden çocuğunuzu büyütüp yetiştirmem için bana bırakın. Gün geçtikçe artan yoksulluğunuz yüzünden bu çocuk size sadece bir yük

olacak, oysa benim için onu kendi oğlum gibi yetiştirmek bir mutluluk!”

Liese şaşkınlıktan bir türlü kendine gelemiyordu, tekrar tekrar haykırdı: “Ah, muhterem peder – muhterem peder, siz gerçekten ciddi misiniz, bu küçük biçimsiz şeyi yanınızda alıkoyup yetiştirmek ve beni bu hilkat garibesinin başıma açtığı dertlerden kurtarmak istediğinizi mi söylüyorsunuz?” – Fakat kadın bu minik adamotunun itici çirkinliğini rahibin önüne sürdükçe rahip daha da şevkleniyor ve Tanrı’nın ona böyle harika bir çocuk armağan etmekle onu kutsamış olduğunu, oysa kadının gözünü kör eden çılgınlığı yüzünden bunu hiç hak etmediğini ileri sürüyordu. Konuştukça hiddetlenen rahip, sonunda Küçük Zaches’i kaptığı gibi koşarak eve girdi ve kapıyı içeriden sürgüledi.

Bütün bu olan biten karşısında Frau Liese adeta taş kesilerek rahibin kapısının önünde kalakaldı, ne düşüneceğini bilemiyordu. “Tanrı aşkına,” diye içinden geçirdi, “bizim saygıdeğer rahip efendiye neler oluyor da benim Küçük Zaches’im için deli divane oluyor, bizim budala bücürü güzel ve zeki bir oğlan çocuğuymuş gibi görüyor? – Neyse, Tanrı sevgili rahip efendinin yardımcısı olsun, o yükü benim omuzlarımdan alıp kendi sırtına yükledi, onu nasıl taşıyacak artık kendi bilir! – Oh! Odun sepeti ne kadar da hafifledi, ne de olsa Küçük Zaches artık üzerinde oturmuyor, o başımdan gideli en büyük derdimden kurtuldum!”

Bu sözlerle Frau Liese, sırtında odun sepeti, mutlu mesut yoluna devam etti!

Şimdilik ben bu konu hakkında suskun kalmayı tercih etsem de sen, değerli okur, manastırda yaşayan hanımefendi Fräulein von Rosenschön¹ ya da önceki adıyla

1. (Alm.) Gül güzeli. (Ç.N.)

Rosengrünschön'le¹ ilgili çok özel bir durumun söz konusu olduğunu mutlaka fark etmişsindir. Çünkü Küçük Zaches'in iyi yürekli rahip tarafından güzel ve zeki bir çocuk addedilip hemen kendi çocuğuymuş gibi kabul görmesinin nedeni, bu genç kadının çocuğun başını okşayıp saçını düzeltmesinin esrarengiz etkisinden ibaretti. Sen, sevgili okur, mükemmel keskin zekâna rağmen yanlış tahminlere kendini kaptırabilir, hatta manastırda yaşayan bu gizemli genç kadın hakkında hemen daha fazla bilgi edinmek için birçok sayfayı okumadan geçebilirsin ve bu da öykü açısından sakıncalı olur; iyisi mi sana şimdiden bu saygıdeğer hanımefendi hakkında tüm bildiklerimi anlatayım.

Fräulein von Rosenschön uzun boylu, asil ve haşmetli bir endamı, biraz kibirli ve hükmedici tavırları olan biriydi. İlk bakışta kusursuz bir güzellik diye nitelenebilecek olan yüzü, özellikle her zaman olduğu gibi donuk bir ciddiyet içinde yere doğru gözlerini diktiğinde yadırgatıcı, neredeyse tekinsiz bir izlenim yaratıyordu. Bu da aslında iki kaşının arasındaki çok özel, tuhaf bir çizgiden ileri geliyordu ve kimse manastırda yaşayan bir hanımefendinin alnına böyle bir çizgiyi pek de yakıştıramıyordu. Oysa çoğu zaman, özellikle güllerin açtığı güneşli, güzel havalarda yüzünde öyle bir zarafet ve güzellik belirirdi ki herkes kendisini onun o tatlı, karşı konulmaz sihrine kapılmış hissedirdi. Bu saygıdeğer hanımefendiyi ilk ve son kez görme mutluluğuna erdiğimde, o bir kadının en mükemmel görüldüğü, adeta çiçek açtığı yıllarında, hayatının doruk noktasındaydı. Bu hanımefendiyi güzelliğinin zirvesinde görebildiğim için kendimi çok şanslı sayıyordum, çünkü içimi ürperten bu muhteşem güzelliğin çok

1. (Alm.) Gül fidanı güzeli. (Ç.N.)

yakında kaybolacağını sanmıştım. Meğer yanılmışım. Köyün en yaşlıları, bu saygıdeğer genç kadını sanılandan çok daha uzun yıllardan beri tanıdıklarını, hanımefendinin görüntüsünün hiç değişmediğini, şimdi olduğundan ne daha yaşlı ne daha genç, ne daha çirkin ne de daha güzel görüldüğünü söylüyorlardı. Yani onun üzerinde zamanın bir gücü yokmuş gibiydi, bu bile kimilerine hayret verici gelebilirdi. Keza bu konuya ciddiyetle kafa yoranlar da hayrete düşüyor, hatta kapıldıkları hayretten kendilerini bir türlü kurtaramıyorlardı. Bu durum en başta genç kadının adını taşıdığı çiçeklerle olan yakın ilişkisinde açıkça kendini gösteriyordu. Çünkü yeryüzünde ondan başka hiç kimse böylesine muhteşem, katmerli güller yetiştiremezdi, toprağa diktği en kötü, en kuru gül fidanı bile, gülün en mükemmel, en görkemli haliyle çiçek açıyordu. Ayrıca söylentilere göre, genç kadın tek başına ormanda dolaşırken gaip ten gelen birtakım seslerle konuşmalar yapıyormuş, bu sesler sanki ağaçlardan, çalılardan, pınarlardan, derelerden geliyormuş. Hatta bir keresinde onu gözetleyen genç bir avcının dediğine göre, genç kadın sık çalılıklar arasında duruyormuş ve o yörede hiç tanınmayan rengârenk tüylü birtakım kuşlar kanat çırparak etrafında uçuşuyorlarmış; belli ki ona sevgi gösterisinde bulunuyor, neşeli cıvıltılarla ve şakımlarla birtakım mutlu haberler iletiyorlarmış, o da sevinçle gülerek onlara karşılık veriyormuş. İşte bu yüzden de Fräulein von Rosenschön'ün manastıra girmesi kısa sürede civardaki herkesin dikkatini çekmişti. Rosenschön, o yörenin hükümdarı olan prensin emriyle manastıra kabul edildiğinden, manastırı da içine alan arazinin sahibi, aynı zamanda da yöneticisi olan Baron Prätexitatus von Mondschein¹ dehşetli

1. (Alm.) Ay ışığı. (Y.N.)

kuşkular içinde kıvrınmasına rağmen buna karşı çıkamamıştı. Mondschein, Rixner'in *Turnierbuch*¹ adıyla bilinen kitabında ve diğer kroniklerde Rosengrünschön Hanedanı'nı bulmak için boşuna uğraşmıştı. Bu nedenle otuz iki göbek soyağacını gösteremeyen bu genç kadının manastıra kabul edilme koşullarına uygunluğu bakımından kuşku duymakta haklıydı; sonunda durumu kabullenip gözyaşları içinde ona yalvararak en azından soyadını Rosengrünschön yerine Rosenschön olarak değiştirmesini istedi, çünkü bu ismin hiç değilse bir anlamı ve aynı ismi taşıyan ataları olabilirmiş. – Genç kadın, onu hoşnut etmek için bu ricayı yerine getirdi. Rencide olan Prätexitatus'un soyu soppu belli olmayan bu hanımefendiye karşı duyduğu hınç, çeşitli yollarla kendini gösterdi, ilk olarak da köyde giderek yayılan birtakım kötü dedikodulara yol açtı. Ormandaki sihirli konuşmaların dışında –aslında bu çok da önemli değildi– bazı kuşkulu durumlar da ağızdan ağza yayılmaya başladı ve genç kadının gerçek kimliğine yönelik bir belirsizliğin ortaya çıkmasına neden oldu. Muhtarın karısı Frau Anne'nin pervasızca ileri sürdüğüne göre, genç kadın pencereden dışarıya doğru her hapsirdiğinde, köydeki bütün sütler ekşiyormuş. Fakat bunun kanıtlanmasına fırsat kalmadan daha da beteri oldu. Okul müdürünün oğlu Michel, manastırın mutfağında gizlice kızarmış patateslerin tadına bakmak üzereyken hanımefendi onu suçüstü yakalamış ve gülümseyerek kınarcasına parmağını sallamıştı. O anda çocuğun ağzı sanki içinde kızgın bir patates dilimi varmış gibi açık kalmış ve ömür boyu bir daha da kapanmamıştı. Bu yüzden çocuk o gün bugündür yağın yağmur ağzının içine dolmasın diye si-perlikli, geniş kenarlı bir şapka takmak zorunda kalmıştı.

1. Georg Rixner'in *Turnierbuch* (Mızrak Dövüşü Turnuvaları, 1530) kitapçığı. İçinde önde gelen soylu ailelerin hanedan armaları yer almaktadır. (Ç.N.)
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://fanteyp.org>

Kısa süre sonra herkes, genç kadının ateşe ve suya söz geçirme, fırtına ve dolu bulutlarını bir araya toplama, saçları keçeleştirip deri döküntüsüne yol açma¹ yetisine sahip olduğundan neredeyse emindi. Böylece bir koyun çobanı, gece yarısı tam on ikide genç kadının bir süpürge üzerinde havada hızla dolaştığını ve süpürgenin önünde duyargalarının arasından mavi ışıklar saçan devasa bir geyik böceğinin² yol aldığını gördüğünü dehşet ve ürperti içinde ileri sürdüğünde, bu sözlerden kimse kuşku duymadı! – Artık herkes ayaklanmıştı, herkes bu cadının canını almak istiyordu; elbette köy mahkemelerinin kararı da genç kadını manastırdan alıp suya atmak ve bu yolla onun alışlagelmiş cadılık sınavından³ geçip geçemeyeceğini görmekten daha hafif olamazdı. Baron Prätexitatus bütün bu olanlara göz yumdu, gülümseyerek içinden şöyle diyordu: “İşte Mondschein gibi köklü, iyi bir soydan gelmeyen, atası bilinmeyen, basit insanların başına gelecek budur.” Canına kastedilme tehlikesini haber alan genç kadın prensin sarayına kaçtı. Bunun üzerine kısa bir süre sonra Baron Prätexitatus’a ülkeyi yöneten prens tarafından gönderilen bir hükümet kararıyla cadı diye bir şeyin var olmadığı bildirildi. Ayrıca köy hâkimlerinin büyüklenme hırsına kapılıp manastırda yaşayan bir hanımefendinin yüzme yeteneğini ölçmeye kalkışmaları halinde hapse atılmaları emrediliyor, diğer köylülerin ve eşlerinin ise Fräulein Rosenschön hakkında kötü düşünmeye devam ettikleri takdirde ağır bedensel cezalara çarptırılacakları

1. 16. yüzyıldan 19. yüzyıl ortalarına kadar özellikle Lehistan’da sık görülen, saçların keçeleşip birbirine yapışmasına neden olan bir deri hastalığı (*plica polonica*). Batıl inanışa göre, saçları kötü cinler örerek bu hale getiriyordu. (Ç.N.)

2. Geyik boynuzunu andıran, sağlam çeneleri olan 20-60 mm boyunda kınkamatlı böcek (*lucanus cervus*). (Ç.N.)

3. Cadı olduğuna inanılan kişi suya atıldığında batmazsa cadılığı kesinleşir, yakılarak veya linç edilerek öldürülürdü. (Ç.N.)

belirtiliyordu. Köy halkı düşünüp taşındı, ihtarlardan çekindi, sonunda köylüler genç kadın hakkında iyi şeyler düşünmeye başladılar, bu durum da hem köy halkı hem de Fräulein Rosenschön için son derece yararlı sonuçlara yol açtı.

Prensin hükümetinde Fräulein von Rosenschön'ün dünyaca ünlü Peri Rosabelverde'den başkası olmadığı gayet iyi biliniyordu. İşin içyüzü şöyleydi:

Şu uçsuz bucaksız yeryüzünde bu küçük prenslikten daha şirin bir ülke herhalde bulunamazdı. Baron Prätextatus von Mondschein'ın çiftliği burada yer almakta, Fräulein von Rosenschön de burada yaşamaktaydı; kısacası sevgili okur, şimdi sana tüm ayrıntılarını anlatacağım olayların geçtiği yer işte burasıydı.

Yüksek dağlarla çevrili bu küçük ülke, yemyeşil mis kokulu ormanları, çiçek açan ağaçları, şırıl şırıl akan dereleri, gürül gürül fışkıran pınarlarıyla muhteşem güzellikte bir bahçeye benziyordu. Henüz büyük kentlerin kurulmadığı, sadece şirin köylerin ve yer yer sarayların bulunduğu bu ülkede yaşayanlar, hayatın her türlü sıkıntısından ve yükünden uzakta, keyiflerince gezip dolaşıyorlardı. Ülkenin başındaki hükümdarın Prens Demetrius olduğunu herkes bilirdi; ancak hiç kimsenin bir yönetim altında bulunduğuna dair en ufak bir hissi yoktu ve herkes bundan memnundu. Hareket özgürlüğü, güzel bir çevre, yumuşak bir iklim isteyen kişiler, yerleşmek için bu prenslikten daha iyi bir yer seçemezlerdi. Böylece birçok insanın yanı sıra sıcak bir ortam ve özgürlüğe her şeyden daha fazla değer vermeleriyle tanınan bazı güzide, iyi yetişmiş periler de buraya yerleşmişlerdi. Neredeyse her köyde, özellikle de ormanlarda sık sık en hoş mucizelerin yaşanması, bu mucizelerin hazzı ve sevinçle dolan herkesin mucizevi olaylara inanması ve bu yüzden kendisi bile bunun farkında olmaksızın, mutlu,

dolayısıyla iyi bir vatandaş olarak yaşamını sürdürmesi de o perilerin sayesindeydi. Burada Cinnistan'daymış gibi başına buyruk bir keyfilik içinde yaşamlarını düzenleyen iyi periler, muhteşem Demetrius'a seve seve sonsuz hayatı bahşetmeyi isterlerdi. Ne var ki böyle bir güce sahip değillerdi. Nitekim Demetrius öldü ve yerine genç Paphnutius hükümdar oldu. Paphnutius, beybabası henüz hayattayken bile halkın ve devletin iflah olmaz bir şekilde ihmal edildiğine, kendi haline terk edildiğine dair yüreğinde sessiz bir endişe beslemişti. Bundan ötürü ülkede bir yönetim kurmaya karar verdi ve ilk iş olarak oda hizmetkârı Andres'i devletin ilk bakanı olarak atadı. Çünkü bir keresinde dağların ardındaki handa cüzdanını unuttuğunda Andres, Paphnutius'a altı düka altını borç vererek onu büyük bir sıkıntıdan kurtarmıştı. "Yönetimi ben ele alacağım, dostum!" diye seslendi ona Paphnutius. Andres efendisinin bakışlarından onun aklından geçenleri okumuştı ve onun ayaklarına kapanarak nutuk atarcasına konuşmaya başladı: "Majesteleri! İşte o tarihî an geldi! – Sizin sayenizde, şiddetli kargaşanın içinden doğan bir krallık ışıklar saçarak göklere doğru yükseliyor! – Majesteleri! İşte burada en sadık kulunuz, yüreğinde ve dilinde zavallı fakir tebaanızın binlercesinin sesiyle yalvarıyor! – Majesteleri! – Ülkeye Aydınlanma'yı getirmelisiniz!" – Paphnutius, bakanının yüce düşünceleri karşısında baştan ayağa sarsıldığını hissetti. Andres'i yerden kaldırıp heyecanla bağrına bastı ve hıçkırıklar arasında şöyle dedi: "Bakanım –Andres– ben sana altı düka altın borçluyum – hatta daha da fazlasını – bahtımı – devletimi! – Ah, benim sadık, zeki hizmetkârım!"

Paphnutius derhal büyük harflerle yazılı bir emirname yayımlanmasını ve ülkede her köşe başına astırılmasını emretti, böylece o andan itibaren Aydınlanma'nın yürürlüğe girdiği, herkesin bunu dikkate alması gerektiği

duyurulacaktı. “Majesteleri!” diye atıldı Andres, “Majesteleri! Bu iş böyle olmaz!” – “Peki ya nasıl olur, dostum?” dedi Paphnutius ve bakanını yakasından kavradığı gibi çalışma odasına sokup kapıyı kilitledi.

“Bakınız,” diye söze başladı Andres, prensinin tam karşısında duran küçük tabureye oturarak, “bakınız, saygıdeğer efendim! – Sizin Aydınlanma’ya ilişkin yüce emirnameniz, huzur kaçırıcı, sarsıcı bir etki yaratabilir, buna fırsat vermemek için sert görünse de akliselimin emrettiği şekilde bir önlem almamız gerekir. – Aydınlanma’nın izinde adım atmadan önce, yani ormanları kesmeye, akarsuları deniz trafiğine açmaya, patates yetiştirmeye, köy okullarını iyileştirmeye, akasya ve kavak ağaçları dikmeye, gençlere sabah ve akşam ilahilerini iki sesli söyletmeye, karayolları yapmaya ve çiçek aşısını yaymaya başlamadan önce, aklın sesine kulak vermeyen ve halkı saçmalıklara özendiren tehlikeli zihniyetlerin hepsini sınır dışı etmemiz gerek! – Siz *1001 Gece Masalları*’nı okumuştunuz sevgili prens, çünkü biliyorum ki, saygıdeğer müteveffa beybabanız –dilerim Tanrı’dan mezarında huzur içinde yatsın– bu gibi tehlikeli kitapları severdi, siz daha tahta ata binip, yaldızlı Noel bisküvileri yerken babanız bu kitapları elinize vermişti. Demek oluyor ki saygıdeğer efendim, böyle kafa karıştırıcı kitaplardan peridenen bu varlıkları tanıyorsunuz, ama eminim ki bu tehlikeli kişilerin birçoğunun size ait bu güzel ülkede, burada sarayınızın hemen yakınında yerleştiklerini ve birtakım uygunsuz işlerle uğraştıklarını tahmin etmiyorsunuzdur.”

“Nee? – Ne diyor bu? – Andres! Bakanım! – Periler mi! – Burada, benim ülkemde mi? – Demek öyle!” diye haykırdı prens ve beti benzi atmış bir halde sandalyenin arkasına iyice yaslandı. – “Sakin olunuz, saygıdeğer efendim,” diye sözlerine devam etti Andres, “o Aydınlanma düşmanlarını akıllıca taktiklerle savaş alanından sürersek

huzura kavuşuruz. Evet! – Onlara Aydınlanma düşmanları diyorum, çünkü onlar müteveffa beybabanızın iyilikseverliğini kötüye kullanarak sevgili devletimizin karanlıklara gömülmesinin yegâne sorumlusudurlar. Onlar yaratıkları mucizelerle tehlikeli işler yapıyorlar, şiir adı altında halkı Aydınlanma'ya hizmet edemez hale getiren gizli bir zehri yaymaktan çekinmiyorlar. Ayrıca onların polis gücüne kafa tutan o kadar dayanılmaz alışkanlıkları var ki sadece bu yüzden bile onlara hiçbir uygar devlette göz yumulmaması gerekir. Örneğin bu küstahlar, canları istediğinde arabaya koşulmuş güvercinler, kuğular, hatta kanatlı atlarla havada dolaşmaktan çekinmezler. Şimdi sorarım, saygıdeğer efendim, ülkede canları istediğinde birtakım vergisiz malları düşüncesiz vatandaşların bacasından aşağıya atan kimseler oldukça, mantıklı bir vergi tarifesi hazırlayıp yürürlüğe koymak için çaba harcamak ne işe yarar? – İşte bu yüzden, saygıdeğer efendim – Aydınlanma'nın duyurulmasıyla birlikte, perilere de haydi güle güle! – Peri sarayları polis tarafından kuşatılacak, tehlikeli mallarına el konulacak, kendileri de serseri oldukları gerekçesiyle anavatanlarına, yani sizin de *1001 Gece Masalları*'ndan bildiğiniz, küçük ülkeleri Cinnistan'a gönderilecekler.” “Bu ülkeye posta arabaları gidiyor mu, Andres?” diye sordu prens. “Şimdilik gitmiyor,” diye karşılık verdi Andres, “belki de Aydınlanma'nın ülkeye getirilmesiyle birlikte oralara günlük seferler düzenlenmesi yararlı olacaktır.” – “Ama Andres,” diye sözlerini sürdürdü prens, “perilere karşı bu tutumumuz çok katı bulunmayacak mı? – Şimdiye kadar şımartılmaya alışkın olan halk homurdanmaya başlamayacak mı?” – “O konuyla ilgili de bir çare biliyorum,” dedi Andres. “Perilerin hepsini Cinnistan'a göndermeyeceğiz, saygıdeğer efendim, bir kısmını ülkede tutacağız, Aydınlanma'ya zararlı olabilecek tüm araçları ellerinden almakla kalmayıp amaca uygun araçla-

rı kullanarak onların 'Aydınlanmış Devlet'in yararlı üyelerine dönüşmelerini sağlayacağız. Eğer sağlam evliliklere yanaşmazlarsa, o zaman sürekli gözetim altında tutulmak koşuluyla herhangi bir faydalı işle uğraşabilecekler, örneğin savaş zamanı askerler için çorap örmek vs. Dikkatinizi çekerim, saygıdeğer efendim, kısa bir süre sonra periler insanların arasında dolaşmaya başlayınca insanlar artık perilere inanmayacaklar, en iyisi de bu. Böylece birtakım homurdanmaların da kendiliğinden önü alınmış olacak.

– Ayrıca şunu da belirteyim ki, perilerin malzemeleri doğrudan sarayın hazine dairesine devredilecek, güvercinler ve kuğular leziz kızartmalar yapılmak üzere saray mutfağına gönderilecekler, kanatlı atları ise ehlileştirerek faydalı hayvanlar haline getirmeyi deneyebiliriz, şöyle ki kanatlarını kesip ahırlarda besleyebiliriz, bu vesileyle Aydınlanma'yla birlikte ahır besiciliğini de topluma yerleştireceğimizi ümit ediyorum.”

Paphnutius bakanının tüm önerilerini büyük bir memnuniyetle karşıladı, böylece alınan kararlar hemen ertesi gün uygulamaya konuldu.

Her köşede Aydınlanma'nın yürürlüğe girdiğini duyuran emirnameler göze çarpıyordu, bir yandan da polis perilerin saraylarına baskın yapıyor, tüm mal varlıklarına el koyuyor ve onları tutuklayıp sınır dışına atıyordu.

Nasıl olduğunu Tanrı bilir, hepsinin arasında bir tek Peri Rosabelverde, Aydınlanma'nın yürürlüğe girmesinden birkaç saat önce fırtınanın gelişini sezmiş ve bu süreyi kuğularını serbest bırakmak, sihirli gül ağaçlarını ve diğer değerli eşyalarını ortadan kaldırmak için değerlendirmişti. Ayrıca kendisinin de ülkede kalmasına izin verilenler arasında seçildiğini biliyordu; bu karara büyük bir isteksizlikle de olsa uydu.

Aslında Cinnistan'a gönderilen perilerin bu kadar abartılı bir sevinç göstermelerine ve geride bırakmak zo-

runda kaldıkları mallarını hiç umursamadıklarını ısrarla vurgulamalarına ne Paphnutius ne de Andres akıl erdirebiliyordu. “Herhalde,” dedi Paphnutius hayal kırıklığıyla, “herhalde Cinnistan benim ülkemden çok daha güzel bir ülke olmalı ki onlar benimle, benim emirnamemle ve benim Aydınlanma’mı alay ediyorlar, öyleyse Aydınlanma’nın yaygınlaştırılmasında ısrarcı olmalıyız!”

Böylece coğrafyacı, devlet tarihçisiyle birlikte bu ülke hakkında ayrıntılı bir rapor hazırlamak üzere görevlendirildi.

İkisi de Cinnistan’ın zavallı bir ülke olduğunda hemfikir diler, orada kültür yoktu, Aydınlanma yoktu, bilim yoktu, akasya ağaçları ve çiçek aşısı yoktu, zaten böyle bir ülke de hiç var olmamıştı. Fakat bir insan ya da bir ülke için hiçbir zaman var olmamaktan daha kötü ne olabilirdi ki!

Paphnutius’un içi rahatladı.

Peri Rosabelverde’nin terk edilmiş sarayının yer aldığı o güzelim çiçekli koruluk yerle bir edilirken ve her kесе örnek olmak için bizzat Paphnutius civar köyde tüm köylü takımına çiçek aşısı yapmışken, peri ormanda prensin Bakan Andres’le birlikte saraya dönerken geçeceği yolu gözetliyordu. İşte orada peri çeşitli sözlerle ve özellikle polisten gizlediği birtakım sihir numaralarıyla prensi öyle bir köşeye sıkıştırdı ki prens ona yalvararak, ülkedeki soylu kadınlara mahsus tek ve doğal olarak da en iyi manastırda yaşamayı kabul etmesini önerdi ve orada Aydınlanma emirnamesini dikkate almaksızın dilediği gibi hareket edebileceğini söyledi.

Peri Rosabelverde bu öneriyi kabul etti ve az önce anlatıldığı gibi, Fräulein von Rosengrünschön olarak manastıra girdi. Sonradan Baron Prätextatus von Mondschein’in ısrarlı ricası üzerine Fräulein von Rosenschön adını aldı.

İkinci Bölüm

Bilgin Ptolomäus Philadelphus'un seyahatleri sırasında keşfettiği, daha önce bilinmeyen bir kabile hakkında. – Kerepes Üniversitesi. – Üniversiteli Fabian'ın başının üzerinden bir çift binici çizmesinin ok gibi geçmesi ve Profesör Mosch Terpin'in üniversiteli Balthasar'ı çaya davet etmesi.

Dünyaca ünlü bilgin Ptolomäus Philadelphus'un uzaklara yaptığı seyahatler sırasında dostu Rufin'e yazdığı samimi mektubunda şu ilginç satırlar yer almaktadır:

Bilirsin ya, sevgili Rufin, gündüz güneşinin yakıp kavuran ışıkları kadar bu dünyada korkup çekindiğim başka bir şey yoktur; çünkü vücut direncimi tüketir, üstelik aklımı öylesine gevşetip yavaşlatır ki içimden geçen bütün düşünceler karmakarışık bir tablo halinde bir araya gelir ve ben zihnimi belirgin bir düzene sokmak için boşuna çabalarım. O yüzden de sıcak mevsimlerde gündüz dinlenip, geceleri seyahatime devam etmeyi alışkanlık edindim; geçen gece de gene böyle yolculuk yapıyordum. Benim arabanın sürücüsü zifirî karanlıkta düzgün yolda rahatça ilerlerken yönünü şaşırmış, ansızın yan yollardan birine sapmıştı. Yolun bozukluğu yüzünden arabanın içinde bir o yana bir bu yana savrulurken, başım oraya buraya çarpmaktan içi

ceviz dolu bir torbaya dönüşmüş olmasına rağmen derin bir uykuya dalmıştım. Birden korkunç bir sarsıntıyla arabadan fırlayıp sert zemine çarparak uyandım. Güneşin parlak ışıkları yüzüme vuruyordu, hemen önümde duran sınır bariyerinin ta ilerisinde görkemli bir şehrin yüksek kulelerini gördüm. Arabacı öfkeyle bağırıp çağırıyordu, çünkü yolun tam ortasında duran büyük bir taş yüzünden sadece arabanın oku değil, arka tekerleği de kırılmıştı. Adam beni hiç umursamıyor gibiydi. Ben de bilginlere yakışır bir şekilde öfkemi hiç belli etmeyerek, herife yumuşak bir ses tonuyla onun lanet olası bir serseri olduğunu, devrin en ünlü bilgini Ptolomäus Philadelphus burada k.ç üstü otururken, araba okuna da tekerleğe de boş vermesini söylemekle yetindim. Sevgili Rufin, bilirsin ki insan yüreğini etkilemekte üstüme yoktur, nitekim gene öyle oldu, arabacı bir anda yakınmayı kesip kaza yerinin önünde kulübesi bulunan yol vergisi memurunun yardımıyla beni ayağa kaldırdı. Şans eseri ciddi bir yara almamıştım ve yol boyunca yavaş yavaş yürümeye devam edebildim, arabacı ise kırık arabayı zar zor peşinden sürüklüyordu. Ufukta beliren şehrin kapısına yaklaştığımız sırada büyük bir kalabalıkla karşılaştım; bu insanların o kadar acayip görünüşleri, o kadar tuhaf kıyafetleri vardı ki gerçekten uyanık mıyım yoksa olağanüstü çılgın bir rüya beni yabancı, masalvari bir ülkeye mi götürdü acaba diye anlamak için gözlerimi ovuşturdum. – Şehrin kapısından çıktıklarına bakıp haklı olarak şehir halkından olduğunu tahmin ettiğim bu insanlar, Japon tarzı bol kesim, uzun pantolonlar giymişlerdi; kadife, fitilli kadife, incecik ipekli ya da pamuklu, renkli dokunmuş keten cinsi değerli kumaşlardan dikilmiş bu pantolonların üzeri bolca sırmalarla, zarif kurdeleler ve kordonlarla bezenmişti. Ayrıca giydikleri kısa, belden aşağısını örtmeyen, çocuk giysisini andıran ceketler, çoğunlukla güneş sarısı gibi parlak renklerdeydi, sadece pek azı siyahtı. Saçlar taranmamış, doğal bir karışıklık içinde omuzlara ve sırtın üzerine dökülüyordu, kafalara ise küçük tuhaf bir kep oturtulmuştu. Kimilerinin boynu Türklerde ve modern Yunan-

larda olduğu gibi tamamen açıktaydı, kimilerinin boynunda ve göğsünde, tıpkı senin de, sevgili Rufin, atalarımızın resimlerinde görmüş olabileceğın gömlek yakalıklarına benzer beyaz bir keten kumaş vardı. Bu insanların hepsi de çok genç görünüyor olmalarına rağmen boğuk ve kaba bir sesle konuşuyorlardı, hareketleri hantaldı, çoğunun burnunun altında, sanki minik bir bıyık oturtulmuş gibi, incecik bir gölge vardı. Birçoğunun kısa ceketlerinin arka tarafında, ucundan kocaman ipekli püsküller sallanan uzun bir boru göze çarpıyordu. Bazıları bu boruları önüne çekip alt tarafına kimi küçük –kimî büyükçe– bazen de çok büyük şaşırtıcı biçimlerde kaplar bağlamışlardı, yukarıdan ucu sivri, küçük ve ince bir boruya üfleyerek müthiş bir ustalıkla yapay buhar bulutları oluşturmayı beceriyorlardı. Bazıları ellerinde geniş, pırıl pırıl parlayan bir pala taşıyorlardı, sanki düşmana karşı savaşı gidiyormuş gibi; kimileri ise deriden veya tenekeden birtakım küçük kapları omuzlarına ya da sırtlarına asmışlardı. Sen benim ilk kez gördüğüm her şeyi dikkatle inceleyerek bilgimi zenginleştirmeye çabalayan biri olduğumu bildiğinden, sevgili Rufin, şimdi de sessizce olduğum yerde durup bakışlarımı bu tuhaf insanlara kilitlediğimi zihninde canlandırabilirsin. O sırada bu insanlar etrafımda toplanmaya başladılar ve bana doğru yüksek sesle: “Filistli – Filistli!”¹ diye bağırıldılar – ardından dehşetli bir kahkaha kopardılar. – Bu beni kızdırdı. Sevgili Rufin, büyük bir bilgin için, binlerce yıl önce bir eşeğın çene kemiğiyile öldürölmüş olan bir halkın² ferdi olarak nitelendirilmekten daha kırıcı bir şey olabilir mi? – Doğuştan sahip olduğum vakarla kendimi topladım ve etrafımı saran bu tuhaf halka sesimi yükselterek, şu anda uygar bir ölkede bulunduğumu ümit ettiğimi, bana uygulanan haksızlığın hesabını sormak için

1. Filistliler, Eskiçağ’da Filistin’e adını vermiş olan bir kavimdir. Almanca “Filistli” anlamına gelen “*Philister*” sözcüğü, zamanın üniversite öğrencileri arasında “dar kafalı” anlamında bir hakaret olarak kullanılırdı. (Ç.N.)

2. “Simson yeni ölmüş bir eşeğın çene kemiğini eline alıp bununla bin kişiyi öldürdü.” Eski Ahit, “Hakimler”, 15:15. (Ç.N.)

polise ve mahkemelere başvuracağımı söyledim. O anda hepsi birden homurdanmaya başladı, o zamana kadar duman tüttürmeyenler bile, ceplerinden bu iş için tasarlandığı belli olan aygıtlarını çıkardılar ve hepsi birden yüzüme doğru yoğun duman bulutları üflediler; bu dumanın itici bir kokusu olduğunu ve duyularımı uyuşturduğunu o anda ilk kez fark ettim. Ardından da üzerime öyle bir lanet okudular ki, iğrençliğinden dolayı bu sözleri sana, sevgili Rufin, tekrarlamak istemiyorum. Kendim bile bunları derin bir dehşet hissiyle anımsayabiliyorum. Sonunda alaycı kahkahalar atarak yanımdan uzaklaşırlarken, “av kamçısı”¹ sözünün havada yankılandığını duyar gibi oldum! – Olan biteni benimle birlikte duyan ve gören arabacı ellerini yalvarırcasına kavuşturarak şöyle dedi: “Ah, sevgili efendim! Bu olanlardan sonra sakın bu şehre girmeyin! Buranın köpekleri bile, tabiri caizse, elinizden bir lokma ekmek yemez, üstelik de sürekli tehdit altında olursunuz, size dayak– ” Bu yaman adamın sözünü bitirmesini beklemeden, adımlarımı mümkün olduğu kadar hızlandırarak yakındaki köye doğru yürüdüm. Şimdi de köyde bulunan tek hanın küçük, kuytu bir odasında oturmuş, bütün bu olanları, sevgili Rufin, sana yazıyorum! – Elimden geldiği kadarıyla, bu şehirde oturan bu yabancı, barbar halk hakkında bilgi toplayacağım. Onların gelenekleri –âdetleri– dilleri vs. hakkın-da bana son derece tuhaf şeyler anlatıldı, ben de bunların hepsini seninle paylaşacağım, vs.

Görüyorsun ki sevgili okur, insan büyük bir bilgin olsa da hayatın en sıradan olaylarından bile bihaber olabilir ve tüm dünyanın bildiği şeyler hakkında en acayip düşlere kapılabilir. Yükseköğrenim görmüş olmasına karşın Ptolomäus Philadelphus’un üniversite öğrencisine

1. Av köpeklerini saldırmaları için kışkırtmakta kullanılan “av kamçısı”, zamanın üniversite öğrencileri arasında profesörleri aşağılamak için kullanılan argo bir ifadeye dönüşmüştü. (C.N.)

dair hiçbir bilgisi yoktu ve ünlü Kerepes Üniversitesi'nin hemen yakınındaki Hoch-Jakobsheim köyünde bulunduğu farkında değildi; durum böyleyken kafasında yeniden şekillendirerek en tuhaf maceraya dönüştürdüğü bir olay üzerine dostuna mektup yazıyordu. Zavallı Ptolomäus, boş zamanlarında kırlarda mutlu mesut, keyiflerince gezen üniversite öğrencileriyle karşılaşınca korkmuştu. Ya bir saat önce Kerepes'e varmış olsaydı ve kader onu doğabilimleri profesörü Mosch Terpin'in evinin önüne sürükleyseydi, kim bilir içini nasıl bir korku kaplardı! – Mosch Terpin'in evinden dışarıya sel gibi akan yüzlerce üniversiteli öğrenci yüksek sesle tartışarak çevresini sarsıyordu bütün bu kargaşa, bu gürültü içinde herhalde zihninde çok daha acayip düşler canlanırdı.

Mosch Terpin'in dersleri tüm Kerepes'te üniversite öğrencilerinin en çok katıldığı derslerdi. Mosch Terpin, daha önce belirtildiği gibi, doğabilimleri profesörüydü, yağmur nasıl yağar, gök gürültüsü ve şimşek nasıl oluşur, neden gündüzleri güneş, geceleri ay parlar, nasıl ve neden otlar büyür vs. konularını çocukların bile kavrayabileceği bir şekilde açıklardı. Terpin bütün doğayı incecik minik bir elkitabının içine sığdırmıştı, bunu dilediğinde kullanıp çekmecedan çekip çıkarırmış gibi her soruya cevap verebilirdi. İlk ününü, yaptığı birçok fizik deneyinden sonra karanlığın aslında ışığın yokluğundan kaynaklandığını başarıyla ortaya koyması sayesinde kazandı. Bunun yanı sıra fizik deneylerini büyük bir beceriyle eğlenceli sihirbazlık numaralarına dönüştürmeyi bilmesi, hatta güldürücü "hokus pokus"lar sahnelemesi ona inanılmaz bir popülerlik sağladı. – İzninle, saygıdeğer okur, sen üniversite öğrencilerini ünlü bilgin Ptolomäus Philadelphus'tan daha iyi tanıdığından ve onun kendi hayal gücünün harekete geçirdiği korkaklığından habersiz olduğundan, şimdi seni Kerepes'e, tam şu sırada

dersten çıkmış olan Profesör Mosch Terpin'in evinin önüne götürüyorum. Binadan dışarıya doğru akan öğrenci selinin arasında bir kişi derhal dikkatini çekecektir. Boylu boslu, yirmi üç-yirmi dört yaşlarında, koyu renkli parlak gözlerinden canlı, mükemmel bir ruha sahip olduğu açıkça okunan bir delikanlıyı hemen fark edeceksin. Solgun yüzünü kaplayan melankolik bir keder ifadesi, gözlerinden yansıyan yakıcı ışınların üzerini bir peçe gibi örtmese bakışları neredeyse cüretkâr olarak nitelendirilebilir. Siyah ince kumaştan, kenarına kadife şerit çevrilmiş ceketi, adeta eski Alman tarzı dikilmiş olup zarif, göz kamaştıran beyazlıktaki dantel yakaları ve kestane rengi, güzel buklelerinin üzerine geçirdiği kadife beresiyle son derece uyumludur. Bu kostüm ona çok yakışmaktadır, çünkü tüm tavırları, duruşundaki ve yürüyüşündeki vakar ve manalı yüz yapısı, onun gerçekten de o eski saf ve güzel zamanlara ait olduğu izlenimini yaratmaktadır. Bu yüzden de günümüzde birtakım yanlış anlaşılan örnekleri basitçe taklit ederek aynı şekilde yanlış anlaşılan beklentileri karşılamak için çoğu zaman takınılan sahte tavırları akla getirmez. İlk bakışta senin böylesine hoşuna giden bu genç adam, sevgili okur, üniversite öğrencisi Balthasar'dan başkası değildir, saygın ve varlıklı bir ailenin çocuğu olan, iyi niyetli – anlayışlı – çalışkan biri – işte sevgili okur, kaleme almaya çalıştığım bu ilgi çekici öyküde sana onun hakkında birçok şey anlatmayı tasarlıyorum.

Balthasar, her zamanki gibi ciddi ve düşüncelere dalmış bir halde Profesör Mosch Terpin'in dersinden çıkıp ana kapıya doğru yürüdü, ancak eskrim salonuna gitmek yerine Kerepes'e sadece yüz adım uzaklıktaki şirin koruluğa yöneldi. Dış görünüşü ve karakteri bakımından hayat dolu, yakışıklı bir delikanlı olan arkadaşı Fabian arkasından koşup onu tam kapının önünde yakaladı.

“Balthasar!” – diye seslendi Fabian yüksek sesle, “Balthasar, sen gene ormana gitmek ve melankolik bir dar kafalı gibi tek başına dalgın dalgın dolaşmak istiyor-sun, oysa şu anda birtakım güçlü kuvvetli delikanlılar yiğitçe soylu eskrim sanatı alıştırma yapıyorlar! – Senden rica ediyorum, Balthasar, bu saçma sapan, garip hareketlerinden vazgeç ve gene eskisi gibi canlı ve hayat dolu biri ol. Haydi! – Gel bir-iki set karşılaşma yapalım, eğer bundan sonra da hâlâ açık havaya çıkmak istersen ben de memnuniyetle seninle gelirim.”

“Biliyorum,” diye karşılık verdi Balthasar, “iyi niyetli-sin, Fabian, bu yüzden bazen deli gibi dere tepe peşimden gelip, senin habersiz olduğun bazı keyiflerden beni yok-sun bıraktığın için sana darılmak istemiyorum. Sen de tek başına dolaşırken gördüğü herkesi melankolik bir mec-zup sayan ve onu kendince ele alıp tedavi etmek isteyen o tuhaf insanlardan birisin, tıpkı saygıdeğer Prens Ham-let’in karşısındaki o dalkavuk saraylı gibi; hatırlarsan Hamlet flüt çalmayı bilmediğini söyleyen bu adamcağıza adamakıllı bir ders vermişti.¹ Gerçi ben şimdi seni bu du-ruma düşmekten alıkoymak istesem de, sevgili Fabian, senden içtenlikle rica ediyorum, kendine o soylu eskrim sanatın için flörelere ve kılıçlarla başka bir arkadaş bul ve kendi yolumda rahatça dolaşmam için bana izin ver.” “Ha-yır, olmaz,” diye atıldı Fabian gülerek, “elimden böyle kur-tulamazsın, değerli dostum! – Madem sen benimle esk-rim salonuna gelmiyorsun, ben de seninle açık havaya çı-kar, koruluğa giderim. Seni hüznüyle neşelendirmek bu sadık dostunun görevidir. Haydi gel, sevgili Balthasar, madem önerimi kabul etmiyorsun, birlikte gidelim.”

1. Hamlet, saray adamı Guildenstern’le yaptığı konuşmanın bir yerinde şöyle der: “Beni çalmak flüt çalmaktan daha mı kolay zannediyorsunuz?” *Hamlet*, III. Perde, 2. Sahne, çev. Orhan Burian, MEB Yayınları, 1946. (Ç.N.)

Bu sözlerle Fabian arkadaşının koluna girdi ve birlikte çabuk adımlarla yola çıktılar. Balthasar sessiz bir hiddetle dişlerini sıkıyor, suratını asıp suskun kalmaya kendini zorluyordu, o sırada Fabian ise hiç ara vermeksizin eğlenceli hikâyeler anlatıyordu. Birbiri ardından eğlenceli hikâyeler anlatılırken her zaman olduğu gibi, gene bir sürü saçma sapan konu araya giriyordu.

Sonunda mis kokulu ormanın serin gölgesine adım attıklarında, çalılar özlemle iç çeker gibi fısıltı sesi çıkarıyor, uzaklardan şırıldayan derelerin büyüleyici melodilerine, orman kanatlılarının şakımalarına dağlar yankılarla karşılık veriyordu. Balthasar birdenbire olduğu yerde durdu, ağaçları ve çalıları sevgiyle kucaklamak ister gibi kollarını iki yana açarak: “Oh, şimdi kendime geldim! Tarifsiz mutluyum!” diye haykırdı. – Fabian afallamış bir halde, tıpkı karşısındakinin konuşmasından hiçbir şey anlamayıp söze nereden başlayacağını bilemeyen biri gibi arkadaşına bakıyordu. O sırada Balthasar, Fabian’ın elini tutup coşkuyla haykırdı: “Kabul et kardeşim, şimdi senin de yüreğin kabarıyor, şimdi sen de ormandaki ıssızlığın ilahî sırrına eriyorsun, öyle değil mi?” – “Senin ne demek istediğini hiç anlamıyorum, sevgili kardeşim,” diye karşılık verdi Fabian, “ama eğer burada ormanda gezinti yapmanın sana iyi geldiğini kastediyorsan, bu konuda ben de seninle tamamen aynı fikirdeyim. Bilirsin ki ben de gezintiye çıkmayı severim, hele akli başında, eğitici bir konuşma yapabileceğim iyi bir arkadaş bana eşlik ederse! – Örneğin, bizim Profesör Mosch Terpin’le birlikte kırlara çıkmak gerçekten de ayrı bir keyiftir. Terpin her çeşit bitkiyi, küçücük otları bile tanıyor, onların adını ve hangi sınıfa ait olduklarını biliyor, ayrıca hava durumundan da iyi anlıyor – ” “Yeter,” diye bağırdı Balthasar, “rica ediyorum, artık sus! – Senin değindiğin konular beni deli ediyor, ama neyse ki kendimi avutabiliyorum.

Profesörün doğayla ilgili konuşma tarzı benim yüreğimi parçalıyor. Daha doğrusu o sırada içimi tekinsiz bir dehşet hissi kaplıyor, sanki züppece bir kibirle kendisinin bir kral ya da hükümdar olduğu sanısına kapılarak kendi eliyle samandan yaptığı bir kuklayı okşarken soylu nişanlısını kucakladığını zanneden çıldırmış bir adamı seyrediyormuş gibi oluyorum! Onun uydurma deneyleri bana kutsal varlığın iğrenç bir şekilde alaya alınması gibi geliyor, oysa o kutsal soluk biz doğa içindeyken üzerimize eser ve ruhumuzun ta içinde en derin, en kutsal sezgileri harekete geçirir. İçimden sık sık Terpin'in cam kaplarını, deney şişelerini, tüm o alet edavatını kırıp parçalamak geliyor. Neyse ki, maymunun elini yakıncaya kadar ateşle oynamayı bırakmadığı aklıma gelince bundan vazgeçiyorum. – İşte Fabian, bu hisler beni ürkütüyor, Mosch Terpin'in derslerinde kalbimin sıkışmasına neden oluyor ve belki de gözünüze her zamankinden daha melankolik, daha mahcup ve sıkılğan görünüyorum. O zaman sanki evler başıma yıkılacakmış gibi hissediyorum, kapıldığım tarifsiz bir korku beni şehrin dışına sürüklüyor. Ama burada, burada bir süre sonra ruhum tatlı bir huzurla doluyor. Çiçeklenmiş çayırlara uzanıp gökyüzünün engin maviliğine doğru bakıyorum; başımın üzerinden, kuş cıvıltılarının şenlendirdiği ormanın üzerinden, altın yaldızlı bulutlar adeta uzaklardaki bir dünyanın ilahî mutlulukla dolu muhteşem rüyaları gibi kayarak geçiyorlar! – Ah Fabian'cığım, işte o zaman olağanüstü bir ruh uyanır bağrımda ve esrarengiz sözler söyleyerek çalılarla – ağaçlarla, ormandaki derenin dalgalarıyla söyler; tatlı, hüznünlü özlemlerle tüm varlığının içinden akıp geçen o sonsuz hazzı sözcüklerle tarif etmem mümkün değil!" – "Ay," diye atıldı Fabian, "ay, işte gene o bilindik, sonu gelmeyen şarkı; hüznü, sonsuz haz, konuşan ağaçlar ve ormandaki dereler. Senin bütün dizelerin

bu türden övgülerle dolup taşıyor, kulağa çok hoş gelen bu dizelerden yararlanmak da mümkün, elbette arkasından başka bir şey aramamak koşuluyla. – Peki, söyle bakalım, benim çok saygıdeğer Melancholicus'um¹, madem Mosch Terpin'in dersleri gerçekten seni bu kadar rahatsız edip öfkeliyor, o halde söyle bakalım, neden onun bütün derslerine koşa koşa gidiyorsun, neden hiçbir dersini kaçırmıyorsun ve her seferinde hiç konuşmadan, gözlerin kapalı, rüyadaymış gibi kıpırdamadan orada öylece oturuyorsun?" – "Bu konuda," diye karşılık verdi Balthasar gözlerini yere çevirerek, "bu konuda bana soru sorma, sevgili dostum! – Bilinmez bir güç her sabah beni Mosch Terpin'in evine doğru çekiyor. Duyacağım ıstırabı önceden hissetsem de buna karşı koyamıyorum, karanlık bir kader beni oraya sürüklüyor!" – "Ha, ha, ha," – diye kahkaha attı Fabian, "ha, ha, ha – ne kadar hoş – ne kadar şairane, ne kadar esrarengiz! Seni Mosch Terpin'in evine çeken bilinmez güç, güzel Candida'nın masmavi gözlerinde barınıyor! – Senin profesörün şirin küçük kızına sıırıslıkla âşık olduğunu hepimiz uzun zamandır biliyoruz, o yüzden de senin hayalperestliğini, delice hareketlerini hoş görüyoruz. Zaten âşıklar için başka türlü düşünülemez. Sen henüz aşk hastalığının ilk evresinde bulunmaktasın; bizlerin, yani benim ve diğer birçoklarının –Tanrı'ya şükür!– okulda büyük bir seyirci kitlesi olmadan başından geçen bütün o tuhaf maskaralıklara sen delikanlılık çağının geç bir evresinde katlanmak zorundasın. Ama inan bana, can dostum– "

Bu sırada Fabian arkadaşı Balthasar'ı tekrar kolundan tutmuş, birlikte hızla yürümeye devam etmişlerdi. Derken sık ağaçların arasından çıkıp ormanın ortasından

1. (Lat.) Melankolik kişi. (Ç.N.)

geçen geniş yola adım attılar. Tam o sırada Fabian uzaklardan bir atın üzerinde binicisi olmaksızın tozu dumana katarak kendilerine doğru yaklaştığını gördü. – “Hey, hey!” diye haykırdı konuşmasını yarıda keserek, “Hey, hey, şurada lanet olası yaşlı bir at firar etmiş, binicisini de üzerinden fırlatıp atmış – önce onu yakalamalı, sonra da binicisini ormanda aramalıyız.” Bu sözlerle Fabian yolun ortasına dikildi.

At yaklaştıkça her iki yanından bir çift binici çizmesinin bir aşağı bir yukarı sallandığını, eyerin üstünde siyah bir şeyin kıınıldadığını fark ettiler. Fabian’ın hemen önünde uzun uzun “Pırrr – pırrr” diye kulakları tırmalayan bir ses duyuldu, aynı anda da bir çift binici çizmesi Fabian’ın başını sıyrıp geçti ve bacaklarının arasına küçük, tuhaf, siyah bir şey yuvarlandı. Kocaman at hiç kıpırdamadan duruyor, yere doğru boynunu uzatmış, tozun içinde yuvarlanan ve sonunda güçlükle ayağa kalkmayı başaran ufacık efendiciğini kokluyordu. Bu minik bücürün başı yüksek omuzlarının arasına gömülmüştü, göğüs ve sırt bölgesinin şişkinliği, kısa bedeni ve uzun örümcek bacaklarıyla tıpkı elmaya saplanmış bir çatala benziyordu ve elmanın üzerine sanki çentik atılarak sırttan bir yüz şekillendirilmişti. Fabian bu tuhaf küçük hilkat garibesini karşısında görür görmez bir kahkaha patlattı. Ufaklık ise beresini yerden kapdığı gibi kafasına geçirip gözlerinin üzerine kadar indirdi ve Fabian’ı hiddetli ve delici bakışlarla süzerek boğuk, derinlerden gelen kısık bir sesle: “Kerepes’e bu yoldan mı gidilir?” diye sordu. – “Evet efendim!” diye karşılık verdi Balthasar ciddi ve yumuşak bir tavırla, bir yandan da bir araya toparladığı çizmeleri ona uzattı. Ufaklığın çizmeleri giymek için gösterdiği bütün çaba boşunaydı, ayağa kalkmaya çalıştıkça devriliyor, tozun toprağın içinde inleyerek yuvarlanıyordu. Balthasar çizmeleri dik bir şekilde yan yana koydu, ufaklığı nazikçe

havaya kaldırdı ve onu aşağıya indirirken her iki ayağını da fazlasıyla ağır ve geniş olan çizmelerin içine soktu. O ise gururlu bir tavırla, bir elini beline dayamış, diğerini beresine değdirerek, “*Gratias*¹ efendim!” diye seslendi ve dizginlerini elinde tuttuğu atına doğru yürüdü. Fakat üzeniye erişmek ya da kocaman hayvanın üzerine tırmanmak için yaptığı tüm hamleler boşunaydı. Balthasar ciddi ve yumuşak tavrını koruyarak yanına yaklaşıp onu üzeninin üzerine çıkardı. O ise herhalde daha fazla sıçramak için kuvvetli bir hamle yapmıştı ki, tam eyerin üstüne oturacağı anda diğer taraftan yere düştü. “Yavaş olun mösyöcüğüm!” diye atıldı Fabian ve çınlayan bir kahkaha daha attı. “Şeytan götürsün mösyöcüğünü,” diye haykırdı ufaklık öfke içinde, bir yandan da üzerindeki tozu silkeliyordu, “ben bir üniversite öğrencisiyim, eğer siz de öyleyseniz, o zaman sizin benim yüzüme karşı tavşan yüreklinin biriymişim gibi gülmeniz düello yapmayı gerektiren bir hakaret sayılır, siz yarın Kerepes’te benimle dövüşmek zorundasınız!” “Aman Tanrım,” diye haykırdı Fabian gülmeye devam ederek, “aman Tanrım, ne yaman bir delikanlı, cesaret ve üniversitelilere özgü gelenekler söz konusu olunca on parmağında on marifet!” Bu sözlerle ufaklığı, onun tepinmelerine, çırpınmalarına aldırmadan, tuttuğu gibi havaya kaldırıp atın üzerine oturttu ve at neşeyle kişneyerek küçük efendisiyle birlikte dörtnala oradan uzaklaştı. – Fabian kasıklarını tuta tuta gülüyordu, neredeyse boğulacaktı. – “Çok acımasızsın,” diye konuşmaya başladı Balthasar, “doğanın korkunç bir kaderle perişan kıldığı şu küçük binici gibi bir insanla alay etmek acımasızlıktır. Eğer o gerçekten bir üniversite öğrencisiyse onunla mutlaka düello yapmak zorundasın,

1. (Lat.) Teşekkürler. (Ç.N.)

üstelik akademik geleneğe aykırı olsa bile tabancayla; çünkü o ne flöre kullanabilir ne de kılıç.” – “İşte gene olayları ciddi ve hüzünlü tarafından alıyorsun, sevgili dostum Balthasar. Doğuştan şekil bozukluğu olan birisiyle alay etmek aklımın ucundan bile geçmez. Ama şimdi sen söyle, böyle eciş bücüş bir Parmak Çocuk’un ileriye baktığında boynundan ötesini bile göremediği bir ata binmesi uygun mu? Minicik ayaklarına böyle delice büyük çizmeler geçirmesi sence uygun mu? Üzeri binlerce püskül, ponpon ve şeritle donatılmış olan daracık bir ceket giymesi, bu kadar tuhaf bir kadife bere takması uygun mu? Üstelik bu kadar kibirli ve kafa tutan bir tavır takınması? Ya da boğuk sesiyle vahşice bağırıp çağırması? – Sorarım sana, bütün bu yaptıklarıyla alay edilmeyi hak etmiyor mu o iflah olmaz tavşan yürekli? – Ama benim şehre inmem gerek, o şövalye bozuntusu üniversitelinin heybetli atının üstünde törensel bir tavırla şehre girdiğinde kopacak gürültüyü yakından izlemek istiyorum! Zaten bugün senden hayır gelmez artık! – Sağlıcakla kal!” – Fabian süratle ormanın içinden geçip şehre geri döndü. – Balthasar ormandaki yürüyüş yolunu terk edip sık fundalığın içine daldı, yosun tutmuş bir taşın üstüne çöktü; son derece acı hisler yüreğini kaplamış, hatta ele geçirmişti. Bunun nedeni herhalde güzeller güzeli Candida’ya duyduğu aşktı, o bu aşkı ruhunun en dibinde, derin ve tatlı bir sır gibi tüm insanlardan, hatta kendinden bile gizlemişti. Ne var ki Fabian bu konuda böylesine uluorta ve hafiflikle konuştuğunda sanki birtakım kaba eller kendisinin dokunmaya bile cesaret edemediği bir azize tablosunun örtüsünü arsızca bir taşkınlıkla çekip parçalıyormuş ve o azize onunla sonsuza kadar dargın kalacakmış gibi hissetmişti. Dahası Fabian’ın sözleri ona tüm varlığının ve en tatlı rüyalarının iğrenç bir şekilde alaya alınması gibi geliyordu.

“Demek ki,” diye haykırdı aşırı bir kızgınlıkla, “demek ki sen benim âşık bir züppe olduğumu düşünüyorsun, Fabian! – Ya da bir budala; hiç değilse bir saat boyunca güzel Candida’yla aynı çatı altında bulunmak için Mosch Terpin’in derslerine koşarak giden, sevdiği kıza ithafen içli dizeler kurmak ve onları daha da acıklı bir dille kaleme almak için ormanda tek başına dolaşan, düzgün ağaç gövdelerine aptalca isim baş harfleri kazıyarak ağaçlara zarar veren, kızın yanındayken akli başında tek söz ağzından çıkaramayıp sadece iç geçiren, sızlanan ve sanki nöbete tutulmuş gibi ağlamaklı bir ifadeyle yüzünü buruşturan, kızın göğsüne takıp attığı artık solmuş çiçekleri, hatta düşürdüğü eldivenini koynunda taşıyan – kısacası, binlerce çocuksu çılgınlığa kapılan bir budala! – Demek ki, Fabian, sen o yüzden benimle alay ediyorsun, kuşkusuz o yüzden diğer delikanlılar bana gülüyorlar, o yüzden açılan iç dünyamla birlikte ben de bir alay konusuyum. – Ayrıca o güzeller güzeli – sevimli şahane Candida– ”

Bu adı söyleyince, sanki kalbine kızgın bir bıçak saplandığı duygusuna kapıldı! – Ah! – O anda içinden bir ses ona rahatça duyulabilecek bir fısıltıyla, Mosch Terpin’in evine sadece Candida yüzünden gittiğini, sevdiği kıza dizeler yazdığını, ağaçlara onun adını kazıdığını, onun yanında susup kaldığını, iç çekip sızlandığını, onun düşürdüğü solmuş çiçekleri koynunda taşıdığını, Fabian’ın ileri sürdüğü tüm o çılgınlıklara gerçekten de kendini kaptırdığını söylüyordu. – Balthasar şimdi o güzel Candida’yı ne kadar tarifsiz bir aşkla sevdiğini tam olarak hissetti, ama aynı zamanda da, ne gariptir ki en saf, en derin aşkın bile dış dünyaya bir tür züppelik gibi yansıdığının farkına vardı, bu herhalde doğanın tüm insan davranışlarına kattığı derin ironiden kaynaklanıyordu. Balthasar görüşünde haklı olabilirdi, ancak bu duruma giderek daha çok kız-

makta tamamen haksızdı. Her zaman onu sarmalayan hülyalar birden dağılmıştı, ormanın seslerini alaycı küçümsemeler olarak algılıyordu, bunun üzerine gerisingeriye Kerepes'e doğru koşmaya başladı.

O sırada, "Herr Balthasar – *mon cher*¹ Balthasar," diye kendisine seslenildiğini duydu. Gözlerini yerden kaldırdı ve birden büyülenmiş gibi olduğu yerde kala-kaldı, çünkü karşıdan Profesör Mosch Terpin, kolunda kızı Candida'yla birlikte ona doğru geliyorlardı. Candida, heykel gibi taş kesilmiş olan Balthasar'ı kendine özgü her zamanki neşeli ve güler yüzlü doğallığıyla selamladı. "Balthasar, *mon cher* Balthasar," diye atıldı profesör, "siz benim derslerimi izleyenlerin arasında gerçekten de en çalışkan, en sevdiğim öğrencisiniz! – Ah, dostum, görüyorum ki siz de tıpkı benim gibi doğaya ve onun bütün mucizelerine âşıksınız, ben de tam bir doğa delisiyimdir! – Eminim ki gene bizim korulukta botanik araştırmalar yapmaktasınız! – Yararlı bir şeyler bulundu mu bakalım? – Peki! – O halde birbirimizi daha yakından tanısak iyi olur. – Beni ziyarete gelin – Ne zaman isterseniz – Birlikte deneyler yapabiliriz – Hava pompamı gördünüz mü? – Peki! – *Mon cher* – Yarın akşam bizim evde yakın dostlar bir araya gelecek, çay ve tereyağlı ekmek eşliğinde sohbet ederek hoşça vakit geçireceğiz, siz de bu toplantıyı değerli varlığınızla onurlandırın! – Bu vesileyle çok çekici genç bir adamı tanımış olacaksınız, kendisini bana özellikle tavsiye ettiler – *Bon soir, mon cher*² – İyi akşamlar, azizim – *a revoir* – Hoşça kalın! – Zaten yarın dersi izlemeye geliyorsunuz, değil mi? – Neyse – *mon cher, adieu!*"³ – Profesör

1. (Fr.) Azizim (erkeğe hitapta kullanılır). (Ç.N.)

2. (Fr.) İyi akşamlar, azizim. (Ç.N.)

3. (Fr.) Azizim, elveda. (Ç.N.)

Mosch Terpin, Balthasar'ın cevabını beklemeden kızıyla birlikte yoluna devam etti.

Balthasar şaşkınlıktan gözlerini yerden kaldırmaya cesaret edememiş olsa da Candida'nın bakışları adeta bağırını delmişti. Candida'nın soluğunun esintisini duyuyor, tatlı bir ürperti varlığının derinliklerini titretiyordu.

İçindeki sıkıntı tamamen dağılmıştı, ağaçlıklı yolda gözden kayboluncaya kadar güzeller güzeli Candida'nın arkasından baktı. Sonra her zamankinden daha muhteşem hayaller kurmak üzere ağır adımlarla ormanın derinliklerine yöneldi.

Üçüncü Bölüm

Fabian'ın ne diyeceğini bilememesi. – Candida ve balık yemeleri yasak olan genç kızlar. – Mosch Terpin'in edebî çay partisi. – Genç Prens.

Fabian ormanın içinden geçen kestirme bir yoldan patika boyunca ilerlerken, kendisinden önce atıyla yola çıkan o küçücük acayip bücürden daha önce kente varacağını tahmin ediyordu. Oysa yanılmıştı, çünkü fundalıktan dışarıya adım atarken, çok uzakta bir başka heybetli atlının ufaklığa eşlik ettiğini gördü, şimdi ikisi birlikte at üstünde Kerepes'in kapısından içeriye giriyorlardı. – “Hımm!” diye içinden geçirdi Fabian, “Bu Fındıkkıran o kocaman atının üstünde benden önce şehre varsa bile, gene de ben onun gelişiyile kopacak olan şamataya tam zamanında yetişmiş olacağım. Bu tuhaf yaratık gerçekten bir üniversite öğrencisi ise onu mutlaka Kanatlı At lokaline yönlendireceklerdir, bücür oraya vardığında “pırr – pırr!” diye kulakları tırmalayan bir sesle atını durduracak, önce binici çizimleri, peşinden de kendisi atın üzerinden fırlayacak, delikanlılar gülmeye başlayınca da çılgına dönüp herkese kafa tutacak – işte o zaman komedi başlayacak!”

Fabian şehre varınca, Kanatlı At'a doğru giden yolda kahkahalarla gülen yüzlere rastlayacağını sanıyordu. Fa-

kat hiç de öyle olmadı. İnsanlar gayet sakin ve ciddi önünden geçiyorlardı. Kanatlı At'ın önündeki meydanda toplanmış olan birçok akademisyen de aynı ciddiyetle aralarında konuşarak bir aşağı bir yukarı dolaşmaktaydılar. Fabian onun buraya henüz gelmemiş olduğu kanısına vardı, ancak lokalin giriş kapısından içeriye göz attığında, tam o sırada ufaklığa ait, o çok iyi tanıdığı atın ahıra götürüldüğünü gördü. Karşısına ilk çıkan tanıdığını yakalayıp, oraya çok tuhaf, acayip görünümlü bir büyünün gelip gelmediğini sordu.

Fabian'ın bu soruyu sorduğu kişi konuyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu, tıpkı Fabian'ın üniversiteli olduğunu tahmin ettiği bu Parmak Çocuk'la arasında geçenleri anlattığı diğer kişiler gibi. Anlatılanlara herkes çok güldü, ancak bu kişiler Fabian'ın tarif ettiğine benzer birinin oraya kesinlikle gelmediğinden emindiler. Fakat yaklaşık on dakika önce son derece heybetli iki süvarinin güzel atlarının üzerinde Kanatlı At lokaline vardıklarını ve orada atlarından indiklerini söylediler. "O süvarilerden biri az önce ahıra götürülen şu atın üzerinde miydi?" diye sordu Fabian. "Elbette," diye karşılık verdi içlerinden biri. "Elbette. O atın üzerindeki biraz daha ufak tefekti, ama zarif bir vücut yapısı, hoş bir yüz ifadesi ve akla hayale gelebilecek en güzel saç bukleleri vardı. Aynı zamanda mükemmel bir binici olduğunu da belli etti, çünkü atının üzerinden öyle çevik, öyle vakur bir sıçrayışla yere indi ki sanırsın bizim prens hazretlerinin baş seyisi!" – "Peki," diye atıldı Fabian, "binici çizmelerini düşürüp kendisi de ayaklarınızın dibine yuvarlanmadı mı?" – "Tanrı korusun," diye karşılık verdiler hep bir ağızdan. "Tanrı korusun! – Aklından geçirdiğin şeye bak kardeşim! Bu ufak tefek adam mükemmel bir binici!" – Fabian ne diyeceğini bilemedi. O sırada Balthasar sokağın başından göründü. Fabian hızla yanına koşup Balthasar'ı kenara çekti ve şeh-

rin kapısında rastladıkları, attan yere düşen o bücürün az önce buraya vardığını, herkesin onu zarif bir vücut yapısı olan yakışıklı bir adam ve mükemmel bir binici olarak tarif ettiğini anlattı. “Görüyorsun ya, sevgili kardeşim Fabian,” diye karşılık verdi Balthasar ciddi ve sakin bir tavırla, “bahtsız, doğuştan sefil insanlara herkes senin gibi merhametsizce alay ederek saldırmıyor.” – “Ama Tanrı aşkına,” diye sözünü kesti Fabian, “burada ne alay ne de merhametsizlik söz konusu, asıl mesele üç karış boyundaki küçük bir herifin –üstelik turpu andırıyor desem yalan olmaz– nasıl oluyor da yakışıklı, zarif bir adam olarak nitelendirildiği!” – Balthasar da Fabian’ın bu ufak tefek üniversite öğrencisinin vücut yapısı ve görüntüsü hakkındaki ifadesini doğrulamak zorunda kaldı. Herkes bu küçük binicinin yakışıklı, zarif bir adam olduğunda hemfikir, buna karşılık sadece Fabian ve Balthasar ısrarla ondan daha iğrenç bir Parmak Çocuk görmediklerini iddia ediyorlardı. Böylece konu kapandı ve herkes büyük bir şaşkınlık içinde oradan ayrıldı.

Akşamın geç bir saati olmuştu, iki arkadaş birlikte evlerine dönüyorlardı. O sırada Balthasar, bu konuya nasıl geldiğini kendisi de fark etmeden, arkadaşına Profesör Mosch Terpin’le karşılaştığını ve profesörün onu ertesi akşam evine davet ettiğini ağzından kaçırdı. “Ah, ne kadar şanslısın!” diye haykırdı Fabian, “Ne kadar şanslı bir insan-sın! – Orada tatlı sevgilini, güzel Matmazel Candida’yı göreceksin, sesini duyacaksın ve onunla konuşacaksın!” – Balthasar, bir kez daha derinden yaralanmış bir halde, Fabian’ın yanından ayrılıp bir an önce oradan uzaklaşmak istedi. Fakat durdu ve gitmekten vazgeçti, hoşnutsuzluğunu var gücüyle yenmeye çalışarak şöyle dedi: “Beni budala, âşık bir züppe olarak görmekte haklı olabilirsin sevgili kardeşim, belki de gerçekten öyleyim. Fakat bu budalalık yüreğimi dağlayan, içimi acıtan derin bir yaradan

kaynaklanıyor ve bu yaraya dikkatsizce dokunulduğunda, duyduğum acı daha da şiddetlenerek beni her türlü çılgınlığa sevk edebilir. Bu yüzden, kardeşim, eğer beni gerçekten seviyorsan bundan sonra bana Candida'nın adını anma!" – "Sevgili dostum Balthasar," diye karşılık verdi Fabian, "sen meseleyi gene müthiş trajik tarafından ele alıyorsun, elbette senin durumunda başka türlü de beklenemez. Fakat aramızda bir tatsızlık çıkmaması için söz veriyorum, sen bana izin verinceye kadar Candida adını ağzıma bile almayacağım. Yalnız bugünlük şu kadarını söylememe izin ver: Ben senin böylesine âşık olman yüzünden başına gelecek sıkıntıları şimdiden seziyorum. Candida çok güzel, sevimli bir genç kız, ama senin melankolik, hayalperest ruh haline hiç mi hiç uymuyor. Onu daha yakından tanıyınca onun serbest, neşeli tavırları sana daima özlemini çektiğin şiirsellikten yoksun görünecektir. Bundan dolayı sen birtakım olmayacak hayallere sürükleneceksin, böylece bütün bu durum dehşetli hayalî acılar ve büyük umutsuzluklarla seni altüst ederek sona erecek. – Ayrıca haberin olsun, senin gibi ben de yarın için profesörün evine davet edildim, kendisi bizi çok güzel deneylerle eğlendirecek! – Şimdi sana iyi geceler, hayalci dostum! İyi uykular, eğer yarınki gibi önemli bir günden önce uyuyabilirsen tabii!"

Bu sözlerle Fabian arkadaşının yanından ayrıldıktan sonra Balthasar derin düşüncelere daldı. – Fabian'ın, Candida ile Balthasar arasında yaşanabilecek her türlü dokunaklı mutsuzluk ânını sezinlemesi hiç de nedensiz değildi, çünkü her ikisinin de mizacı ve karakteri gerçekten böyle durumlara yol açabilirmiş gibi görünüyordu.

Candida, herkesin kabul etmesi gerekir ki, insanın doğrudan kalbine işleyen pırıl pırıl gözleri ve dolgun pembe dudaklarıyla resim gibi güzel bir genç kızdı. Ayrıca hoş örgüler halinde ilginç bir biçimde toplamayı becerdiği

o güzel saçlarının sarıya mı yoksa kestane rengine mi daha yakın olduğunu unuttum; ancak saçının hiç unutmadığım tuhaf bir özelliği vardı: Baktıkça rengi koyulaşıyor-muş gibi görünüyordu. İnce uzun vücut yapısı, kıvrak hareketleriyle bu genç kız canlı, neşeli bir çevrede güzelliğin ve zarafetin ta kendisi oluyordu, bu bedensel çekicilik, el ve ayaklarının biraz daha küçük ve zarif olabileceğine dair eleştirileri de gereksiz kılıyordu. Kaldı ki Candida, Goethe'nin *Wilhelm Meister'in Çıraklık Yıllarını*, Schiller'in şiirlerini ve Fouqué'nin *Tılsımlı Yüzük* adlı romanını okumuştı, ama neredeyse hepsinin içeriğini unutmuştu; oldukça iyi piyano çalıyor, şarkı da söylüyordu; en modern Fransız danslarını biliyor, yanı sıra gavot dansı da yapabiliyordu; çamaşırhaneye verilen çamaşır listelerini güzel, okunaklı bir elyazısıyla yazıyordu. Eğer bu sevimli kızda mutlaka bir kusur bulmak gerekirse, olsa olsa onun çok boğuk bir sesle konuştuğu, korsesini fazlasıyla sıktığı, yeni şapkasını uzun uzadıya övdüğü ve çayın yanında çok fazla pasta yediği söylenebilirdi. Elbette ki coşkulu şairler güzel Candida'da hoşla gitmeyen daha birçok yön bulabilirdi, ama onlar da doğrusu çok şey istiyorlar! Bu şairler isterler ki genç kadın onların ağzından çıkan her söz üzerine hayranlık içinde kendinden geçsin, derin derin iç çekerek gözlerini kaydırsın, arada bir hafifçe baygınlık geçirsin, hatta en kadınsı kadınlığın doruk noktasına vararak geçici bir körlük yaşasın. Dahası, söz konusu genç kadın, bu şairin dizelerini kendi (yani genç kadının) kalbinden fışkıran şarkılara dönüştürsün ve ânında kendinden geçerek hasta düşsün, hatta kendi de dizeler yazsın, hanımefendi hoş kokulu, incecik bir kâğıda zarif elyazısıyla yazdığı dizelerini şairin eline bizzat kendisi tutuşturmuş olsa da, gerçek ortaya çıktığında mahcubiyetten boynunu eğsin; bu sefer de kendinden geçip hasta düşme sırası şairdedir, elbette buna da şaşmamak gerekir. Sofu şairler ise daha

da ileri giderler ve bir genç kızın gülmesini, yiyip içmesini ve zevkli, modaya uygun kıyafetler giymesini her türlü kadınsı zarafete aykırı bulurlar. Bunlar genç kızlara küpe takmayı ve balık yemeyi yasaklayan Aziz Hieronymus'un zihniyetindedirler. Bu azizin buyurduğuna göre genç kızlar sadece pişirilmiş otlarla beslenmeli, aç oldukları halde açlıklarından söz etmemeli, vücut hatlarını gizleyen kaba, kötü dikilmiş kıyafetlere bürünmeli, hepsinden öte kendilerine eşlik etmek üzere asık suratlı, benzi solgun, hüznü ve biraz pasaklı bir nedime seçmelidirler!

Candida tam anlamıyla neşeli, serbest tavırları olan birisiydi, o yüzden de zararsız mizahın hafif ve uçucu kanatlarında gezinen bir sohbeti hiçbir şeye değişmezdi. Eğlenceli olan her şeye içtenlikle gülerdi; yaptığı gezinti planı yağmur yüzünden bozulduğunda ya da çok dikkat etmesine rağmen yeni şalı lekелendiğinde asla sızlanmazdı. Ortada gerçek bir neden olduğunda ise, ruhunun derinliklerinden gelen bir duyarlılık bakışlarına yansır, ama bu hiçbir zaman sığ bir duygusallığa dönüşmezdi. Böylece, sevgili okur, bizler coşkulu şairlerden olmadığımız için, Candida senin de, benim de beğeneceğimiz bir genç kız olabilir. Fakat hiç kuşkusuz Balthasar için durum farklıydı! – Şiirsellikten yoksun olan Fabian'ın kehanetinin doğru olup olmadığı elbette yakında ortaya çıkacaktır!

O halde Balthasar'ın büyük bir huzursuzluk ve taffi imkânsız tatlı özelemler içinde geceyi gözünü kırpmadan geçirmesinden daha doğal ne olabilir? Sevdığı kızın hayaliyle dopdolu bir halde, Balthasar masanın başına oturdu ve kulağa çok hoş gelen, ahenkli dizelerden oluşan oldukça uzun bir şiir kaleme aldı, bülbülün kırmızı güle duyduğu aşkın gizemli öyküsünü anlattığı bu şiirde aslında kendi durumunu tasvir ediyordu. Bu şiiri Mosch Terpin'in edebî çay toplantısına giderken yanında götürmek ve fırsatını bulur bulmaz topluluk önünde

yüksek sesle okuyarak Candida'nın korunaksız kalbini fethetmek istiyordu.

Fabian, sözleştikleri saatte arkadaşı Balthasar'ı almaya geldiğinde onu her zamankinden daha kibar bir kılık kıyafet içinde bulunca hafifçe gülümsedi. Balthasar kenarları en zarif Brüksel dantelinden firfırlı bir yakalık takmıştı, kolları yırtmaçlı kısa ceketı fitilli kadıfedendi. Bunun yanı sıra yüksek, sivri topuklu, gümüş püsküllü Fransız tarzı çizmeleri, en ince keçeden İngiliz tarzı şapkası ve Danimarka malı deri eldivenleri vardı. Yani tam bir Alman gibi giyinmişti, kıyafeti son derece yakışmıştı; saçlarını mükemmel bir biçimde kıvırttırmış, kısacık sakalını güzelce taramıştı.

Mosch Terpin'in evine gittiğinde Candida'yı karşısında görünce Balthasar'ın kalbi heyecandan yerinden fırlayacakmış gibi oldu. Candida baştan ayağa geleneksel Alman genç kız kostümüne bürünmüştü; bakışları, sözleri nazik ve dostçaydı, tüm tavırları herkesin onda görmeye alışık olduğu gibiydi. Candida, o tatlı Candida'nın kendisi ona bir fincan dumanı tüten çay ikram ettiğinde, "Ah, güzeller güzeli *Fräulein!*" diyerek derin derin içini çekti Balthasar. Candida ise ona ışıldayan gözlerle bakarak: "Buyurun, sevgili Herr Balthasar, rom ve kiraz likörü, peksimet ve çavdar ekmeği, canınız ne istiyorsa lütfen alın!" Kendinden geçmiş olan Balthasar rom ve kiraz likörüne, peksimet ve çavdar ekmeğine bakmak ya da uzanmak yerine, içinde duyduğu aşkın acı hüznüyle dolu gözlerini güzeller güzeli genç kıztan alamıyordu ve o anda ruhunun en derininde hissettiği duyguları ifade edebilecek olan sözleri bulmak için çabalıyordu. Fakat tam o sırada uzun boylu, iriyarı bir adam olan estetik profesörü Balthasar'ı arkadan yakalayıp kendine doğru öyle hızlı çevirdi ki Balthasar elindeki çayı hiç yakışık almayacak şekilde yere döktü. Profesör gürleyen bir ses-

le: “Sevgili Lucas Cranach¹, bu yavan suya bu kadar rağbet etmeyin, yoksa Alman içeceklerine alışkın midenizi altüst edersiniz – yan odada bizim yaman Mosch Terpin en kaliteli Ren şarabı şişelerini güzelce yan yana dizerek bir batarya oluşturmuş, haydi hemen gidip patlayıcıları ateşleyelim!”² dedi ve keyfi kaçmış delikanlıyı çekerek oraya doğru sürükledi.

Fakat o sırada yan odadan Profesör Mosch Terpin çok tuhaf, ufak tefek bir adamı elinden tutmuş olarak karşılarına çıktı ve yüksek sesle şöyle haykırdı: “Baylar ve bayanlar, işte size ender niteliklere sahip, son derece yetenekli bir genci takdim ediyorum, eminim ki o kısa zamanda sizin iyi niyetinizi ve saygınızı kazanacaktır. İşte genç Zinnober³ beyefendi, daha dün üniversitemize geldi, kendisi hukuk okumayı düşünüyor!” – Fabian ve Balthasar şehrin kapısında önlerine fırlayıp atından düşen o garip büyürü görür görmez tanıdılar.

“Acaba,” dedi Fabian alçak sesle Balthasar’a, “bu Adamotu’nu üfleme oku⁴ ya da kunduracı bıçağı düello-suna mı davet etmeliyim? Doğrusu bu korkunç hasmıma karşı başka bir silah kullanmam mümkün değil.”

“Kendinden utanmalısın,” diye karşılık verdi Baltha-

1. Lucas Cranach (1472-1553): 16. yüzyıl Alman resim ve gravür sanatının en önemli temsilcilerindendir. Kuzeyin anlatımcılığını ve kendine özgü güzellik anlayışını yansıtan yapıtlarıyla İtalyan Rönesans’ına karşı gotik geleneğin üslubunu sürdürür. Burada, gerçek Almanlığın sembolü olarak gösteriliyor. (Ç.N.)

2. Almanca *Batterie* (batarya) sözcüğü, hem elektrik bataryası hem de top bataryası anlamına gelmektedir. (Ç.N.)

3. Almancada *Zinnober*, zincifre anlamına gelmektedir. Kimyasal bakımdan civa sülfürden başka bir şey olmayan zincifre, parlak kırmızı rengiyle, zenginlik, güç, ölümsüzlük çağrışımları nedeniyle simyanın temel maddesi sayılır. Simyacılar zincifreyi altın elde etmek için kullanıyorlardı. (Ç.N.)

4. Üfleme oku (üfleme borusu), daha çok Güney Amerika gibi sık ormanlık bölgelerdeki yerli halkın avcılık ya da savaş sırasında kullandıkları, üfleyerek ucu sivri bir okçuk ya da zehirli iğneyi veya misket gibi yuvarlak sert bir nesneyi atmaya yarayan kamıştan ya da bambudan yapılmış boru silah. (Ç.N.)

sar, "bu perişan adamı alaya aldığın için kendinden utanmalısın. Sen de duydun, o son derece az rastlanır niteliklere sahip biri; demek oluyor ki, o doğanın ondan esirgelediği fiziksel üstünlüklerin yerine zihinsel yeteneklerini geliştirmiş." Sonra bu ufak tefek adama dönüp dedi ki: "Sevgili Herr Zinnober, dün attan düşmeniz sonucunda bir yerinize zarar gelmediğini umarım." Zinnober ise iki eliyle arkasında tuttuğu küçük bir bastona dayanarak parmak uçlarında yükseldi, şimdi neredeyse Balthasar'ın kemerine yaklaşıyordu, başını geriye atıp, ateş saçan öfkeli gözlerle yukarıya doğru bakarak, kedi hırıltısını andıran tuhaf bas tonundaki sesiyle şöyle haykırdı: "Sizin ne demek istediğinizi, neden bahsettiğinizi bilmiyorum, saygıdeğer beyefendi! Attan düşmek mi? – *Ben* mi attan düşmüşüm? – Siz herhalde benim dünya üzerindeki en iyi binici olduğumdan habersizsiniz, şimdiye kadar hiç attan düşmediğimi, gönüllü olarak zırhlı süvari birliğine katılıp sefere çıktığımı, subaylara ve erlere manejde binicilik dersleri verdiğimi de bilmiyorsunuz! – Hımm hımm – attan düşmekmiş– ben attan düşmüşümrü demek!" – Küçük Zinnober bu sözlerle hızla arkasını dönmek üzereyken, dayandığı baston kaydı ve sağa sola sendeleyerek Balthasar'ın ayaklarının dibine savruldu. Balthasar ayağa kalkmasına yardım etmek için bu küçük adama elini uzatırken birden eli onun başına değdi. O anda küçük adam öyle keskin bir çığlık attı ki sesi salonun her yanında yankılandı ve konuklar oturdukları yerden korkuyla ayağa fırladılar. Herkes Balthasar'ın çevresini sardı ve hepsi bir ağızdan neden böyle korkunç bir çığlık attığını Tanrı aşkına söylemesini istediler. "Gücenmeyin, sevgili Herr Balthasar," dedi Profesör Mosch Terpin, "ama bu çok tuhaf bir şakaydı. Siz herhalde burada birinin bir kedinin kuyruğuna bastığını sanmamızı istediniz!" "Pist – pist – atın şu kediye dışarı!" diye bağırdı sinir zafiyeti

olan bir hanımefendi ve derhal bayıldı, aynı aşırı duyarlılıktan mustarip olan birtakım yaşlı beyefendiler de pist-pist çılgınlıklarıyla koşarak kapıdan fırladılar.

Candida, elindeki ferahlatıcı koku dolu şişeyi bayılan hanımefendinin üzerine serptikten sonra Balthasar'a dönüp alçak sesle, "Böylesine kulakları tırmalayan tiz bir miyavlama sesi çıkarmakla bakın ne kötü durumlara yol açtınız, sevgili Herr Balthasar!" dedi.

Oysa Balthasar olanlardan hiçbir şey anlamıyordu. Yüzü hiddetten ve utançtan al al olmuştu, ağzından bir tek söz çıkaramıyordu, böylece bu kadar dehşetli, ciyak ciyak miyavlayan kişinin *kendisi* değil de küçük Zinnober Beyefendi olduğunu söyleyemedi.

Profesör Mosch Terpin, delikanlının duyduğu feci mahcubiyeti fark etmişti. Dostça yanına yaklaştı ve ona dedi ki: "Haydi, haydi, sevgili Herr Balthasar, lütfen sakın olun. Ben bütün olanları gördüm. Yere çöküp sırtınızı kamburlaştırarak ve dört ayak üzerinde sıçrayarak, eziyet edilmiş öfkeli bir erkek kediye büyük bir başarıyla taklit ettiniz. Aslında doğabilimleri içerikli bu tür oyunlar benim çok hoşuma gider ama burada edebî bir çay partisinde..." – "Fakat sayın profesörüm," diye Balthasar dayanamayıp söze atıldı, "o kişi ben değildim." – "Tamam – tamam," diye sözünü kesti profesör. O sırada Candida yanlarına geldi. "Avut onu," dedi profesör Candida'ya, "lütfen şu iyi kalpli Balthasar'ı avut, bütün bu olup bitenlerden dolayı çok mahcup oldu."

İyi huylu Candida, karşısında utancından gözlerini yere indirmiş, allak bullak bir halde duran zavallı Balthasar'ın haline içtenlikle üzüldü. Ona elini uzattı ve hoş bir gülümsemeyle şu sözleri fısıldadı: "Kedilerden böylesine dehşetle korkan insanlar da gerçekten çok komik oluyorlar."

Balthasar, Candida'nın elini tutup hararetle dudak-

larına bastırđı. Candida gök mavisi gözlerinden süzülen duygu dolu bakışlarını ona çevirdi. Balthasar sanki gökyüzüne yükselmişçesine kendinden geçmişti, aklında artık ne Zinnober vardı ne de kedi çığlığı. – Gürültü patırtı dinmiş, ortalık sakinleşmişti. Sinir zafiyeti olan hanımefendi, çay masasının başında oturuyor, rom kadehine daldırıp yediğı bisküvilerin tadını çıkarıyordu, bir yandan da birtakım düşman güçler tarafından korkutulan yüreğinin güçlendiğini ve ani dehşet hissinin ardından özlem yüklü umutların doğduğunu söylüyordu!

Dışarıya çıktıklarında gerçekten de kaçmakta olan bir erkek kedinin koşarak bacaklarının arasından geçtiğini gören iki yaşlı beyefendi sakinleşip salona döndüler ve birçok kişi gibi oyun masasına yöneldiler.

Balthasar, Fabian, estetik profesörü ve birtakım gençler kadınların yanına oturdular. O esnada Herr Zinnober yanına bir tabure çekmiş ve bu tabureye basarak kanepenin üstüne çıkmıştı, şimdi ise iki kadının arasında oturuyor, gururla ışıldayan gözlerini etrafında gezdiriyordu.

Balthasar, bülbülün kırmızı güle olan aşkını anlattığı şiirini okumanın o anda tam sırası olduğunu düşündü. O yüzden de genç şairlerde âdet olduğu üzere biraz utangaç bir tavır takınarak söze başlayıp bikkınlık ve can sıkıntısı yaratmaktan çekiniyor olsa da saygıdeğer topluluğun iyi niyetli hoşgörüsüne sığınarak, esin perilerinin en yeni ürünü olan bir şiiri okumaya cüret edeceğini söyledi.

O esnada kadınlar şehirde olup biten son gelişmeleri çoktan birbirlerine aktarmışlar, genç kızlar başkanın evindeki baloda yaşanan olaylar hakkında konuşmayı bitirmiş, modern şapkaların standart modeli konusunda fikir birliğine varmışlardı. Erkekler de en az iki saat boyunca daha fazla yiyecek ve içecek tüketemeyecek durumda olduklarından, konuklar hep bir ağızdan kendilerini böylesine müthiş bir zevkten mahrum bırakmaması için Balthasar'ı yüreklendirdiler.

Böylece Balthasar temize çekilmiş elyazmalarını çıkarıp okumaya başladı.

Doğrusu gerçek bir şairin bağrından büyük bir güçle ve hayat coşkusuyla fışkırmış olan kendi eseri onu giderek daha fazla heyecanlandırıyordu. Şiirini gittikçe artan bir tutkuyla okuyuşu, aşkla dolu yüreğindeki kuru alevlendirdi. Balthasar hazdan titriyordu, çünkü kadınların hafif iç çekişleri – kimilerinin çok hafif bir “Ah!” sesi, erkeklerin “Muhteşem – mükemmel – ulvi!” diye haykırışları onu şiirinin herkesi sürükleyip götürdüğüne ikna etmişti.

Balthasar’ın şiir okuması bittiğinde, herkes bir ağızdan haykırdı: “Ne kadar mükemmel bir şiir! – Mükemmel düşünceler – Ne kadar yüksek bir hayal gücü – Şahane dizeler – Müthiş bir ahenk – Teşekkür ederiz – Size teşekkür ederiz, sevgili Herr Zinnober, bu ilahî zevki bize bahsettiğiniz için!”

“Ne? Nasıl olur?” diye bağırdı Balthasar, ama hiç kimse ona aldırmadı; herkes Zinnober’in başına toplanmıştı, Zinnober ise kanepeye kurulmuş, küçük bir hindi gibi kabarak hırıltılı iğrenç bir sesle, “Çok rica ediyorum – bir şey değil – lütfedip dinlediniz! – Dün gece naçizane alelacele kaleme aldığım basit dizeler!” dedi. – Estetik profesörü atıldı: “Muhteşem – yüce Zinnober! Can dostum, benden sonra yaşayan en büyük şair sensin! – Gel seni bağrıma basayım, ey güzel ruh!” – Bu sözlerle kanepede oturan ufaklığı tuttuğu gibi havaya kaldırdı ve onu kucaklayıp öpmeye başladı. Zinnober ise son derece terbiyesiz bir tutum sergiliyordu. Küçük bacağıyla profesörün şişman göbeğine tekmeler savururken bir yandan da ciyak ciyak bağıırıyordu: “Bırak beni – beni bırak – canımı acıtıyorsun – çok acıtıyorsun – tırnaklarımla gözlerini oyarım – burnunu ısırp koparırım!” – “Hayır,” diye atıldı profesör, bir yandan da bu ufak tefek adamı kanepeye oturtuyordu, “hayır, aziz dostum, alçakgönüllülüğün bu kadarı da fazla!” – Mosch Terpin de

oyun masasından kalkıp yanlarına gelmişti, Zinnober'in minik elini tutup sıktı ve son derece ciddi bir tavırla şöyle dedi: "Mükemmel, genç adam! – Sizin yaratıcı, yüksek dehanız için söylenenler hiç de abartılı değilmiş, hatta yetmez bile!" "Haydi genç kızlar," diye tekrar atıldı estetik profesörü büyük bir coşkuyla, "aranızdan hanginiz saf aşkın en derin hislerini dile getirdiği şiiri için şahane Zinnober'i bir öpücükle ödüllendirecek?"

Bunun üzerine Candida ayağa kalktı, yanakları al al olmuş bir halde bu küçük adama yaklaştı, diz çöktü ve onu morarmış iğrenç dudaklarından öptü. "Evet," diye haykırdı Balthasar, birden çılgına dönmüş gibi, "evet, Zinnober – yüce Zinnober, bülbül ve kırmızı güle dair bu derin anlamlı şiiri sen yazdın, sen bu muhteşem ödülü hakkıyla kazandın!"

Balthasar bu sözlerle Fabian'ı yan odaya sürükledi ve ona dedi ki: "Lütfen önce bana büyük bir dikkatle bak ve sonra açıkça, dürüstçe söyle, ben üniversiteli Balthasar mıyım, değil miyim? Sen gerçekten Fabian mısın? Biz Mosch Terpin'in evinde miyiz, yoksa bir rüya âleminde miyiz? – Biz deli miyiz? – Burnumu sık ya da beni sars ki uyanayım ve bu lanet olası maskaralıktan kurtulayım!"

"Nasıl olur," diye karşılık verdi Fabian, "nasıl olur da sen, Candida bu bücürü öptü diye sırf kıskançlık yüzünden bu kadar çılgınca davranabiliyorsun. Kabul etmelisin ki bücürün okuduğu şiir gerçekten de mükemmeldi." – "Fabian," diye bağırdı Balthasar derin bir şaşkınlık ifadesiyle, "sen ne söylüyorsun?" "Elbette," diye devam etti Fabian, "elbette, bücürün şiiri mükemmeldi ve ben Candida'nın öpücüğünü ona çok görmedim. – Aslında bu kısa boylu tuhaf adamın güzel bir dış görünüşten çok daha değerli çeşitli yönleri olduğu belli! Hatta vücut yapısı bakımından da artık bana onu ilk başta gördüğüm kadar

iğrenç gelmiyor. Şiiri okurken coşkuya kapılarak kendinden geçmesi yüz çizgilerini öyle güzelleştirdi ki, boyu masanın hizasına bile yetişemese de sık sık gözüne hoş, endamlı bir delikanlıymış gibi göründü. Gereksiz kıskançlığını bir yana bırak, bir şair olarak şairin dostu ol!”

“Nee,” diye haykırdı Balthasar öfkeyle, “ne yani? – Kendi ellerinle boğmak istediğim şu lanetli hilkat gari-besiyle dost mu olayım?”

“Demek öyle,” dedi Fabian, “demek ki sen kendini her türlü akıl ve mantığa kapatıyorsun. Haydi salona dönelim, duyduğum alkış ve tezahürat seslerine bakılırsa içeride mutlaka bir şeyler oluyor.”

Balthasar ister istemez arkadaşının peşinden salona doğru yürüdü.

İçeri girdiklerinde, Profesör Mosch Terpin tek başına salonun ortasında ayakta duruyordu, birtakım fizik deneyleri yaptığı araç gereci hâlâ elindeydi, yüzünde şaşkın bir ifadeyle donup kalmış gibiydi. Orada bulunan herkes küçük Zinnober’in çevresinde toplanmıştı, Zinnober ise bastonuna dayanarak parmak uçlarında duruyor, gururlu bakışlarla dört bir yandan üzerine boca edilen alkış ve tezahüratları kabul ediyordu. Herkes yeniden profesöre doğru döndü, o sırada profesör büyük bir ustalık gerektiren başka bir marifetini ortaya koyuyordu. Tam bitirmişti ki gene herkes bu küçük adamın etrafına toplanıp hep bir ağızdan haykırdı: “Mükemmel – şahane, sevgili Herr Zinnober!”

Sonunda Mosch Terpin de küçük adamın yanına koştu ve herkesten on kat daha yüksek sesle, “Mükemmel – şahane, sevgili Herr Zinnober!” diye haykırdı.

Üniversitede okuyan genç Prens Gregor da topluluğun arasındaydı. Prens yeryüzünde görüp görülebilecek en hoş vücut yapısına sahipti, bununla birlikte tavırları da o kadar asil ve yapmacıklıktan uzaktı ki, soyunun asa-

leti ve yüksek çevrelerde bulunma alışkanlığı kendini açıkça belli ediyordu.

İşte bu Prens Gregor da, şimdi Zinnober'den uzaklaşmak şöyle dursun, onu en mükemmel şair, en usta fizikçi olarak göklere çıkarıyordu.

Yan yana dururlarken tuhaf bir ikili oluşturunurlardı. Mükemmel bir vücut yapısı olan Gregor ile burnunu havaya dikmiş, incecik bacaklarının üzerinde zar zor durabilen bu ufacık adamcağızın görüntüsü garip bir tezat yaratıyordu. Bütün kadınların bakışları o tarafa doğru yönelmişti, ama prenze değil, bu küçücük adama bakıyorlardı, o ise kâh parmak uçlarında doğruluyor kâh gene tabanları üzerine düşüyor ve böylece tıpkı minik bir Kartezyen Şeytan¹ gibi bir yukarı bir aşağı hareket ediyordu.

Profesör Mosch Terpin, Balthasar'ın yanına yaklaşıp şöyle dedi: "Himayeme aldığım sevgili Zinnober'imi nasıl buluyorsunuz? Bu adamın birçok gizli kalmış yeteneği var, ancak şimdi ona dikkatle baktığımda işin içyüzünü tahmin edebiliyorum. Onu yetiştiren ve bana tavsiye eden rahip, onun soyuyla ilgili açıklama yaparken oldukça esrarengiz ifadeler kullanıyor. Fakat şu asalete, görgüye bir bakın, ya o zarif, yapmacıksız tavırlar! Hiç kuşkusuz o soylu bir aileden geliyor, belki de bir kralın oğludur!" – Tam o sırada yemek servisinin başladığını duyurdular. Zinnober sağa sola yalpalayarak Candida'nın yanına gitti, beceriksiz hareketlerle elini tuttu ve yemek salonuna kadar ona eşlik etti.

Talihsiz Balthasar ise şiddetli bir öfkeyle karanlık gecede fırtınanın ve yağmurun içinden geçerek evine koştu.

1. Kartezyen Şeytan (veya Dalgıç): Bir gövdenin suda yüzmesini, batmasını ya da yükselmesini deney yoluyla göstermek için, ilk kez René Descartes (1596-1650) tarafından kullanılan renkli camdan yapılmış delikli, dar ağızlı bir figür. Su dolu bir kabın içinde Archimedes ilkesine göre hareket eden figür, su basıncı değiştiği zaman yükselir ya da dibe iner. (Ç.N.)

Dördüncü Bölüm

İtalyan kemancı Sbiocca'nın Herr Zinnober'i kontrbasın içine fırlatmakla tehdit edişi ve Referendarius¹ Pulcher'in Dışişleri Bakanlığı'nın sınavını kazanamayışı. –Gümrük memurları ve ülke çıkarları için el konulan sihirler hakkında. – Balthasar'ın bir baston topuzuyla büyülenişi.

Balthasar ormanın en ıssız köşesinde yosun kaplı yüksekçe bir kayalığa oturmuş, düşünceli bir halde aşağıya, çakıltaşlarının ve sık çalılarının arasından köpürerek akan bir derenin geçtiği vadinin derinliklerine doğru bakıyordu. Tepesinden geçen kasvetli bulutlar dağların arkasında gözden kayboluyorlardı; ağaçların hışırtısı, suların şırıltısı boğuk inleme seslerini andırıyordu, karanlık ormanın derinliklerinden uçsuz bucaksız gökyüzüne doğru havalanan yırtıcı kuşlar, ilerleyen bulutların peşinden tiz sesler çıkararak kanat çırpıyorlardı.

Balthasar, ormanın büyüleyici seslerinde doğanın avuntusuz feryadını duyuyormuş gibiydi, sanki kendisinin de bu feryada kapılıp yok olması gerekiyormuş, sanki tüm varlığı en derin, en kabullenilmez acı duygusun-

1. (Lat.) Stajyer hukukçu. (Ç.N.)

dan ibaretmiş gibi hissediyordu. Kalbi hüzünden neredeyse yerinden fırlayacaktı, gözlerinden sürekli yaşlar damlıyordu, sanki o sırada ormandaki derenin hayaletleri gözlerini dikip ona bakıyor, kar gibi beyaz kollarını dalgaların arasından yukarıya uzatmış, onu soğuk derinliklere çekmeye çalışıyorlardı.

O sırada uzaklardan gelen tiz ve neşeli boru sesleri havada yankılandı ve avuturcasına yüreğine doldu, birden içinde bir özlem uyandı, aynı zamanda da tatlı ümitler. Boru sesleri devam ederken etrafına baktığında, ormanın yemyeşil gölgesi ona artık eskisi kadar hüzünlü gelmiyor, rüzgârın uğultusu, çalıların fısıltısı ona artık birer feryat hissini vermiyordu. Konuşmaya başladı.

“Hayır,” diye haykırdı oturduğu yerden fırlayıp ışıldayan gözlerle uzaklara doğru bakarak, “hayır, henüz bütün ümitler yok olmadı! – Kesin olan şu ki birtakım karanlık sırlar, kötü büyüler beni altüst etmek üzere hayatıma girdi, ama ben bu büyüyü bozacağım, canıma mal olsa bile! Yüreğimi parçalayan duyguya tutkuyla kapılmış olarak, güzeller güzeli, tatlı Candida’ya aşkımı itiraf ettiğimde, sonsuz mutluluğumu onun bakışlarında okumadım mı, elini elimin üstüne koyduğunda o mutluluğu hissetmedim mi? – Fakat o lanet olası küçük yaratık ortaya çıktığından beri herkesin sevgisi ona yöneldi. Ona, o lanetli ne idüğü belirsiz yaratığa takılı kalıyor Candida’nın gözleri; bu kaba saba genç adam ona yaklaştığında, hatta eline dokunduğunda, yüreğinden özlem dolu iç çekişleri yükseliyor. – Bu işin içinde bir iş olmalı, saçma sapan kocakarı masallarına inansam bu genç adamın büyülenmiş olduğunu, böylece insanları deyim yerindeyse etkisi altına aldığını iddia ederdim. Bir yandan herkesin bu hilkat garibesi, düpedüz sefil bücürle alay edip eğlenmesi, öte yandan o yanımıza geldiğinde, onun aramızdaki en akıllı, en eğitilmiş, hatta en boylu boslu

üniversiteli beyefendi olduğunu açıklaması akla sığacak gibi değil! – Daha ne diyeyim ki! Aynı duruma neredeyse kendim de düşmedim mi, çoğu zaman Zinnober bana da sanki zeki ve yakışıklıymış gibi gelmiyor mu? – Sadece ben Candida’nın yanındayken o büyüünün üzerimde bir etkisi olmuyor, o durumda benim için Herr Zinnober budala, iğrenç minik bir ‘adamotu’dur ve öyle olmaya da devam ediyor. –Gene de!– Ben bu düşman güce karşı koyacağım, içimde derinden derine karanlık bir önsezi var, bu kötü cine karşı savaşaacağım silah hiç beklenmedik bir yolla elime verilecek!”

Balthasar Kerepes’e dönüş yolunu arıyordu. Ağaçlıklı bir patikadan ilerlerken şose yolda üstü eşya yüklü, küçük bir arabada seyahat etmekte olan birisinin beyaz bir mendil sallayarak dostça onu selamladığını fark etti. O tarafa doğru yürüyünce arabadaki kişinin dünyaca ünlü keman virtüözü Herr Vincenzo Sbiocca olduğunu gördü. Kemanı müthiş etkileyici ve dokunaklı bir tarzda çalmasıyla tanınan Sbiocca büyük saygı duyulan bir sanatçıydı ve Balthasar iki yıldan beri kendisinden keman dersi almaktaydı. “İyi ki size burada rastladım,” diye haykırdı Sbiocca arabadan aşağıya atlarken, “sevgili Herr Balthasar, değerli öğrencim ve dostum, niyetim size içtenlikle elveda demekti.”

“Nasıl olur?” dedi Balthasar, “Umarım Kerepes’i terk etmiyorsunuzdur? Burada herkes sizi sayar, takdir eder, kimse siz olmadan yapamaz!”

“Evet, burayı terk ediyorum,” diye karşılık verdi Sbiocca, içindeki öfkenin ateşiyle yüzü al al olmuştu, “evet, Herr Balthasar, ben halkının toptan delirdiği, büyük bir tımarhaneye dönmüş olan böyle bir yeri terk ediyorum. – Siz dünkü konserimde yoktunuz, o sırada kırlara çıkmıştınız, yoksa yenik düştüğüm bu çıldırmış insanlara karşı bana destek olabilirdiniz.”

“Ne oldu, Tanrı aşkına söyleyin, ne oldu?” diye atıldı Balthasar.

“Şöyle ki,” diye söze devam etti Sbiocca, “o sırada ben Viotti’nin¹ en zor konçertosunu çalmaktayım. Gururluyum, mutluyum. Bu eseri daha önce benden dinle- miştiniz, sizi coşturup heyecanlandırmaması gibi bir durum asla söz konusu olmamıştır. Dün de –bunu ra- hatlıkla söyleyebilirim– son derece *anima* – yani keyifli demek istiyorum ve *spirito alato* – yani coşkulu bir ruh hali içindeydim. Koskoca dünyada hiçbir kemancı, hatta Viotti’nin kendisi bile bu konçertoyu benim gibi çala- mazdı. Parçayı bitirdiğimde, tam da beklediğim gibi, çılgınca bir *furore* – yani alkış tufanı koptu. Kemanı kolu- mun altında tutarak nazikçe teşekkürlerimi ifade etmek için öne doğru adımımı attım. – O da ne! Bir de ne gö- reyim, bir de ne duyayım! – Herkes, beni en ufak bir şekilde umursamadan, birbirini ite kaka salonun bir kö- şesine doluyor, aynı zamanda da: ‘*Bravo, bravissimo*,² yüce Zinnober! – O ne muhteşem gösteri – o ne duruş, o ne ifade, o ne ustalık!’ diye haykırıyor. – Kendime yol açarak o tarafa koşuyorum! – Orada üç karış boyunda, çarpık çurpuk vücutlu bir adam, vızıldar gibi itici bir sesle şöyle konuşuyor: ‘Rica ederim, rica ederim, elim- den geldiğince çalmaya çalıştım, zaten ben Avrupa’nın ve dünyanın bilinen diğer kıtalarının en güçlü kemancı- sıyım.’ ‘Şeytanlar götürsün!’ diye bağırdım, ‘Kemanı ça- lan kimdi, ben mi yoksa şu yer solucanı mı?’ – O bücür hâlâ, ‘Rica ederim, naçizane,’ diye vızıldamaya devam edince ben üzerine atılıp onu kısıkvrak yakalamak için fırsat kollarken, bir anda çekememezlik, kıskançlık, ha-

1. Giovanni Battista Viotti (1753-1824): İtalyan kemancı ve besteci. (Ç.N.)

2. (İt.): Bravo, şahane (erkeğe hitapta kullanılır). (Ç.N.)

set gibi birtakım saçma sapan sözlerle herkes benim üstüme çullanmaz mı? İçlerinden biri, 'Beste de muhteşem!' diye haykırıyor, bunun üzerine hep bir ağızdan, 'Muhteşem bir beste – ilahi Zinnober! – Yüce besteci!' diye haykırmaya devam ediyorlar. Ben daha da öfkelenerek, 'Hepiniz çıldırdınız mı? – Yoksa bir büyüünün etkisi altında mısınız? Bu konçertonun bestecisi Viotti ve onu ben – ben çaldım – dünyaca ünlü Vincenzo Sbiocca çaldı!' diye bağırırken hep birlikte beni kısıkıvrak yakalıyorlar ve İtalyanlara özgü *rabbia* – yani çılgın öfkeden ve garip rastlantılardan söz ederek beni zorla bir yan odaya götürüyorlar, bana hasta, deli muamelesi yapıyorlar. Çok geçmeden Signora Bragazzi hışımla odaya giriyor ve bayılıp kalıyor. Onun da başına gelenler aynen benimki gibi. Arya söylemeyi bitirir bitirmez salon, 'Brava – bravissima' – Zinnober,' haykırışlarıyla çınladı, herkes hep bir ağızdan, 'Zinnober gibi bir diva bir daha dünyaya gelmez,' diye haykırdı ve Zinnober gene o lanetli hırıltılı sesiyle, 'Rica ederim – rica ederim!' demeye başladı. – Şu anda Signora Bragazzi ateşler içinde yatıyor, yakında ruhunu teslim edecek; bana gelince, ben bu çıldırmış insanlardan kaçıp kendimi kurtarıyorum. Sağlıcakla kalın, sevgili Herr Balthasar! – Genç Signor Zinnober'e rastladığınızda lütfen ona söyleyin, bir daha asla benim bulunduğum bir konserde gözüme gözükmesin. Yoksa onu böceğe benzeyen bacaklarından tuttuğum gibi, f deliğinden kontrbasın içine tıkarım, orada ömrünün sonuna kadar ister konçerto çalar ister arya söyler. Sağlıcakla kalın, sevgili Balthasar, sakın kemanınızı bir kenara bırakmayın!" – Bu sözlerle Herr Vincenzo Sbiocca, şaşkınlıktan donup kalmış olan Balthasar'ı

1. (İt.): Bravo, şahane (kadına hitapta kullanılır). (Ç.N.)

kucakladıktan sonra arabaya atladığı gibi hızla oradan ayrıldı.

“Demek hiç de haksız değilmişim,” diye içinden geçirdi Balthasar, “Zinnober denen bu tekinsiz yaratık büyü etkisi altında ve bunu insanlara da aktarıyor.” – Tam o sırada genç bir adam koşarak önünden geçti, beti benzi uçmuş – allak bullak bir haldeydi, yüzünde çılgına dönmüş, çaresiz bir ifade vardı. Bu durum Balthasar’ın yüreğine dokundu. Genç adamı tanıdıklarından birine benettiğinden peşinden hızla ormana koştu.

Henüz yirmi-otuz adım kadar ilerlemişti ki gördüğü kişinin Referendarius Pulcher olduğunu fark etti. Pulcher büyük bir ağacın dibinde ayakta durmuş, gökyüzüne doğru bakarak söyleniyordu: “Hayır! Bu utanca daha fazla dayanamam! – Bütün dünyevi ümitlerim söndü! – Bundan sonra tek beklentim mezara girmek – elveda – hayat – dünya – umut – sevgili.”

Bu sözlerle Referendarius koynundan bir tabanca çıkarıp alnına dayadı.

Balthasar şimşek hızıyla yanına koştu, tabancayı elinden kaptığı gibi öteye fırlattı ve aynı zamanda da, “Pulcher! Tanrı aşkına, sana neler oluyor, sen ne yapıyorsun!” diye bağırdı.

Referendarius birkaç dakika kadar kendine gelemedi. Neredeyse baygın bir halde çayırın üstüne yığılmıştı; Balthasar onun yanı başına oturmuş, Pulcher’in kapıldığı çaresizliğin nedenini bilmediği halde, içinden geldiği gibi ona avutucu sözler söylüyordu.

Balthasar, onu karanlık düşüncelere itip intihara sürükleyecek kadar başına nasıl dehşetli bir şeyin geldiğini Referendarius’a yüz kere sorduktan sonra, Pulcher derin derin içini çekip söze başladı: “İçinde bulunduğum sıkıntılı durumu biliyorsun, sevgili dostum Balthasar, Dışişleri Bakanlığı’nda açık kadro bulunan sır kâtipliği konu-

muna bütün ümitlerimi bağladığımı biliyorsun; bu görev hazırlanmak için nasıl çabaladığımı, nasıl çalıştığımı da biliyorsun. Yazılı olarak başvurumu yapmıştım, kaleme aldığım yazıyı bakanın büyük takdirle karşıladığını öğrenmekten de memnuniyet duymuştum. Bugün öğleden önce yapılan sözlü sınava nasıl da kendime güvenerek girmiştım! – Odada kısa boylu, çarpık çurpuk bir adamla karşılaştım, sen onu Herr Zinnober olarak tanıyor olmalısın. Sınavı yapacak olan elçilik müşaviri güler yüzle bana yaklaşıp benim atanmak istediğim görev için Herr Zinnober de başvurduğundan *her ikimizi* de sınava alacağını söyledi. Ardından kulağıma eğilip alçak sesle, ‘Rakibinizden çekinecek bir durumunuz yok, sevgili Referendarius, küçük Zinnober’in sunduğu yazılı başvuru acınacak kadar kötü!’ dedi. Sınav başladı, ben müşavirin sorularının hiçbirini cevapsız bırakmadım. Zinnober hiçbir şey bilmiyordu; sorulara cevap vermek yerine, hırslayıp ciyaklayarak anlaşılmasın birtakım sözler geveliyordu, üstelik küçücük ayakları üzerinde terbiyesizce tepinirken, birkaç kere yüksek sandalyeden yere düştü ve ben onu tekrar ayağa kaldırmak zorunda kaldım. Kalbim sevinçle çarpıyordu; müşavirin bu küçük adama dostça bakan gözleri, bana son derece acı bir ironi içeriyormuş gibi geliyordu. – Sınav sona ermişti. O anda öyle bir şey oldu ki tarifsiz bir dehşete düştüm! Sanki birdenbire bir yıldırım çarpmasıyla yerin ta dibini boylamıştım! Müşavir küçük Zinnober’i kucaklayıp ona hitaben, ‘Muhteşem adam! – Bu ne bilgi – bu ne kavrayış – bu ne keskin zekâ!’ dedikten sonra bana dönüp şöyle demez mi: ‘Beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattınız, Herr Referendarius Pulcher – meğer siz hiçbir şey bilmiyormuşsunuz! Ayrıca – bana gücenmeyin, ama sınava girmeye nasıl cesaret ettiğinizi anlamıyorum, bu haliniz her türlü adaba, her türlü terbiyeye aykırı! – Sandalyede bile sağlam otu-

ramıyor, yere düşüyordunuz ve Herr Zinnober sizi ayağa kaldırmak zorunda kalıyordu. Mesleği diplomatlık olan kişiler ölçülü ve ağırbaşlı olmalıdırlar. – *Adieu*, Herr Referendarius!’ – Ben bütün bu olanları hâlâ gülünç bir maskaralıktan ibaret sanıyordum. Cesaretimi toplayıp bakanın huzuruna çıkmak istedim. Fakat bakan, sözünü esirgemeyen tavrıyla bana haber göndererek sınavdaki davranışlarımla durumumu açıkça belli ettikten sonra bir de ziyaretimle onun canını sıkmaya kalkıştığımı söylemez mi! – O, her şeyin farkındaymış! Elde etmeye uğraştığım görev Herr Zinnober’e verilmiş bile! – İşte böylece cehennemî bir güç tüm umutlarımı çaldı, yok etti, ben de kötü kadere teslim olan böyle bir hayatı kendi irademle kurban edeceğim! Bırak beni!”

“Asla,” diye atıldı Balthasar, “önce beni bir dinle!”

Böylece Balthasar, Kerepes’in kent kapısında ilk kez karşılaştıkları andan itibaren Zinnober hakkında bütün bildiklerini, Mosch Terpin’in evinde bu büyürle aralarında geçenleri ve az önce Vincenzo Sbiocca’dan duyduklarını anlattı. “Şundan eminim ki,” diye sözlerine devam etti, “bu uğursuz hilkat garibesinin tüm hareketlerinin arkasında birtakım esrarengiz güçler var, inan bana, dostum Pulcher – cehennemî bir sihir söz konusuysa bunun üstesinden gelmenin tek yolu gözü kara olmaktır; cesaret eden, mutlaka zafere ulaşır. – Ümitsizliğe kapılıp ani kararlar almak yok. Güçlerimizi birleştirelim ve bu yerden bitme cadı herifi tepeleyelim!”

“Cadı herif,” diye haykırdı Referendarius coşkuyla, “evet, cadı herif, bu yerden bitme herif lanetli bir cadı, bu kesin! – Kardeşim Balthasar, bize neler oluyor, biz rüya âleminde miyiz? – Cadılık – büyücülük – bütün bunlar uzun zamandan beri sona ermemiş miydi? Prens Büyük Paphnutius yıllar önce ülkeye Aydınlanma’yı getirip, cinleri, perileri, akılla kavranılamayan her şeyi sı-

nırdışı etmemiş miydi? Demek ki bunun gibi lanet olası kaçaklar yeniden içeriye sızmışlar! – Felaket! Bu durumu derhal polise ve gümrük memurlarına bildirmek gerek! – Ama hayır, hayır – başımıza gelen bu uğursuzlukların tek suçlusu insanların deliliği ya da korkarım ki korkunç boyutlardaki rüşvetçilik. – O lanetli Zinnober herhalde çok zengin. Geçenlerde darphanenin önünde duruyordu, o sırada insanlar parmaklarıyla onu işaret edip: ‘Şu küçük şirin babalığa bakın! – İçeride para olarak basılmak üzere duran altın külçelerinin hepsi ona ait!’ diye birbirlerine sesleniyorlardı.”

“Sakin ol,” diye karşılık verdi Balthasar, “sakin ol dostum Referendarius, bu kötü cin insanları altının gücüyle etkilemiyor, bu işin içinde başka bir iş var! – Doğru, Prens Paphnutius halkının ve soyunun yüksek çıkarlarını gözetmek için Aydınlanma’yı yürürlüğe koymuştu, ama sihirli, akılla kavranılamaz olan birçok şey hâlâ burada kaldı. Yani birtakım yararlı büyüler ülkede bırakıldı demek istiyorum. Örneğin, hâlâ en eğri büğrü tohum tanesinden en yüksek, en ulu ağaçlar, hatta doyasıya yediğimiz çeşit çeşit meyveler ve tahıllar yetişiyor. Rengârenk çiçekler ve böcekler, yapraklarında ve kanatlarında en parlak renkleri, hatta son derece esrarengiz elyazısı karakterleri hâlâ taşıyabiliyorlar, bu yazı karakterlerinin yağlıboya, guaj boya ya da suluboya tarzında mı olduğu belli değildir, hiçbir yazı ustası bu süslü gotik yazıyı bırakın taklit etmeyi, okuyamaz bile! Ohoo! Referendarius, şunu bil ki, ben de bazen için için bazı olağandışı durumlar yaşıyorum! – Pipomu bir kenara koyup, odada bir aşağı bir yukarı yürüyorum, tuhaf bir ses bana kendimin de bir mucize olduğunu fısıldıyor, büyücü mikrokozmosun benim içimde faaliyet halinde olduğunu ve beni birtakım çılgınca oyunlara kalkışmam için kışkırttığını söylüyor! – İşte o zaman, dostum Referen-

darius, kendimi dışarıya atıyor, doğanın derinliklerine bakıyorum ve çiçeklerin, akarsuların bana söylediği her şeyi anlıyorum, o anda cennet hazları içimi sarıyor!”

“Senin ateşin yükselmiş, sayıklıyorsun,” diye atıldı Pulcher, ama Balthasar onu umursamadan, ateşli bir özlem duygusuna kapılmış gibi kollarını ufka doğru uzattı. “Dinle,” diye haykırdı Balthasar, “ah Referendarius, akşam rüzgârının uğultusunda ormanın içinde yankılanan şu ilahî müziği dinle! – Pınarların şarkılarını daha yüksek sesle söylemeye başladıklarını duyuyorsun, değil mi? Çalılar, çiçekler hoş sesleriyle şarkıya ne güzel eşlik ediyorlar!”

Referendarius, Balthasar’ın sözünü ettiği müziğin sesini duymak için kulak kabartmış dinliyordu. “Gerçekten,” diye konuşmaya başladı, “gerçekten de ormanın içinde hayatım boyunca duyduğum en hoş, en muhteşem ve ruhumun en derinine işleyen sesler yankılanıyor. Fakat bu melodileri böyle seslendiren, bana öyle geliyor ki, akşam rüzgârı, çalılar, çiçekler değil, sanki uzaklarda biri bir cam armonikanın¹ en dolgun sesi veren çanlarına parmaklarını dokunduruyor.”

Pulcher haklıydı. Gerçekten de giderek daha şiddetlenen, giderek daha yakından yankılanan bu tam akorlar, büyüklüğü ve gücü bakımından eşi benzeri olmayan bir armonikanın çıkardığı seslere benziyordu. İki arkadaş yürümeye devam ederken karşılına o kadar büyüleyici bir gösteri sahnesi çıktı ki şaşkınlıktan donakaldılar. Oldukça yakınlarında bir adam arabayla yavaş yavaş ormanda ilerliyordu; adam adeta bir Çinli kıyafetine bürünmüştü, tek farkı başında geniş kenarlı, üzeri tüyle süslü bir kasketin

1. 18. yüzyılda Benjamin Franklin tarafından icat edilmiş bir enstrüman. Çalanları ve dinleyenleri melankolik bir ruh haline soktuğu, hatta delirttiği iddiasıyla zamanla popülerliğini yitirmiştir. (Ç.N.)

olmasıydı. Araba ıslıl ıslıl parlayan kristal, ağzı açık bir istiridye kabuğuna benziyordu, her iki kocaman tekerleği de gene aynı billurdanmış gibi görünüyordu. Tekerlekler döndükçe, iki dostun ta uzaklardan kulaklarına çalınmış olan o muhteşem armonika sesleri duyuluyordu. Arabayı koşum takımları altından, kar gibi beyaz iki tek boynuzlu at çekiyor, önde sürücü yerinde altın dizginleri gagasıyla tutan gümüş bir sülün oturuyordu. Arabanın arka tarafında ise kocaman bir altın böcek, ışık saçan kanatlarını çırparak sanki istiridyenin içindeki esrarengiz adamı yelpazeleyip serinletiyordu. Adam, iki arkadaşın önünden geçerken onları başıyla dostça selamladı. Tam o anda, adamın elinde tuttuğu uzun bastonun pırıl pırıl parlayan topuzundan çıkan bir ışık Balthasar'a isabet etti ve Balthasar yüreğinin en derininde yakıcı bir acı hissederek boğuk bir sesle, "Ah!" diye ürperdi.

Adam ona bakıp gülümsedi ve az öncekinden daha dostça bir tavırla eliyle selam verdi. Sihirli araba sık fundalığın içinde gözden kaybolurken uzaklaşan armonika seslerinin hoş yankıları hâlâ duyulmaktaydı. Balthasar, mutluluk ve hazdan kendinden geçmiş bir halde, arkadaşının boynuna sarılıp haykırdı: "Referendarius kurtulduk! – İşte bu adam, Zinnober'in lanetli büyüsünü bozacak!"

"Şu anda ne hissettiğimi bilmiyorum," dedi Pulcher, "uyanık mıyım, rüya mı görüyorum bilmiyorum, ama şu kadarını kesin olarak söyleyebilirim: İçimi daha önce tanımadığım bir mutluluk hissi kaplıyor, ruhum yeniden ümit ve teselli buluyor."

Beşinci Bölüm

Prens Barsanuph'a kahvaltıda Leipzig tarlakuşu¹ ve Danzig altın likörü² sunulması, prensin kaşmir pantolonunun tereyağıyla lekelenmesi ve sır kâtibi Zinnober'i dışişleri başmüşaviri konumuna terfi ettirmesi. – Doktor Prosper Alpanus'un resimli kitapları. – Bir kapı bekçisi-nin üniversiteli Fabian'ın parmağını ısırması, Fabian'ın uzun kuyruklu giysisi yüzünden alay konusu olması. – Balthasar'ın kaçıışı.

Herr Zinnober'i sır kâtibi olarak işe alan dışişleri bakanının, Peri Rosabelverde'nin soyağacını Turnier kitaplarında ve kroniklerde bulmak için boşuna uğraşan Baron Prätexitatus von Mondschein'in soyundan geldiğini daha fazla gizlemeye gerek yok. O da atası gibi Prätexitatus von Mondschein adını taşıyordu. Mondschein, mükemmel bir eğitim görmüş, nezaket ve görgü kurallarına son derece uygun davranışları olan birisiydi; asla “beni”

1. *Leipziger Lerche*: Saksonya prensi, tarlakuşlarının soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalınca 1876'da yemek için tarlakuşu avını yasaklamıştır, bunun üzerine o zamandan beri bölgede Leipzig tarlakuşu adı verilen, içinde badem, vişne ve fındık bulunan bir çeşit kek yapılmaktadır. (Ç.N.)

2. *Danziger Goldwasser*, Polonya'nın Gdansk (Almanca Danzig) kentinde 1598'den beri üretilen likör markasıdır. (Ç.N.)

ve “bana”, “size” ve “sizi” zamirlerini birbirine karıştır-
mazdı, adını Fransızca yazım kurallarına göre gayet düz-
gün bir elyazısıyla yazardı, hatta ara sıra çalıştığı bile
olurdu, özellikle kötü havalarda. Büyük Paphnutz’un
halefi Prens Barsanuph onu içtenlikle severdi, çünkü o
her soruya bir cevap bulur, dinlenme zamanlarında
prensle bowling oynar, para işlerinden çok iyi anlardı, ga-
vot dansında ise onunla kıyaslanabilecek kimse yoktu.

Günlerden bir gün, Baron Prätexitatus von Mond-
schein prensi kahvaltıya davet etmişti; sofrada Leipzig
tarlakuşu ve bir kadeh Danzig altın likörü sunulmaktaydı.
Prens, Baron von Mondschein’in evine girer girmez kabul
salonunda birçok zarif diplomat beyefendinin arasında
küçük Zinnober’i fark etti; Zinnober ise bastonuna da-
yanmış, ufacık pırıl pırıl gözleriyle ona şöyle bir baktıktan
sonra, daha fazla aldırış etmeksizin masadan kapıldığı kı-
zarmış bir tarlakuşunu ağzına tıktı. Prens bu küçücük
adama bakar bakmaz onu lütufkâr bir gülümsemeyle se-
lamladı ve bakana şöyle dedi: “Mondschein! Evinizde ko-
nuk ettiğiniz bu ufak tefek, yakışıklı, zeki adam da kim?
– Eminim ki bir süreden beri tarafınızdan bana iletilen,
mükemmel bir üslupla kaleme alınmış olan raporları ha-
zırlayan kişi odur!” “Elbette, saygıdeğer efendim,” diye
karşılık verdi Mondschein. “Kader bana onun şahsında
ofisimde görevli en zeki, en yetenekli memuru nasip etti.
Adı Zinnober, sizden özellikle lütfunuzu bu şahane genç
adamdan esirgememenizi rica ediyorum, sevgili prensim!
– Yanımda çalışmaya başlayalı daha birkaç gün oldu.” “İşte
o yüzden,” diye söze girdi genç ve yakışıklı bir adam yan-
larına yaklaşarak, “işte tam da o yüzden, saygıdeğer ekse-
lanslarının izniyle şuna dikkatinizi çekmek isterim ki bu
ufak tefek meslektaşım henüz hiçbir evrak düzenlemiş
değildir. Saygıdeğer prens hazretleri, sizin lütfedip dikka-
tinizi çekme bahtiyarlığına erişmiş olan o raporları kale-

me alan benim.” “Siz ne diyorsunuz!” diye öfkeyle genç adama çıkıştı prens. – Zinnober prensin iyice yanına yaklaşmıştı, tarlakuşunu oburca bir iştahla yiyip yutarken ağzını şapırdatıyordu. – O raporları kaleme alan gerçekten de o genç adamdı, ama prens, “Ne diyorsunuz!” diye bağırdı, “Siz tahminimce kaleme elinizi bile sürmemişsinizdir! – Bu kadar yakınımnda durup kızarmış tarlakuşlarını yalayıp yutmanıza ne demeli, hem büyük bir öfkeyle görüyorum ki yepyeni kaşmir pantolonuma tereyağı lekesi bulaştırdınız, üstelik bu kadar ağzınızı şapırdatmanız da hiç yakışık almıyor, evet! – Bütün bunlar sizin diplomatlık kariyerine hiç de uygun olmadığını açıkça gösteriyor! – Şimdi doğru evinize gidin ve bir daha da gözüme gözükmeyin; eğer kaşmir pantolonum için işe yarar bir leke çıkarıcı getirirseniz iş değişir tabii. – Belki bütün bu olanları hoşgörüyü karşılamaya razı olabilirim!” Ardından Zinnober’e döndü: “Sizin gibi delikanlılar, değerli Zinnober, devlete saygınlık kazandırır ve onurlu bir şekilde ödüllendirilmeyi hak ederler! – Bundan böyle dışişleri başmüşavirim sizsiniz, sevgili dostum!” – “Çok teşekkürler,” diye hırıldadı Zinnober, bir yandan da son lokmasını yutup küçücük ellerinin tersiyle ağzını siliyordu, “çok teşekkürler, bu işi de kıvırırım elbet.”

“Yürekli bir özgüven,” dedi prens sesini yükselterek, “yürekli bir özgüven, saygın bir devlet adamının içinde barındırması gereken gücün kanıtıdır!” – Bu özdeyiş üzerine prens, bakanın bizzat eliyle ikram ettiği bir kadeh altın likörünü alıp içti ve kendisini daha da iyi hissetti. – Yeni başmüşavire, prens ile bakanın arasında yer gösterildi. Dışişleri başmüşaviri, tarlakuşlarını büyük bir iştahla midesine indiriyor, kâh Malaga şarabı kâh altın likörü içiyordu, kulakları tırmalayan bir sesle hırıldayıp dişlerinin arasından homurdanıyordu, sivri burnu ancak masanın hizasına kadar eriştiğinden minik ellerini ve ayaklarını aşırı hareket ettiriyordu.

Kahvaltı sona erince prens ve bakan bir ağızdan haykırdılar: “Bu dışışleri başmüşaviri melek gibi bir insan!” – “Dur bakayım,” dedi Fabian arkadaşı Balthasar’a hitaben, “sen ne kadar da sevinçli görünüyorsun, gözle-
rinde olağandışı bir kıvılcım parlıyor. – Kendini mutlu hissediyorsun, değil mi? – Ah, Balthasar, belki de sen güzel bir düş görüyorsun, ama ben seni uyandırmalıyım, bir dost olarak bu benim görevimdir!”

“Ne var, ne oldu?” diye sordu Balthasar şaşırarak.

“Evet,” diye söze devam etti Fabian, “sana söylüyorum! Kendini toparla dostum! – Düşün ki belki de dünyada hiçbir talihsizlik bundan daha fazla acı veremez ve bundan daha kolay sindirilemez! – Candida–”

“Tanrı aşkına,” diye bağırdı Balthasar dehşetle, “Candida mı? – Candida’ya ne olmuş? – Ona bir şey mi olmuş – yoksa ölmüş mü?”

“Sakin ol,” diye söze devam etti Fabian, “sakin ol, dostum! – Candida ölmedi, ama senin için neredeyse ölmüş sayılır! – Biliyorsun, küçük Zinnerber dışışleri başmüşaviri oldu ve güzel Candida’yla neredeyse sözlenmiş gibi, dediklerine göre Candida, nasıl olduğunu Tanrı bilir, ona deli gibi âşık olmuş.”

Fabian, Balthasar’ın o anda çılgına döneceğini, çaresizlik içinde feryat edip lanetler okuyacağını sanıyordu. Oysa Balthasar sakince gülümseyerek şöyle dedi: “Eğer durum bundan ibaretse ortada beni üzebilecek bir talihsizlik yok.”

“Candida’yı artık sevmiyor musun?” diye sordu Fabian büyük bir hayretle.

“Seviyorum,” diye karşılık verdi Balthasar, “Ben o melek kadar güzel çocuğu, o muhteşem genç kızı ancak bir delikanlının yüreğini tutuşturabilecek büyük bir ateş ve coşkuyla seviyorum! Biliyorum – ah biliyorum ki Candida da beni aynı duygularla seviyor, sadece lanetli bir büyü onu etkisi altına almış, ama ben o cadının sihri-

ni yakında bozacağım, zavallı kızı büyüleyerek kendine âşık eden o kötü cini yakında yok edeceğim.”

Bunun üzerine Balthasar ormanda rastladığı son derece acayip bir aracın içindeki garip adamı tüm ayrıntılarıyla arkadaşına anlattı. Bu olağanüstü varlığın baston topuzundan çıkan bir ışık kalbine isabet ettiği anda, Zinnober'in güçleriyle her insanı mahvedebilecek büyür bir cadıdan başka bir şey olmadığına dair içten ve sağlam bir inanç duyduğunu söyleyerek konuşmasını bitirdi.

“Fakat,” diye atıldı Fabian, arkadaşını anlatmayı bitirince, “fakat Balthasar, sen nasıl olur da böyle delice saçmalıklara kapılabilirsin? – Senin büyücü sandığın adam Doktor Prosper Alpanus'tan başkası değil, Alpanus şehirden çok da uzakta olmayan kendisine ait bir kır evinde oturuyor. Doğrusu onun hakkında neredeyse ikinci bir Cagliostro¹ olduğuna dair çok tuhaf dedikodular yayılıyor; ama bu konuda bütün suç kendisinde. O, esrarengiz bir karanlığa bürünmeyi seviyor, kendine doğanın en derin sırlarına vâkıf, bilinmez güçlere hükmeden bir adam görüntüsü veriyor, aynı zamanda da son derece acayip fikirleri var. Örneğin arabası öyle tuhaf bir şekilde donatılmış ki seninki gibi canlı ve ateşli bir hayal gücü olan biri, sevgili dostum, kolayca her şeyin çılgın bir masaldan fırlamış görüntüler olduğunu sanabilir. Bak anlatayım! – Alpanus'un üstü açık arabası istiridye kabuğu biçiminde yapılmış, her tarafı gümüş yaldızla boyanmış ve tekerleklerin arasına da bir laterna yerleştirilmiş; araba hareket ettikçe bu laterna kendi kendine çalışıyor. Senin gümüş sü-lün sandığın şey eminim ki ufak tefek, beyaz kıyafetli sü-

1. 1743-1795 yıllarında yaşamış, asıl ismi Giuseppe Balsamo olan ve kendini Kont Alessandro Cagliostro olarak tanıtan Palermo'lu okültist. Kimilerine göre bir şarlatan, kimilerine göre ise güçlü bir ruhsal şifacı, simyacı, kâhin olarak kabul edilir. (Ç.N.)

rüçüydü, aynı şekilde arabanın üzerine gerilen tentenin kumaş parçalarını da bir altın böceğinin kınkanatları sanmış olmalısın. Alpanus, olağanüstü görünmeleri için her iki küçük beyaz atına kocaman boynuzlar taktırıyor. Ayrıca Doktor Alpanus'un güzel bir İspanyol tarzı baston taşıdığı ve bastonun ucundaki ıslıl ıslıl parlayan kristal topuzun yarattığı mucizevi etki hakkında birçok olağanüstü hikâyenin anlatıldığı, hatta uydurulduğu doğru. Dediklerine göre, bu kristalin saçtığı ışığa hiçbir göz dayanamazmış. Doktor kristalin üzerini ince bir örtüyle kaplarsa ve insan sabit gözlerle oraya doğru bakarsa, düşüncelerinin en derininde yatan kişinin resmi tıpkı bir dev aynasında görünüyormuş gibi ortaya çıkarmış." "Gerçekten mi?" diye arkadaşının sözünü kesti Balthasar, "Gerçekten böyle mi söylüyorlar? – Peki Doktor Prosper Alpanus Beyefendi hakkında daha başka neler anlatılıyor?"

"Ah," diye karşılık verdi Fabian, "ne olur o çılgın soytarılıklar ve maskaralıklar hakkında çok fazla konuşmamı bekleme. Biliyorsun ki hâlâ birtakım eksantrik insanlar akliselimin aksine saçma sapan kocakarı masallarındaki sözümona mucizelere inanıyorlar."

Balthasar, "İtiraf edeyim ki," diye konuşmasına devam etti, "ben de kendimi akliselime sahip olmayan o eksantrik insanların grubuna dahil etmek zorundayım. Yıldızlanmış bir tahta, ıslıl ıslıl parlayan berrak bir kristal değildir, bir laterna bir armonika gibi ses çıkaramaz, bir gümüş sülün, bir araba sürücüsü olamaz, aynı şekilde bir tente de bir altın böcek olamaz. Ya rastladığım o mucizevi adam senin sözünü ettiğin Doktor Prosper Alpanus değildi ya da doktor gerçekten en olağanüstü sırlara hükmedebilme yetisine sahip biri."

"Bu tuhaf hayalperestlikten tamamen kurtulman için iyisi mi seni bir an önce Doktor Prosper Alpanus'a götürmeli," dedi Fabian. "Böylece doktor beyin gayet sı-

radan bir hekim olduğunu ve hiçbir şekilde tek boynuzlularla, gümüş sülünlerle, altın böceklerle gezintiye çıkmadığını kendin de görürsün.”

“Kalbimden geçirdiğim dileği şimdi sen dile getiriyorsun sevgili dostum,” diye karşılık verdi Balthasar, gözleri ıslıl ıslıl parlıyordu. – “Haydi hemen yola çıkalım.”

Kısa sürede parkın kilitli olan giriş kapısına vardılar. Doktor Alpanus’un evi bu parkın ortasıındaydı. “İçeri nasıl gireceğiz?” diye sordu Fabian. “Bence kapıyı vuralım,” diye karşılık verdi Balthasar ve kilidin hemen yanına yerleştirilmiş olan metal kapı tokmağına el attı.

Tokmağı çevirir çevirmez toprağın altından bir mırıldanma duyuldu, uzaktaki bir gök gürültüsünü andıran bu sesin yankısı sanki toprağın en derinlerine yayılıyor-muş gibiydi. Kapı yavaşça açıldı, içeriye girdiler; uzun ve geniş bir ağaçlıklı yoldan ilerlerken uzaktan kır evini gördüler. “Burada olağanüstü, sihirli bir şeyler sezinliyorsunuz?” dedi Fabian. “Giriş kapısının açılışı bana hiç de olağan görünmedi,” diye karşılık verdi Balthasar, “ayrıca acaba buradaki her şey bana neden bu kadar mucizevi, bu kadar büyüleyici geliyor! – Burada, bu parkta gördüğümüz böylesine görkemli ağaçları bu civarda başka bir yerde görebilir misin? – Hatta birçok ağaç ve çalılık, ışıldayan gövdeleri ve zümrüt yapraklarıyla yabancı, bilinmeyen bir diyara ait izlenimi veriyor.”

Fabian, giriş kapısından itibaren yol boyunca olağanüstü büyüklükte iki kurbağanın her iki yanlarında hopyalarak onlara eşlik ettiğini fark etti. “Park ne kadar da güzelmiş,” diye haykırdı Fabian, “ama böyle zararlı hayvanların burada işi ne!” Sonra da eğilip bu gülünç kurbağalara fırlatmak için yerden küçük bir taş aldı. Kurbağaların her ikisi de bir sıçrayışta çalılarının arasına girdi, oradan Fabian’a doğru çevrilen parlak gözler birer insan gözüydü. “Durun bakalım!” diye atıldı Fabian, içlerinden birine nişan aldı ve taşı fırlattı. O anda yolun kenarında

oturan ufak tefek, çirkin bir kadın ciyak ciyak bağırarak: “Küstah herif, sakın bu onurlu insanlara taş atmaya kalkmayasın, onlar bir lokma ekmek için ter döküp bu bahçede çalışıyorlar.” – “Gel hadi, gel,” diye mırıldandı Balthasar dehşet içinde, çünkü kurbağanın yaşlı kadına dönüştüğünü fark etmişti. Çalılığa doğru baktığında ise diğer kurbağanın da zararlı otları ayıklamakla uğraşan ufak tefek bir adamcığa dönüştüğü gözünden kaçmadı.

Kır evinin önündeki büyük bir çimenlik alanda iki tek boynuzlu otluyor, bir yandan da harikulade melodiler ortalığa yayılıyordu.

“Görüyor musun, duyuyor musun?” dedi Balthasar.

“Ben otlayan iki küçük taydan başka bir şey görmüyorum,” diye karşılık verdi Fabian, “etrafta duyulan tınılar ise herhalde bir yerlere asılmış bir rüzgâr arpından¹ geliyor.”

Oldukça büyük, tek katlı kır evinin mükemmel, ya-lın mimarisi Balthasar’ı büyüledi. Zilin ipini çeker çekmez kapı açıldı ve devekuşuna benzer, altın gibi sapsarı parlayan iri bir kuş, kapı bekçisi olarak iki arkadaşın karşısında belirdi.

“Şuna bak,” dedi Fabian Balthasar’a, “şu çılgın üniformaya bir bak! – Daha sonra bu adama bahşiş vermek istesek parayı yeleğinin cebine indirecek bir eli var mı ki?”

Fabian bu sözlerle devekuşuna döndü, onu gagasının altında bol fırırlı bir yaka gibi görünen kabarık, parlak tüylerinden tutup, “Geldiğimizi doktor beyefendiye haber versin bakalım bu yakışıklı dostumuz!” dedi. – Devekuşu ise “kırır” diye bir ses çıkarıp Fabian’ın parmağını ısırdı. “Hay şeytanlar götürsün seni,” diye bağırdı Fabian, “demek ki herif gerçekten lanet olası bir kuşmuş!”

1. Aeolia arpi: Genellikle pencere önüne yerleştirilerek, rüzgâr ya da hava akımıyla ses vermesi sağlanan, dar ve tahta gövdeli antik telli çalgı. (Ç.N.)

Tam o sırada içeriden bir kapı açıldı ve bizzat doktor iki arkadaşın karşısına çıktı. – Ufak tefek, zayıf, solgun yüzlü bir adam! – Başında minik kadife bir bere vardı, berenin altından gür ve uzun saçları bukleler halinde omuzlarına dökülüyordu, üzerine toprak sarısı renkte, uzun, Hint işi bir kıyafet giymişti, bağcıklı kırmızı kısa çizmelerinin renkli kürkle mi yoksa parlak kuştüyleriyle mi bezeli olduğunu anlamak zordu. Yüzünde sakin ve uysal bir ifade taşıyordu, sadece çok yakından, çok dikkatli bir şekilde bakıldığında biraz tuhaf bir izlenim veriyordu, öyle ki yüzü sanki bir cam fanusmuş ve içinden daha küçük bir başka yüz dışarıya bakıyormuş gibiydi.

“Sizleri pencereden gördüm, saygıdeğer beyefendiler,” dedi Prosper Alpanus alçak sesle, sözcükleri biraz uzatarak yüzünde hoş bir gülümsemeyle konuşuyordu, “zaten çok daha önceden bana geleceğinizi biliyordum, özellikle siz, sevgili Herr Balthasar. – Lütfen beni takip edin!”

Prosper Alpanus onları yüksek tavanlı yuvarlak bir odaya götürdü, duvarlarda çepeçevre gök mavisi perdeler asılıydı. Tavana yerleştirilmiş bir pencereden içeriye ışık süzülüyor ve odanın ortasında sfenks şeklindeki bir ayak üzerinde duran, pırıl pırıl cilalanmış mermer masanın üzerini aydınlatıyordu. Onun dışında odada dikkati çeken olağandışı hiçbir şey yoktu.

“Size ne konuda yardımcı olabilirim?” diye sordu Prosper Alpanus.

Balthasar kendini topladı ve küçük Zinnober’in Kerepes’te ilk kez görünmesinin ardından yaşanan olayları anlattı. Prosper Alpanus’un iyiliksever bir büyücü olduğuna ve Zinnober’in aşağılık, iğrenç sihir numaralarına bir son vereceğine dair ruhunda sağlam bir inanç uyanıldığını vurgulayarak konuşmasını bitirdi.

Prosper Alpanus derin düşüncelere dalmış bir halde bir süre suskun kaldı. Birkaç dakika böyle durduktan

sonra ciddi bir yüz ifadesi ve derinden gelen bir ses tonuyla konuşmaya başladı: “Bütün bu anlattıklarınıza bakılırsa Balthasar, hiç kuşku yok ki küçük Zinnober’le ilgili olarak son derece özel, esrarengiz bir durum söz konusu. – Fakat insan ilk önce savaşıacağı düşmanı tanımalı, yok etmek istediği etkinin kaynağını bilmeli. – Tahminiye göre küçük Zinnober bir ‘kök cini’nden başka bir şey değil. Haydi, görelim bakalım.”

Prosper Alpanus bu sözlerle odanın tavanından çepeçevre aşağıya sarkan ipekli iplerden birini çekti. Perdenin biri hışırtıyla iki yana açıldı, büyük boy altın yaldızlı kitap ciltleri ortaya çıktı, sedir ağacından incecik, tüy gibi hafif bir merdiven aşağıya doğru yuvarlanarak açıldı. Prosper Alpanus bu merdivene tırmanıp, en üstteki sıradan büyük boy bir kitabı eline aldı, kocaman bir demet halinde bağlanmış, pırıl pırıl parlayan tavus kuşu tüyleriyle kitabın tozunu dikkatlice temizledikten sonra kitabı mermer masanın üzerine yerleştirdi. “Bu eser,” dedi sonra, “kök cinleri hakkında bilgi verir, hepsinin resimleri bu kitapta toplu olarak görülmektedir; belki aralarında sizin düşmanınız Zinnober’i bulabilirsiniz, ondan sonrasını bana bırakın.”

Prosper Alpanus kitabı açınca iki arkadaş ıslıl ıslıl parlayan çeşitli bakır gravürler gördüler, bunların üzerinde yeryüzünde rastlanabilecek en acayip, en eğri büğrü vücutlu cüceler, çarpık sırttan suratlarıyla resmedilmişti. Prosper bu cücelerden birinin resminin üstüne dokunur dokunmaz cüce canlanıp yerinden fırlıyor, mermer masanın üstünde çok komik bir şekilde oradan oraya hoplayıp zıplıyordu. Cüce, minik parmaklarını şaklatıyor, ufacık çarpık bacaklarıyla en güzel piruet ve antreşaları¹ yapıyor,

1. Piruet: Balede kendi ekseninde topağ gibi dönmek; antreşa: Havaya sıçrayıp yere düşene kadar ayakları birbirine vurmak. (Ç.N.)

bir yandan da, “*Kuir, kuap, pir, pap,*” diye şarkı söylüyordu. Sonunda Prosper adamın kafasından tutup onu tekrar kitabın içine yerleştirdi adam hemen düz ve yassı bir hale geliyor ve tekrar renkli bir resme dönüşüyordu.

Bu yolla kitaptaki bütün resimlere bakıldı, ancak Balthasar sık sık, “İşte bu Zinnober, işte bu Zinnober!” diye bağırarak olduysa da, daha dikkatli bakınca ne yazık ki o cücenin kesinlikle Zinnober olmadığını fark ediyordu.

“Bu çok garip,” dedi Prosper Alpanus kitaptaki bütün resimlere bakıldıktan sonra. – “Neyse,” diye sözlerine devam etti, “belki de Zinnober bir ‘toprak cin’idir. Göreceğiz.”

Bu sözlerle olağanüstü bir çeviklikle zıplaya zıplaya bir kez daha sedir ağacından merdivenin tepesine kadar çıktı ve başka bir büyük boy kitabı eline aldı, güzelce tozunu temizledikten sonra mermer masanın üzerinde açtı ve, “Bu eser toprak cinleri hakkında bilgi verir, belki Zinnober’i bu kitapta yakalayabiliriz!” dedi. İki arkadaş gene ıslıl ıslıl parlayan çeşitli bakır gravürlere baktılar, bunların üzerinde ise iğrenç çirkinlikte sarımsı kahverengi ifritler resmedilmişti. Prosper Alpanus elini değdirdince figürler acı feryatlarla sürüne sürüne yerlerinden çıkıyor, mermer masanın üstünde hırıldayıp inleyerek oradan oraya yuvarlanmaya başlıyorlardı, ta ki doktor onları tekrar kitabın içine sokuncaya kadar.

Balthasar bunların arasında da Zinnober’i bulamamıştı.

“Garip, son derece garip,” dedi doktor ve sessizce derin düşüncelere daldı.

“Böcek Kral,” diye sözlerine devam etti, “Böcek Kral burada söz konusu olamaz, çünkü onun şu anda başka bir yerde faaliyet gösterdiğini kesinlikle biliyorum; Örümcek Komutan da değil, çünkü Örümcek Komutan çirkin olsa da anlayışlı ve beceriklidir, ayrıca kendi alinteriyle yaşar,

asla başkasının yaptıkları üzerinde hak iddia etmeye kalkışmaz. – Garip – çok garip.”

Prosper Alpanus, tekrar birkaç dakika susunca kâh tek tek notalar kâh dört bir yandan giderek yükselen dolgun akorlar halinde tınlayan birtakım büyüleyici sesler açıkça duyulmaya başladı. “Sizin çevrenizde daima çok hoş müzik sesleri kulağa geliyor, sevgili doktor bey,” dedi Fabian. Prosper Alpanus, Fabian’a hiç aldırış etmiyormuş gibiydi, gözlerini sadece Balthasar’a dikmişti, ilk önce her iki kolunu da ona doğru uzattı, sonra sanki üzerine gözle görünmez damlalar serpiyormuş gibi parmak uçlarını ona doğru oynattı.

Sonunda doktor, Balthasar’ın iki elini tutup dostça bir ciddiyetle dedi ki: “Şimdi yürüteceğim işlem, ancak düalizm yasasındaki psişik prensibin en saf uyumuyla mümkün olur. Beni izleyin!”

İki arkadaş doktorun peşinden çeşitli odalardan geçtiler, bu odalarda okumak – yazmak – resim yapmak – dans etmekle meşgul olan birtakım tuhaf hayvanların dışında dikkat çekici pek bir şey yoktu. Sonunda bir kapının iki kanadı birden açıldı ve iki arkadaşın önlerine kalın bir perde çıktı. Prosper Alpanus perdenin arkasında gözden kaybolurken arkadaşlar zifirî karanlıkta kalakaldılar. Perde hışırtıyla açıldı ve arkadaşlar kendilerini büyülmüş bir alacakaranlığın ortalığı kapladığı oval bir salonda buldular. Salonun duvarlarına dikkatle bakınca insanın gözleri adeta uçsuz bucaksız yemyeşil koruluklara, çiçekli çayır-lara, şırıldayan pınarlara ve derelere dalıp gidiyordu. Bilinmeyen esrarengiz hoş bir koku havada dalgalanıyor ve sanki armonikanın tatlı seslerini her tarafa taşıyordu. Prosper Alpanus tıpkı bir Brahman rahibi gibi bembeyaz giyinmişti; salonun ortasına büyük, yuvarlak bir kristal ayna yerleştirdi, aynanın üzerini bir tülle örttü.

“Gelin,” dedi boğuk bir sesle ve törensel bir tavırla,

“aynanın karşısına geçin, Balthasar, düşüncelerinizi Candida’ya yoğunlaştırın – bütün ruhunuzla onun size kendisini tam şu anda, şimdi var olduğu mekân ve zamanda göstermesini *dileyin*.”

Balthasar kendisine söyleneni yaptı, Prosper Alpanus onun arkasına geçti ve her iki eliyle çevresinde çemberler çizdi.

Birkaç saniye geçmişti ki aynadan mavimsi sis bulutları yükselmeye başladı. Candida, güzeller güzeli Candida’nın o sevimli silueti bütün canlılığıyla karşısında belirdi! Fakat yanında, yanı başında iğrenç Zinnober oturuyor, elini avuçları içine almış sıkıyor, onu öpücüklere boğuyordu – Candida ise bu iblise kolunu dolamış, onu okşuyordu! – Balthasar avazı çıktığı kadar bağırmak üzereydi ki Prosper Alpanus onu omuzlarından sıkıca tuttu, böylece feryadı yüreğinde tıklandı kaldı. “Sakin olun,” dedi Prosper alçak sesle, “sakin olun Balthasar! – Bu bastonu elinize alın ve yerinizden kıpırdamadan o küçük adama doğru savurun.” Balthasar kendisine söyleneni yaptı ve bücürün iki büklüm olduğunu, tepetaklak yere yığıldığını, yerde yuvarlandığını müthiş bir keyifle izledi! – Öfkeyle ileri atıldığı anda karşısındaki görüntü bir sis ve dumanın içinde kaybolup gitti, Prosper Alpanus çılgın Balthasar’ı zorla geriye çekerek bağırdı: “Durun! – Sihirli aynayı kırarsanız hepimiz birden mahvoluruz! – Haydi tekrar gün ışığına çıkalım.” – İki arkadaş doktorun talimatı üzerine salondan çıkıp aydınlık bir yan odaya girdiler.

“Tanrı’ya şükür,” diye haykırdı Fabian derin bir nefes alarak, “Tanrı’ya şükür o lanetli salondan çıktık. Bunaltıcı havası yüzünden neredeyse kalbim sıkışacaktı, hele o budalaca gözbağcılık oyunları ruhumun en derininde nefretimi uyandırıyor.”

Balthasar tam cevap verecekti ki Prosper Alpanus içeriye girdi. “Artık şurası kesin,” dedi Prosper Alpanus,

“bu eciş bücüş Zinnober ne bir kök cini ne de toprak cini, aksine o sıradan bir insan. Fakat burada gizli, sihirli bir güç söz konusu ve ben bu gücü henüz tanımayı başaramadım, o yüzden de size daha fazla yardımcı olamam. – Yakında tekrar ziyaretime gelin Balthasar, o zaman daha başka neler yapılabileceğine bakarız. Hoşça kalın!”

“Demek ki,” dedi Fabian, doktora iyice yaklaşarak, “demek ki siz bir büyücüsünüz, doktor bey, ama sahip olduğunuz bütün bu sihir sanatına rağmen o acınası, yerden bitme Zinnober’e karşı elinizden hiçbir şey gelmedi! – Sizi bütün bu renkli resimleriniz, küçük oyuncak bebekleriniz, sihirli aynalarınız ve acayip nesnelerinizle tam anlamıyla katıksız bir şarlatan olarak gördüğümü biliyorsunuz, değil mi? – Âşık olup dizeler yazan Balthasar’ı her çeşit zırvalığa inandırabilirsiniz ama benimle başa çıkamazsınız! – Ben Aydınlanma’yı benimsemiş bir insanım, benim için mucize diye bir şey yoktur!”

“İstediğinizi düşünmekte serbestsiniz,” diye karşılık verdi Prosper Alpanus ve ondan asla beklenmeyecek kadar güçlü ve içten bir kahkaha attı. “Fakat – ben aslında bir büyücü değilsem de birtakım küçük hünerler gösterebilirim.” “Herhalde Wiegleb’in ‘Sihir’¹ adlı eserinden öğrenmiş olmalısınız ya da bir başkasından!” diye atıldı Fabian. “Kabul edin ki bizim Profesör Mosch Terpin bu konuların üstadıdır, kendinizi onunla kıyaslayamazsınız, çünkü o dürüst adam bize daima her şeyin doğal bir açıklaması olduğunu gösterir ve asla sizin gibi etrafı böyle esrareniz ortamlarla çevrili değildir, sevgili doktor bey. – Şimdi, saygılarımla izninizi rica ediyorum!”

“Aa,” dedi doktor, “sizinle böyle öfkeli bir hava içinde vedalaşmayı istemem doğrusu!”

1. Johann Christian Wiegleb’in (1732-1800) 1782’de yayımlanan *Unterricht in der natürlichen Magie* (Doğal Büyü Dersleri) adlı yapıtı. (Ç.N.)

Bu sözlerle doktor ellerini Fabian'ın omzundan bileklerine kadar her iki kolunun üzerinde birkaç defa hafifçe gezdirdi. Fabian oldukça garip bir hisse kapıldı ve sıkıntılı bir tavırla: "Siz ne yapıyorsunuz böyle, doktor bey!" diye bağırdı. – "Artık gidebilirsiniz beyler," dedi doktor. "Sizi, Herr Balthasar, çok yakında yeniden göreceğimi umuyorum. – Yakında derdinizin çaresi bulunacaktır!"

Fabian dışarı çıkarken altın sarısı kapı bekçisini boyundaki fırırından tutup, "Bahşış mahşış yok dostum!" diye bağırdı. Bekçi hiçbir şey söylemeden, sadece "kırr" diye bir ses çıkardı ve Fabian'ın parmağını bir daha ısırıldı.

"Canavar!" diye haykırdı Fabian ve oradan koşarak uzaklaştı.

İki kurbağa da, iki arkadaşı kibarca giriş kapısına kadar geçirmeyi ihmal etmediler; kapı boğuk bir gürültüyle açıldı ve kapandı. – "Hiç anlamıyorum," dedi Balthasar toprak yolda Fabian'ın arkasından yürürken, "hiç anlamıyorum kardeşim, bugün neden böyle tuhaf bir ceket giydin acaba, etekleri yerleri süpürüyor, kolları ise kısacık."

Fabian hayret içinde kısa ceketinin arkadan yere değecek kadar uzamış ve gayet uygun olan kol boyunun neredeyse dirseğine kadar kısalmış olduğunu fark etti.

"Lanet olsun, bu da ne!" diye bağırarak ceketinin kollarını ve omuzlarını çekiştirip düzeltmeye çalıştı. Bu işe yaramış gibi görünüyordu, ama tam şehrin kapısından içeri girerlerken ceketin kolları gene yukarı çıktı, etekleri uzadıkça uzadı, çekiştirip düzeltme çabalarına rağmen kollar hemen omuz hizasına çıkıyor, Fabian'ın çıplak kolları görünüyordu. Derken ceketin etekleri arkasında bir kuyruk gibi bir o yana, bir bu yana savruluyor, giderek daha da uzuyordu. Gelen geçen herkes durup kahkahalarla gülüyordu, bir düzine sokak çocuğu çığlık atıp bağırarak bu uzun cüppenin etekleri üstünde koşuyor, Fabian'ı yere deviriyorlardı, Fabian gücünü

toplayıp yerden kalktığında, kuyruğu kısalmamış, aksine! – daha da uzamış oluyordu. Gülüşmeler, kahkahalar, çığlıklar giderek daha da çılgın bir hal aldı, sonunda Fabian neredeyse cinnet geçirmek üzereyken kapısı açık olan bir eve kendini attı. – Aynı anda da ceketin kuyruğu yok olmuştu.

Fabian'ı etkisi altına alan tuhaf büyüye Balthasar'ın şaşırarak fazla zamanı yoktu; çünkü Referendarius Pulcher onu kolundan tutup bir arka sokağa sürükledi ve dedi ki: “Neden sen hâlâ buradasın, neden kaçmıyorsun, seni görebilirler, mübaşirler tutuklama emriyle senin peşindeler.” – “Neler oluyor, sen neden bahsediyorsun?” diye sordu Balthasar büyük bir hayretle. “Kıskançlıktan öylesine çıldırmışsın ki,” diye sözlerine devam etti Referendarius, “ev sahibinin evine alacağı kişileri belirleme hakkını çiğniyorsun, düşmanca amaçlarla Mosch Terpin'in evine zorla giriyor, Zinnober'e nişanlısının yanında saldırıyor ve o çarpık çurpuk Parmak Çocuk'u neredeyse öldürene kadar tepeliyorsun!” – “Hiç böyle şey olur mu?” diye haykırdı Balthasar, “Ben zaten bütün gün Kerepes'te bile değildim, bunlar aşağılık iftiralar.” – “Sus, sus,” diye sözünü kesti Pulcher, “iyi ki Fabian'ın aklına uzun kuyruklu bir ceket giymek gelmiş; seni bu çılgın, saçma fikir kurtardı. Şu anda kimse sana dikkat etmiyor! – Sen o aşağılayıcı tutukluluk durumundan kendini kurtar, geri kalanı yoluna koymak için biz mücadele ederiz. Artık kendi evine gidemezsin! – Bana anahtarları ver, ben her şeyi arkandan sana gönderirim. – Şimdi doğru Hoch-Jakobsheim'a git ve ortadan yok ol!”

Referendarius bu sözlerle Balthasar'ı arka sokaklardan sürükleyerek kentin kapısından Hoch-Jakobsheim köyüne giden yola çıkarttı. Orada ünlü bilgin Ptolomäus Philadelphus daha önce bilinmeyen “üniversiteliler kabilesi” hakkındaki ilginç kitabını yazmaktaydı.

Altıncı Bölüm

Dışışleri Başmüşaviri Zinnober'in bahçede saçını taratması ve çimenlerin arasında çiy banyosu yapması. – Yeşil Benekli Kaplan Nişanı. – Bir tiyatro kostümcüsünün başarılı fikri. – Fräulein von Rosenschön'ün üstüne kahve dökmesi ve Prosper Alpanus'un ona dostluğunu teklif etmesi.

Profesör Mosch Terpin adeta mutluluk denizinde yü-züyordu. “Saygıdeğer dışışleri başmüşavirinin üniversite öğrencisi olarak evime gelmesinden daha büyük mutluluk olabilir mi ki?” diye kendi kendine konuşuyordu. – O, benim kızım la evlenecek – ve damadım olacak, onun sayesinde saygıdeğer Prens Barsanuph'un lütfuna erişeceğim ve benim mükemmel Zinnober'ciğimin zirveye doğru tırmandığı basamakları ben de onun ardından birer birer çıkacağım. – Doğrusu Candida gibi bir genç kızın bu bücüre deli divane olmasını çoğu zaman benim bile aklım almıyor. Genelde kadın kısmı özel zihinsel yeteneklerden çok, yakışıklı bir dış görünüşü tercih eder; ne var ki bazen bu eşsiz küçücük adama bakıyorum da, onun çok da yakışıklı sayılmayacağını – hatta – bossu¹ – sus sus – şşş – şşş

1. (Fr.) Kambur. (Ç.N.)

– yerin kulağı vardır. – O, prensin gözdesi, sürekli yükselecek – giderek yukarılara tırmanacak, o benim damadım!"

Mosch Terpin haklıydı, Candida'nın bu bücüre düşkünlüğü açıkça görülüyordu: Zinnober'in üzerindeki tuhaf büyüden etkilenmeyen biri, dışışleri başmüşavirinin aslında uğursuz, eciş bücüş bir yaratık olduğunu Candida'nın anlamasını sağlamaya çalıştığında, Candida doğanın Zinnober'e bahşettiği harikulade saçlardan söz ediyordu.

Ancak Candida'nın bu sözlerine Referendarius Pulcher'den başka pis pis sıyrıtan kimse yoktu.

Pulcher, Zinnober'i adım adım izliyordu ve sır kâtibi Adrian ona bu işte sadakatle yardım ediyordu. Adrian adındaki bu genç adam, Zinnober'in sihri yüzünden neredeyse bakanın ofisinden kovulacak duruma gelen ve prensin lütfunu ona sunduğu mükemmel leke çıkarıcı sayesinde yeniden kazanan kişiydi.

Dışışleri Başmüşaviri Zinnober güzel bir evde oturuyordu, bahçesi evden de güzeldi, bahçenin tam ortasında sık çalılarla çevrili, içinde rengârenk gonca güllerin açtığı bir alan vardı. Bazıları şunu fark etmişti: Dokuz günde bir Zinnober gün ağarırken sessizce uyanıyor, bütün zorluğuna rağmen hizmetkârın yardımı olmaksızın kendi kendine giyinip bahçeye çıkıyor ve bu alanı çevreleyen çalılığın arasında gözden kayboluyordu.

Pulcher ve Adrian burada büyük bir sırrın gizlendiğini sezip, Zinnober'in oda hizmetkârından onun bu alanı dokuz gün önce ziyaret ettiğini öğrendikleri bir gece, bahçe duvarını tırmanarak çalıların arasına girip saklandılar.

Gün henüz ağarmıştı ki bücürün o tarafa doğru geldiğini gördüler; aksırıp tıksırıyordu, çünkü yolu bir çiçek tarhının ortasından geçiyor ve o sırada üzerleri çiyle kaplı çiçek sapları ve çalılar burnuna çarpıyordu.

Güllerin yanındaki çimenlik alana vardığında çalılar

hışırdadı, bununla birlikte hoş sesler duyuldu, giderek daha yoğun bir gül kokusu etrafa yayıldı. Bir şala бүрүнмүш, omuzlarında kanatları olan güzel bir kadın süzülerek yere indi, gül fidanlarının tam ortasında duran zarif bir sandalyeye oturdu, alçak sesle, “Gel, sevgili çocuğum,” diyerek küçük Zinnober’i kucağına aldı ve onun omuzlarından dökülen uzun saçlarını altın bir tarakla taradı. Bu, бүcүрө bir hoşluk duygusu vermiş gibiydi, çünkü gözlerini kırptırıyor, bacaklarını iyice uzatıp neredeyse bir kedi gibi mırıldayıp hırıldıyordu. Bu durum yaklaşık beş dakika sürmüştü, sonunda sihirli kadın parmağını бүcүрүн başında boydan boya bir kez daha gezdirdiğinde, Pulcher ve Adrian Zinnober’in kafasında incecik, ateş renginde parlayan bir şerit gördüler. Şimdi genç kadın şöyle diyordu: “Elveda, tatlı çocuğum! – Akıllı ol, elinden geldiğince akıllı ol!” Bүcүр konuştu: “*Adieu*, anacığım, ben yeterince akıllıyım, bana bunu sürekli tekrarlamana hiç gerek yok.”

Kadın yavaşça yerinden kalktı ve ayağı yerden kesilerek havada gözden kayboldu.

Pulcher ve Adrian şaşkınlıktan donup kalmışlardı. Ancak Zinnober oradan uzaklaşmak üzereyken Referendarius önüne fırlayıp ona şöyle seslendi: “Günaydın başmüşavir hazretleri! Ah, saçlarınızı ne güzel tarattırdınız!” Zinnober etrafına bakındı ve Referendarius’u görür görmez hızla oradan uzaklaşmaya yeltendi. İncecik bacaklarının üzerinde her zamanki gibi zar zor dururken sendeledi ve yüksek, biçilmemiş otların arasına düştü, otlar üstünü kapladığından çiy banyosu yapmış kadar oldu. Pulcher yanına koşup ayağa kalkmasına yardım etti, ama Zinnober homurdanarak, “Beyefendi, bahçemde ne arıyorsunuz! Defolun buradan!” dedi. Bu sözlerle yerinden sıçrayıp becerebildiği kadar hızlı koşarak eve daldı.

Pulcher, Balthasar’a bu garip olayı mektupla bildirdi ve bundan sonra bu küçük sihirli yaratığı daha da sıkı bir

göz hapsine alacağına söz verdi. Zinnober başına gelenlerden dolayı altüst olmuştu. Kendisini yatağına yatırmalarını istedi, o kadar inleyip sızlandı ki, onun birdenbire hastalanmış olduğuna dair haberler kısa sürede Bakan Mondschein'a ve ardından Prens Barsanuph'a ulaştı.

Prens Barsanuph derhal saray hekimini küçük gözdesine gönderdi.

"Saygıdeğer başmüşavir hazretleri," dedi saray hekimi Zinnober'in nabzını ölçerken, "siz devlet uğruna kendinizi feda ediyorsunuz. Yorucu işleriniz sizi yatağa düşürdü, çektiğiniz tarifsiz acılar sürekli düşünmek zorunda olmanızdan ileri geliyor. Yüzünüz çok solgun ve süzgün görünse de değerli başınız ateşler içinde yanıyor! –Vah, vah!– Bu bir beyin iltihabı olmasın sakın? Devletin refahını sağlama çabanız yüzünden böyle bir derde mi düştünüz yoksa? – Pek sanmıyorum! – İzninizle!" Saray hekimi, Pulcher ve Adrian'ın keşfetmiş olduğu Zinnober'in kafasındaki kırmızı şeridi fark etmişti. Uzaktan birtakım manyetik paslar göndermeyi denedikten sonra hastanın iyileşmesi için üzerine defalarca üfleyince, Zinnober fark edilir bir şekilde mırıltı ve hırıltı sesleri çıkarmaya başladı. Ancak hekim elini onun başının üzerinde gezdirirdiği sırada birdenbire hekimin eli başına değince Zinnober öfkeden köpürerek yerinden fırladı ve kemikli küçücük eliyle, o sırada iyice üzerine eğilmiş olan hekimin yanağına öyle okkalı bir tokat attı ki sesi odanın dört bir yanında yankılandı.

"Siz benden ne istiyorsunuz?" diye bağırdı Zinnober, "Kafamda parmaklarınızı ne oynatıp duruyorsunuz! Ben hasta değilim, sağlığım yerinde, tamamen yerinde, şimdi hemen ayağa kalkıp bakanın konferansına gideceğim; siz de defolup gidin!"

Saray hekimi korku içinde hızla oradan uzaklaştı. Başından geçenleri Prens Barsanuph'a anlattığında ise,

Barsanuph kendinden geçerek şöyle haykırdı: “Devlete hizmet etmek için bu ne büyük bir azim! – Ne kadar vakur ve asil bir davranış! – Bu Zinnober ne kadar da yüce bir insan!”

“Sevgili başmüşavir dostum,” dedi Bakan Prätexitatus von Mondschein, küçük Zinnober’e hitaben, “hastalığınızı önemsemeyip konferans izlemeye gelmeniz ne büyük bir incelik. Ben Kakatuk Hanedanı’yla aramızdaki önemli sorunlar hakkında bir memorandum taslağı hazırladım – bizzat *kendim* hazırladım, *sizin* bunu prensin karşısında yüksek sesle okumanızı rica ediyorum, çünkü sizin zekice sunumunuz sayesinde yazının bütünü daha etkili ve anlamlı hale gelir, ben de bunu kaleme alan kişi olarak prensin takdirini kazanırım.” – Prätexitatus’un prensin gözünde parlamak istediği bu memorandumu yazan kişi elbette Adrian’dan başkası değildi.

Bakan bücürle birlikte prensin sarayına gitti. Zinnober, bakanın kendisine verdiği memorandumu cebinden çıkarıp okumaya başladı. Fakat Zinnober doğru düzgün okumayı beceremeyip sadece birtakım anlaşılmaz mırıltı ve homurtu sesleri çıkarınca bakan kâğıdı elinden aldı ve kendisi okudu.

Prens hayranlıktan tamamen kendinden geçmiş gibiydi, takdirini belli etmek amacıyla birkaç kez, “Güzel – iyi ifade edilmiş – mükemmel – muhteşem!” diye haykırdı.

Bakan okumayı bitirir bitirmez prens doğruca Zinnober’in yanına gitti ve onu havaya kaldırıp bağrına – tam da onun (yani prensin) yıldız biçimindeki Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nın takılı olduğu yerin üstüne bastırdı. Prens hıçkırıklar içinde sarsılıyor, gözlerinden yaşlar boşanıyordu. “Hayır! – Bu nasıl bir adam – bu nasıl bir yetenek! – Bu azim – bu aşk – bu kadarı çok fazla – çok fazla!” diye kekeledi, sözler boğazında düğümleniyordu. Ardın-

dan daha sakin bir ses tonuyla konuştu: “Zinnober! – Bundan sonra benim bakanım sizsiniz! – Anayurdunuza dürüst ve sadık kalın, Barsanuph’un gözüpek bir hizmetkârı olarak kalın, onun tarafından her türlü onura layık görüyor – seviliyorsunuz.” Bunun üzerine kızgın bir bakışla bakana dönerek şöyle dedi: “Sevgili Baron von Mondscheine, son zamanlarda gücünüzü yitirmekte olduğunuzu fark ediyorum. Çiftliğinizde biraz dinlenmek sağlığınıza kazanmanıza yarayacak! – Hoşça kalın!”

Bakan von Mondscheine dışlerinin arasından anlaşıl-maz birtakım sözler mırıldanarak ve Zinnober’e kıvılcımlar saçan bakışlar atarak oradan uzaklaştı. Zinnober ise her zamanki gibi, arkasında tuttuğu küçük bastonuna dayanıp parmak uçlarında yükselerek kibirli ve küstah bir tavırla etrafına bakıyordu.

“Ben,” dedi prens, “ben, sevgili Zinnober, bu yüksek hizmetinizin karşılığında sizi derhal ödüllendirmeliyim. Bu yüzden size kendi ellerimle Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nı takacağım!”

Prens oda hizmetkârına çabucak getirttiği şeref nişanı kurdelesini Zinnober’in bedenine dolamak istedi; ama Zinnober’in eğri büğrü vücut yapısı yüzünden kurdele olması gerektiği yerde durmuyor, yakışmayacak bir biçimde bir yukarı bir aşağı kayıyordu.

Prens devletin asli yararının söz konusu olduğu durumlarda takındığı her zamanki tutumuyla, bu konuya da tam bir dikkat ve titizlikle yaklaşıyordu. Kurdeleye tutturulmuş olan Yeşil Benekli Kaplan Nişanı, tam olarak kalça kemiği ile kuyruksokumu arasında, kalçanın üç tam bir bölü on altı inç aşağısında verev konumda yer almalıydı. Bunu sağlamak mümkün olmuyordu. Oda hizmetkârı, üç *paj*¹ ve bizzat prens elbirliğiyle uğraşma-

1. Bir asilzadenin yanında yetiştirilen soylu erkek çocuğu. (Ç.N.)

larına rağmen bütün çabalar boşunaydı. Lanet olası kurdele bir aşağı bir yukarı kayıyordu, sonunda Zinnober sıkıntı içinde ciyak ciyak bağırmaya başladı: “Ellerinizle oramı buramı ne diye mıncıklıyorsunuz, bırakın bu saçma şey nasıl durursa dursun, ben artık bakan oldum, işte o kadar!”

Prens öfkeyle bağırdı: “Nişan kurdeleleri benim isteğime uyulmayıp böyle saçma sapan bir şekilde yerleştirilecekse benim nişan konseyim ne işe yarıyor? – Sabredin sevgili bakanım Zinnober! Bu durumu yakında değiştireceğiz!”

Prensın emri üzerine nişan konseyi, iki filozof ve Kuzey Kutbu’nu dolaşıp ülkeye yeni dönen bir doğabilimcinin de katılımıyla, Bakan Zinnober’e Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nın en pratik yolla takılması meselesini tartışmak üzere toplanmak zorunda kaldı. Bu çok önemli tartışma toplantısı öncesinde yeterince güç toplayabilmeleri için konsey üyeleri bir hafta boyunca düşünmeyi bırakacaklardı; bunu en etkin şekilde uygulayabilmeleri, aynı zamanda da devlet işleri görevlerini sürdürebilmeleri için bu süreyi muhasebe işleriyle uğraşarak geçireceklerdi. Nişan konseyi, filozoflar ve doğabilimci toplantılarını sarayda yapacaklardı, bu yüzden sarayın önündeki sokaklar kalın bir hasır tabakasıyla kaplanmıştı, böylece at arabalarının takırtıları akıl adamları rahatsız etmeyecekti, bunun yanı sıra sarayın civarında trampet çalınmayacak, müzik yapılmayacak, hatta yüksek sesle bile konuşulmayacaktı. Sarayda herkes altı kalın keçeyle kaplı ayakkabılarla parmak uçlarına basarak dolaşıyor, herkes birbiriyle işaret diliyle anlaşıyordu.

Yedi gün boyunca sabahın erken saatlerinden gece yarısına kadar oturumlar devam etmiş ama hiçbir sonuç alınamamıştı.

Prens, sabırsızlığı son raddesine vardığından, toplan-

tı odasına peş peşe haberciler göndererek, şeytanlar götürsün hepinizi, şimdiye kadar çoktan parlak bir fikir bulmalıydınız, dedirtiyordu. Fakat bunun da bir yararı olmadı.

Doğabilimci, Zinnober'in doğasını elinden geldiğince incelemiş, sırtındaki kamburun enini boyunu ölçmüş ve buna dayanarak yaptığı en titiz hesaplamaları nişan konseyine iletmişti. Sonunda, tiyatro kostümcüsünün bu tartışma toplantısına davet edilmesini öneren kişi de o oldu.

Bu öneri her ne kadar tuhaf görünse de, içinde bulundukları bu çıkışsız durumda oybirliğiyle kabul edildi.

Tiyatro kostümcüsü Herr Kees son derece becerikli, uyanık bir adamdı. Bu içinden çıkılması zor durum kendisine tüm ayrıntılarıyla açıklandıktan sonra, doğabilimcinin hesaplamalarını gözden geçirir geçirmez, nişan kurdelesinin olması gereken ölçülere uygun şekilde vücuda oturtulabilmesi için en mükemmel yolu buluverdi.

Şöyle ki göğüs ve sırt tarafına belli sayıda düğme dikilecek ve nişan kurdelesi bu düğmelere ilıştırılacaktı. Deneme inanılmaz derecede başarılı oldu.

Prens hayranlıkla nişan konseyinin önerisini onayladı; bundan böyle Yeşil Benekli Kaplan Nişanı verildiği düğme sayısına göre farklı kategorilere ayrılacaktı. Örneğin: İki Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı – Üç Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı vb. Bakan Zinnober başka kimsenin elde edemeyeceği çok özel bir ödül olarak Yirmi Elmas Düğmeli Nişan'a layık görüldü, çünkü tuhaf biçimli vücuduna tam tamına yirmi düğme gerekiyordu.

Kostümcü Kees, İki Altın Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı'na layık görüldü. Prens onu başarılı fikrine rağmen kötü bir terzi olarak gördüğünden ve bu yüzden de onun tarafından giydirilmeyi istemediğinden, ona prensin özel başkostümcüsü unvanı verildi.

Doktor Prosper Alpanus düşünceli bir halde kır evinin penceresinden, aşağıya doğru uzanan parkı seyrediyordu. Gece boyunca Balthasar'ın yıldız haritasını yorumlamakla uğraşmış, bu sırada küçük Zinnober hakkında birtakım bilgileri ortaya çıkarmıştı. Bunların en önemlisi, Adrian ve Pulcher tarafından gözetlendiği sırada bahçede bu ufak tefek adamın etrafında olup bitenlerle ilgiliydi. Prosper Alpanus, derhal Hoch-Jakobsheim'a gitmeye karar verip istiridyenin hemen getirilmesi için tek boynuzlu atlarını çağırmak üzereydi ki hızla yaklaşmakta olan bir araba, parkın demir parmaklıklı kapısının önünde durdu. Manastırda yaşayan hanımefendi, Fräulein von Rosenschön'ün doktor beyle görüşmek istediğini haber verdiler. "Memnuniyetle," dedi Prosper Alpanus ve hanımefendi içeriye girdi. Rosenschön siyah, uzun bir elbise giymişti, tıpkı yaşlı nedimeler gibi bir şala bürünmüştü. Prosper Alpanus, garip bir önseziye kapılarak bastonunu eline aldı ve bastonun topuzundan saçılan ışınları genç kadının üzerine yağdırdı. Tam o anda, kadının etrafında sanki art arda şimşekler çakar gibi oldu ve genç kadın beyaz şeffaf bir kıyafetin içinde tam karşısında durdu, omuzlarında ıslıl ıslıl parlayan yusufçuk kanatları vardı, saçları beyaz ve kırmızı güllerle süslenmişti. – "Vay, vay," diye mırıldandı Prosper, bastonu sabahlığının altına sokmasıyla genç kadın bir anda tekrar eski kostümüne bürünmüştü.

Prosper Alpanus güler yüzle onu oturması için buyur etti. Fräulein von Rosenschön, uzun zamandır doktor beyi kır evinde ziyaret etmeye niyetlendiğini, çünkü çok yetenekli, iyiliksever bir bilge olarak ünü her tarafa yayılmış olan bir kişiyle bizzat tanışmak istediğini söyledi. Kuşkusuz Prosper Alpanus'un onun ricasını kırmayıp, yakındaki soylu kadınlar manastırında sık sık hastalanan ama doktor bulamayan yaşlı kadınların tedavilerini üstleneceğini umduğunu belirtti. Prosper Alpanus nazik bir

tavırla, uzun zamandır hekimlik yapmayı bırakmasına rağmen bir istisna olarak ihtiyaç duyulduğunda rahibe-leri ziyaret edeceğini söyledi ve ardından Fräulein von Rosenschön'ün bizzat kendisinin herhangi bir rahatsızlığının olup olmadığını sordu. Genç kadın, ara sıra kollarında ve bacaklarında romatizmal kramplar hissettiğini, bunun da herhalde sabah serinliğinde üşütmekten ileri geldiğini, yoksa şu anda gayet sağlıklı olduğunu söyledikten sonra birtakım ilgisiz konulardan konuşmaya başladı. Prosper, genç kadına henüz sabahın erken saatleri olduğundan bir fincan kahve içmek isteyip istemediğini sordu; Rosenschön ömrünü manastırda geçiren hanımefendilerin böyle bir teklifi asla reddetmeyeceğini belirtti. Kahve getirildi; ancak Prosper fincana kahve koymak için ne kadar uğraşırsa uğraşsın, demlikten kahve dökülmesine rağmen fincanlar hep boş kalıyordu. "Vay, vay," diye gülümsedi Prosper Alpanus, "bu kahvenin de muzırlığı tuttu! – Lütfen, sevgili hanımefendiciğim, kahveyi iyisi mi siz koyun!"

"Zevkle," diye karşılık verdi genç kadın ve demliği eline aldı. Ne var ki demlikten bir damla bile kahve dökülmemesine karşın fincan doldu taşı, taşan kahve masaya ve genç kadının elbisesinin üzerine aktı. – Rosenschön demliği yerine koyar koymaz kahve iz bırakmadan yok oldu. Prosper Alpanus ile hanımefendi, her ikisi de bir süre sessizce tuhaf bakışlarla birbirlerini süzdüler.

"Siz, sevgili doktor bey," diye söze başladı hanımefendi, "ben içeri girdiğim sırada çok ilginç olduğunu tahmin ettiğim bir kitapla meşguldünüz."

"Gerçekten de," diye karşılık verdi doktor, "bu kitap son derece olağanüstü konular içeriyor."

Bu sözlerle, önündeki masanın üstünde duran altın varaklı küçük bir kitabı açmaya yeltendi. Ancak boşuna çabalıyordu, çünkü kitap her seferinde patır patır ederek

kendi kendine kapanıyordu. “Vay, vay,” dedi Prosper Alpanus, “lütfen şu inatçı kitabı açmayı bir de siz deneyin, değerli hanımefendiciğim!”

Kitabı hanımefendiye uzattı, genç kadının eli kitaba dokunur dokunmaz kitap kendiliğinden açıldı. Fakat içindeki sayfalar yerinden sökülerek dev boyutlu kâğıtlar halinde etrafa saçıldı ve hışkırtılarla odanın her tarafına yayıldı.

Genç kadın korku içinde yerinden sıçradı. Doktor kitabı zorla kapattı ve bir anda bütün sayfalar ortadan kayboldu.

“Fakat,” dedi Prosper Alpanus, hoş bir gülümsemeyle oturduğu yerden doğrularak, “saygıdeğer hanımefendiciğim, biz neden böyle bayağı gözbağcılık numaralarıyla zamanımızı harcıyoruz; doğrusu şu âna kadar yaptıklarımız sıradan gözbağcılık numaralarından başka şey değil, dilerseniz artık daha yüksek düzeyli konulara geçelim.” “Ben artık gitmek istiyorum!” diye bağırdı genç kadın ve yerinden fırladı.

“Yoo,” dedi Prosper Alpanus, “ben istemediğim sürece bunu yapmanız pek mümkün değil, çünkü saygıdeğer hanımefendi, şunu bilin ki siz şu anda tamamen benim elimdesiniz.”

“Sizin elinizde mi?” diye haykırdı genç kadın öfkeyle, “Sizin elinizdeyim, öyle mi, doktor bey? – Ne kadar saçma bir düşünce!”

Bu sözlerle ipekli elbisesi kendiliğinden kanat gibi iki yana açıldı ve Rosenschön güzel bir yas pelerini keleşbeği¹ kılığına girerek odanın tavanına doğru uçtu. Ancak hemen ardından Prosper Alpanus, kocaman bir geyik böceği kılığına girerek hızla ona yetişti. Yorgun düşen keleş-

1. Alaca kelebekler (*nymphalidae*) familyasına ait, alımlı ve güzel kelebeklerden biridir. (Ç.N.)

bek kanatlarını çırparak yere indi ve minicik bir fareye dönüşerek yerde koşuşmaya başladı. Fakat geyik böceği bir sıçrayışta gri tüylü bir kediye dönüştü ve miyavlayıp tıslayarak onu kovalamaya koyuldu. Minicik fare bu sefer pırıl pırıl parlayan bir kolibri kuşu¹ olarak tekrar havalandı, tam o sırada kır evinin dört bir yanından bazı tuhaf sesler yükseldi, birtakım eşi benzeri olmayan böcekler ve garip orman kanatlıları vızıldayarak oraya üşüştiler, pencerelerin önü altın iplikle örülmüş bir ağla örtüldü. Birdenbire Peri Rosabelverde tüm görkemi ve yüceliğiyle ışıldayarak, üzerinde parlak beyaz kıyafeti, belinde ışık saçan elmas kemeri, kumral buklelerinin aralarına örülmüş beyaz ve kırmızı güller olduğu halde odanın ortasında belirdi. Büyücü ise üzerinde altın iplikle dokunmuş bir cüppe, başında parıldayan bir taç, elinde topuzundan alevler saçan bir bastonla tam karşısında duruyordu.

Rosabelverde büyüciye doğru adımını attığı anda saçının arasından fırlayan altın bir tarak mermer döşemenin üzerine düştü ve sanki camdan yapılmış gibi tuz buz oldu.

“Eyvahlar olsun!” diye haykırdı peri.

Bir anda sahne değişti, manastırda yaşayan hanımefendi, Fräulein von Rosenschön, gene üzerinde siyah uzun elbisesi, şimdi kahve masasında oturuyordu, tam karşısında da Doktor Prosper Alpanus.

“Sanırım,” dedi Prosper Alpanus gayet sakin bir tavırla, bir yandan da Çin porseleninden fincanlara dumanı üstünde en leziz moka kahvesini zahmetsizce koyuyordu, “sanırım, sevgili hanımefendi, artık birbirimizin kim olduğunu anlamış ve karşımızdakinin neler yapabi-

1. Sinek kuşugiller (*trochilidae*) familyasını oluşturan küçük kuş türlerinin ortak adıdır. Kanatlarını çok hızlı çırparak havada asılı kalabilir, geri geri uçabilirler; parlak renkte, gösterişli tüyleri vardır. (Ç.N.)

leceğini öğrenmiş bulunuyoruz. – O güzel tarağınızın benim sert yer döşemelerimin üstüne düşerek kırılmasından ötürü çok üzgünüm.”

“Benim sakarlığım,” diye karşılık verdi genç kadın keyifle kahvesini yudumlarken, “bunun tek sorumlusu benim sakarlığım. Bu döşemelere herhangi bir şey düşürmekten sakınmak gerekir, çünkü eğer yanılmıyorsam bu taşların üzeri kimilerine alelade mermer damarlarıymış gibi gözüken en sıra dışı hiyeroglif yazılarıyla bezelidir.”

“Aşınmış tılsımlar, değerli hanımefendi,” dedi Prosper, “bu taşlarda aşınmış tılsımlar var, hepsi bu.”

“Fakat sevgili doktor,” diye atıldı genç kadın, “nasıl oluyor da biz bu kadar uzun zamandan beri tanışmadık, yollarımız bir kez olsun kesişmedi?”

“Farklı eğitim tarzları, sevgili hanımefendi,” diye karşılık verdi Prosper Alpanus, “bunun tek sorumlusu farklı eğitim tarzları! Siz Cinnistan’ın büyük ümitler vaat eden bir genç kızı olarak kendinizi zengin tabiatınızın ve parlak dehanızın akışına bırakabildiğiniz zamanlarda, ben melankolik bir üniversite öğrencisi olarak piramitlere kapanmış Profesör Zoroaster’in konferanslarını dinliyordum, ihtiyar profesör asık suratlıydı ama inanılmaz bilgiliydi. Saygıdeğer Prens Demetrius hükümdarlık yaptığı sırada bu küçük, hoş kırlık araziye yerleştim.”

“Yaa demek öyle,” dedi genç kadın, “ve Prens Paphnutius Aydınlanma’yı yürürlüğe koyduğunda sınır dışı edilmediniz demek!” “Katiyen,” diye karşılık verdi Prosper, “ben Aydınlanma’yla ilgili konularda çok özel bilgilere sahip olduğumu kanıtlayan çeşitli yazılar yayımlamak suretiyle kendi kimliğimi tamamen gizlemeyi başardım. Prens onayı olmadan asla şimşek çakmayacağını, gök gürlemeyeceğini ispatladım; güzel havaları ve iyi bir hasadı sadece ve sadece prensin ve onun asilzadelerinin çabalarına borçlu olduğumuzu gösterdim, çünkü basit halk

açık havada tarlasını ekip biçerken, onlar iç odalarda bu konular üzerine son derece bilgece tartışmalar yapmaktadırlar. Prens Paphnutius o zamanlar beni yüksek Aydınlanma başkanlığına atamıştı. Fırtına diner dinmez bu görevi ağır bir yük gibi üzerimden fırlatıp attım. – Bir yandan da el altından olabildiğince yararlı olmaya çalıştım. Demek istiyorum ki bizim yani benim ve sizin, saygıdeğer hanımefendi, gerçekten yararlı diye nitelendirdiğimiz şekilde. – Belki biliyorsunuzdur, sevgili hanımefendi, Aydınlanma polisinin baskınından önce sizi uyaran *bendim!* – Az önce bana karşı kullandığınız o sevimli hünerlere hâlâ sahip olmanızı da *bana* borçlusunuz! – Aman Tanrım, sevgili hanımefendi, şu pencerelerden dışarıya bir bakın! – Sık sık gezintiye çıktığınız ve orada çalıların – çiçeklerin – pınarların içinde yerleşmiş olan dost ruhlarla konuştuğunuz bu parkı hatırlıyorsunuz, değil mi? – Bu parkı bilgilerim sayesinde kurtardım. Orası hâlâ yaşlı Demetrius zamanındaki halini koruyor. Prens Barsanuph, Tanrı’ya şükür, sihir işlerini pek umursamıyor, insanlara güler yüz gösteren bir hükümdardır, herkesin keyfince sihirle uğraşmasına izin veriyor, elbette kimseye fark ettirmemesi ve vergisini ödemesi koşuluyla. İşte ben de, sevgili hanımefendi, tıpkı sizin manastırınızda yaşadığınız gibi, burada yaşıyorum, mutlu ve tasasız!”

“Doktor,” diye haykırdı genç kadın gözlerinden yaşlar dökülerek, “doktor, neler diyorsunuz! – Bunlar ne müthiş açıklamalar! – Evet, ben bu koruluğu tanıyorum, orada en mutluluk verici hazları yaşamıştım! – Doktor! – Ey soylu adam, size ne kadar çok şey borçluyum! – Peki, siz benim koruyucusu olduğum küçük adama neden o kadar sert davranıyorsunuz?”

“Siz,” diye karşılık verdi doktor, “siz, sevgili küçük-hanım, doğuştan sahip olduğunuz iyilikseverlik duygusuna kendinizi kaptırıp yeteneklerinizi boş yere, buna

asla değmeyecek olan birine harcadınız. Zinnober sizin iyi niyetli yardımınıza rağmen küçük, eciş bücüş, anasının gözü bir hinoğluhin ve daima da öyle kalacak. Şimdi altın tarağınız kırılmış olduğuna göre artık o tamamen benim ellerimde.”

“Merhamet edin, ah doktor!” diye yalvardı genç kadın.

“Ama lütfen şuraya bir bakın,” dedi Prosper ve çıkarmış olduğu Balthasar’ın yıldız haritasını genç kadının önüne tuttu.

Genç kadın haritaya baktı ve ardından acı içinde şöyle haykırdı: “Evet! – Eğer durum böyleyse, o zaman ben yüce kudrete boyun eğmek zorundayım. – Vah zavallı Zinnober!”

“Kabul edin ki sevgili küçükhanım,” dedi doktor gülümseyerek, “kadınlar çoğu zaman en acayip şeylerden hoşlanırlar, bir anda içlerine doğan bir fikrin peşinden sabırsızca ve tedbirsizce giderler, bunun başka durumlar üzerinde yaratacağı acı etkileri hesaba katmazlar! – Zinnober kaderini çekmek zorundayken hiç hak etmediği bir onura kavuşuyor. Bu sözlerle sizin gücünüze, iyiliğinize, erdeminize saygı duruşunda bulunuyorum çok kıymetli, saygıdeğer küçükhanım!”

“Mükemmel, asil adam,” diye haykırdı genç kadın, “ne olur her zaman benim dostum olarak kalın!”

“Sonsuza kadar,” diye karşılık verdi doktor, “benim size olan dostluğum, duyduğum içten yakınlık, güzeller güzeli peri, asla bitmeyecek. Hayatın karşınıza çıkarabileceği tüm ciddi meselelerde bana başvurmaktan çekinmeyin ve – ah, keyfiniz ne zaman isterse kahve içmeye beklerim.”

“Sağlıcakla kalın saygıdeğer büyücü, sizin yüceliğinizi ve bu kahveyi asla unutmayacağım!” dedi genç kadın duygulanarak ve vedalaşmak üzere ayağa kalktı.

Prosper Alpanus genç kadını demir parmaklıklı giriş kapısına kadar geçirirken ormanın içinden yükselen büyüleyici sesler en tatlı nağmeler halinde kulağa doluyordu.

Kapının önünde hanımefendinin arabası yerine, doktorun tek boynuzlular tarafından çekilen kristal istiridyesi duruyordu. Aracın arka tarafında altın böcek parlak kanatlarını açmış bekliyor, sürücü yerinde oturan gümüş sü-lün, bir yandan altın dizginleri gagasıyla tutarken bir yandan da akıllı bakışlarla genç kadını süzüyordu.

Muhteşem sesler eşliğinde hızla ilerleyen araba hoş kokulu ormanın içinden geçerken, manastırda yaşayan hanımefendi muhteşem peri hayatının en mutlu ânını yaşadığını hissediyordu.

Yedinci Bölüm

Profesör Mosch Terpin'in prensin şarap mahzeninde doğa araştırmaları yapması. – Mycetes Beelzebub. – Üniversiteli Balthasar'ın ümitsizliğe kapılması. – Dayalı döşeli bir kır evinin aile mutluluğuna katkısı. – Prosper Alpanus'un Balthasar'a bağa¹ kaplamalı bir kutu verip oradan uzaklaşması.

Hoch-Jakobsheim köyünde saklanmakta olan Balthasar, Kerepes'teki Referendarius Pulcher'den bir mektup aldı. Mektupta şunlar yazıyordu:

Sevgili dostum Balthasar, işler gün geçtikçe kötüye gidiyor. Düşmanımız, iğrenç Zinnober, dışişleri bakanı oldu ve en büyük “Yirmi Dügmele Yeşil Benekli Kaplan Nişanı”yla ödüllendirildi. Prensın gözdesi olmayı başardı, ona her istediğini yaptırıyor. Profesör Mosch Terpin, budalaca bir kibir içinde tamamen kendinden geçmiş, kabardıkça kabarıyor. Müstakbel damadının aracılığı sayesinde devletin tüm doğa işlerinin genel müdürlüğü konumuna getirildi, bu görev ona bol para ve bir sürü ek gelir sağlıyor. Genel müdür sıfatıyla, resmî tak-

1. Süsleme sanatlarında ve küçük eşya yapımında kullanılan kaplumbağa kabuğu. (Ç.N.)

vimlerdeki güneş ve ay tutulmalarını, hava tahminlerini denetleyip gözden geçiriyor, özellikle başkent ve civarında doğa araştırmaları yapıyor. Bu uğraşı nedeniyle prenze ait ormanlardan en nadide kanatlılar ve en nadir bulunan hayvanlar kendisine sunuluyor, o da doğalarını incelemek üzere bunları kızarttırıp midesine indiriyor. Ayrıca şimdi de şarabın neden sudan farklı bir tada sahip olduğunu ve farklı etkiler yarattığını açıklayan bilimsel bir makale yazıyor (en azından bunu ileri sürüyor) ve bu makaleyi damadına adamak istediğini söylüyor. Zinnober, bilimsel makalesi nedeniyle Mosch Terpin'in her gün prensin şarap mahzeninde çalışmasına onay verdi. Profesör yarım varil dolusu yılanmış Ren şarabı ve düzinelerce şişe şampanya üzerinde incelemesini çoktan yapıp bitirdi, şimdi de bir fıçı Alicante şarabına sıra geldi. – Mahzencibaşı çaresizlik içinde dövünüp duruyor! – Bu durum, bildiğin gibi dünyada ağzının tadını en iyi bilen adam olan profesöre yaradı. Ne var ki profesör son derece rahat bir hayat yaşayabilecekken aniden bastıran bir dolu fırtınası tarlaları harap ettiğinde sık sık köylere gitmek zorunda kalıyor. Çünkü prenze ait toprakları kiracı olarak ekip biçen çiftçilere dolunun neden yağdığını açıklaması ve bu budala herifleri bu konuda biraz bilgilendirmesi gerekiyor ki, onlar da ileride dolu fırtınasına karşı önlem alsınlar ve kendilerinden başka kimsenin kusuru olmayan bir durumdan ötürü her seferinde kira indirimi istemeye devam etmesinler.

Bakan, senin ona attığın yumruklan hâlâ hazmedemedi. Senden intikam alacağına yemin etti. Artık bir daha Kerepes'te görünmemen gerekir. Beni de sürekli gözetim altında tutuyor; çünkü benim onu kanatlı bir hanımefendi tarafından esrarengiz bir şekilde saçları taranırken gizlice seyrettiğimi biliyor: – Zinnober prensin gözdesi olmaya devam ettiği sürece benim doğru düzgün bir işe başvurmam mümkün değil. Kör talih hiç ummadığım anda bu hilkat garibesini sürekli karşıma çıkarıyor, üstelik her seferinde kötü duruma düşen ben oluyorum. Şöyle

ki: Geçenlerde bakan belinde kılıcı, üzerinde yıldız nişanının ta-
kılı olduğu nişan kurdelesi, büyük bir gösterişle Zooloji Kabi-
nesi'nde¹ her zamanki gibi bastonuna dayanıp parmak uçların-
da yükselmiş olarak, içinde en nadir Amerikan maymunlarının
bulunduğu camekânın hemen yanında duruyordu. Mekânı ge-
zerken o tarafa doğru yaklaşan yabancılardan biri, bu küçük
"kök cini" gözüne ilişince, birden haykırıyor: "Ay! – Ne kadar da
sevimli bir maymun! – Ne şirin bir hayvan! – Bütün kabinenin
süsü! – Ay, bu minik maymunun adı ne? Hangi ülkeden?"

Kabinenin bekçisi son derece ciddi birtavırla, Zinnober'in
omzuna dokunarak diyor ki: "Evet, türünün çok güzel bir ör-
neği, *Mycetes Beelzebub* adı verilen muhteşem bir Brezilya
maymunu – *Simia Beelzebub Linnei – niger, barbatus, podiis*
*caudaque apice brunneis*² – yani, uluyan maymun."

"Beyefendi," diye bekçiye homurdanıyor yerden bitme,
"beyefendi, siz ya çıldırdınız ya da aklınızı kaçırdınız, ben bir
Beelzebub caudaque – yani uluyan maymun değilim, ben Zin-
nober, Bakan Zinnober'im, Yirmi Dügmeli Yeşil Benekli Kap-
lan Nişanı'na sahip bir şövalyeyim!" O sırada ben çok uzakta
sayılmayacak bir mesafede duruyorum ve bir anda hayatıma
mal olabileceğini göze alarak, kendimi tutamayıp – kahkahayı
basıyorum.

"Siz de mi buradasınız, Herr Referendarius?" diye hırıltı-
lı sesiyle bana çıkışıyor, şeytani gözlerinde kırmızı şimşekler
çakıyor.

Nasıl olduğunu Tanrı bilir, tüm yabancılar ona en güzel,
en nadir maymun gözüyle bakıyor ve ceplerinden çıkardıkları
findıklarla onu beslemeye kalkıyorlardı. O zaman Zinnober

1. Avrupa'da müzecilik hareketi "nadire kabineleri" (Fransızcada *cabinets de curiosite*, Almandaca *Wunderkammer* ya da *Raritätenkabinette*) adıyla anılan bi-
reysel ölçekte koleksiyonlarla başlamıştır. Bu koleksiyonları oluşturan en te-
mel kategorilerin başında Zooloji Kabinesi gelir. (Ç.N.)

2. (Lat.) Linnaeus'un sınıflandırmasına göre, maymun *beelzebub* kara, sakallı,
ayak ve kuyruk ucu kızıl kahverengidir. (Ç.N.)

öfkesinden burnundan soluyor, incecik bacakları üzerinde zar zor duruyordu. Çağrılan oda hizmetkârı onu kucaklayıp aşağıda duran arabaya kadar taşımak zorunda kaldı.

Bu olayda neden bir ümit ışığı gördüğümü kendim bile anlamakta zorlanıyorum. İşte bu, büyü etkisi altındaki küçük canavarın başına gelen ilk aksilik!

Kesin olan şu ki: Geçenlerde Zinnober sabahın erken saatlerinde allak bullak bir halde bahçeden eve girdi. Kanatlı genç kadın herhalde gelmedi, çünkü Zinnober'in o güzel buk-lelerinden eser yok. Anlatılanlara göre Zinnober'in saçları taras taras sırtına dökülüyormuş ve Prens Barsanuph ona şöyle demiş: "Kendinizi bu kadar da ihmal etmeyin, sevgili bakanım, size benim kuaförümü göndereyim!" – Bunun üzerine Zinnober son derece nazik bir ifadeyle, herif gelirse onu derhal pencereden dışarı attıracağını söylemiş. "Yüce ruhlu adam! Kimse size söz geçiremez!" demiş prens ve uzun uzun gözyaşı dökmüş.

Sağlıkla kal, sevgili Balthasar! Umudunu kaybetme, iyi saklan ki seni yakalayamasınlar!

Arkadaşının yazdıklarından ötürü tamamen ümitsizliğe kapılan Balthasar, ormanın derinliklerine doğru koşarken şöyle feryat ediyordu:

"Gene de umudumu kaybetmemeliymişim, oysa benim hiç ümidim kalmadı, bütün yıldızlar battı, kasvetli – kasvetli gece beni, bu tesellisiz ruhumu kuşatıyor, gene de umudumu kaybetmemeliymişim! Ah, uğursuz kader! – Hayatıma kasteden o karanlık güce yeniliyorum! – Prosper Alpanus'un beni kurtaracağını ummak bir delilik, o Prosper Alpanus beni lanet olası gözbağcılık numaralarıyla kandırıp, aynadaki görüntüye doğru savurduğum yumrukları gerçekten Zinnober'in sırtına yağdırdı! Ah, Candida! – Keşke o melek yüzlü çocuğu unutabilsem! – Ama içimdeki aşk ateşi giderek daha da

güçleniyor, daha da şiddetleniyor! – Her yerde o güzeller güzeli sevgilinin silüetini görüyorum, tatlı tatlı gülümseyerek kollarını özlemle bana doğru uzatıyor! – Evet biliyorum! – Sen beni seviyorsun, güzeller güzeli tatlı Candida, umutsuzluk içinde çektiğim bu ölümcül acı, etkisi altına girmiş olduğun bu korkunç büyüden seni kurtarmayışım yüzünden! – Hain Prosper! Ben sana ne yaptım ki beni bu kadar zalimce kandırdın!”

Akşam karanlığı çökmüştü, ormanın tüm renkleri giderek donuk griye dönüyordu. O sırada, ağaçların ve çalıların arasından parıldayan akşam güneşine benzer olağanüstü bir aydınlık etrafa yayıldı, binlerce minik böcek hızla kanatlarını çırparak ve vızıldayarak havalandılar. Işık saçan altın böcekler oraya buraya uçuşuyorlardı, aralarında rengârenk kelebekler kanat çırpıyor, etrafa güzel kokulu çiçek tozları saçıyorlardı. Fısıltı ve vızıltı sesleri giderek hafif, tatlı bir müziğe dönüştü ve avuturcasına Balthasar'ın parçalanmış yüreğine doldu. Etrafa yayılan parlak ışık daha da güçlenerek Balthasar'ın tepesinde yoğunlaştı. Balthasar başını kaldırıp bakınca hayretler içinde Prosper Alpanus'u gördü. Alpanus, muhteşem renkler içerisinde ışıltıyan, yusufluca benzer, büyüleyici bir böceğin üstünde o tarafa doğru yaklaşmaktaydı.

Prosper Alpanus yere doğru ağır ağır alçalıp delikanlının yanına otururken yusufluk böceği tekrar havalandı ve ormanın her köşesinde yankılanan melodiye eşlik ederek çalılığın içine daldı.

Prosper Alpanus elinde tuttuğu olağanüstü parlak çiçekleri delikanlının alnına dokundurur dokundurmaz Balthasar'ın yüreğinde yeni bir yaşam umudunu alevlendirdi.

“Sen bana çok haksızlık ediyorsun, sevgili Balthasar,” diye söze başladı Prosper Alpanus yumuşak bir ses tonuyla, “tam senin hayatını altüst eden büyüye hâkim

olduğum anda sen beni zalim ve hain olarak nitelendirmekle bana çok haksızlık ediyorsun, oysa ben seni daha çabuk bulmak ve avutmak için, bu en sevdiğim rengârenk minik atıma atladığım gibi buraya geldim ve senin yararına olabilecek her şeyi yanımda getirdim. – Gene de aşk acısından daha azap verici bir şey olamaz, aşk ve özlem acısı çeken, çaresiz bir kalbin sabırsızlığı başka hiçbir şeye benzemez. – Seni bağıslıyorum, çünkü yaklaşık iki bin yıl önce Balsamine adında Hintli bir prensese âşık olduğumda benim durumum da bundan daha iyi değildi ve çaresizlikten en iyi dostum Büyücü Lothos’un sakalını yolmuştum, böyle bir şey benim de başıma gelmesin diye, gördüğün gibi, artık hiç sakal bırakmıyorum. – Ancak şimdi bulunduğumuz ortam sana bunları uzun uzadıya anlatmam için hiç de uygun değil, çünkü âşıklar sadece kendi aşklarından söz edilmesini ister, sadece kendi aşkını konuşmaya değer bulur, tıpkı şairlerin sadece kendi dizelerinin okunmasından hoşlanmaları gibi. Neyse konumuza dönelim! – Bil ki, Zinnober fakir bir köylü kadının başından attığı bir hilkat garibesi olup, asıl adı Küçük Zaches’tir. Ama o sırf kendini beğenmişliğinden o “iddialı” Zinnober adını almış. Manastırda yaşayan hanımefendi, Fräulein von Rosenschön – aslında daha doğrusu ünlü Peri Rosabelverde, çünkü o hanımefendi ondan başkası değil – bu küçük canavarı yolda bulmuş. Genç kadın, doğanın adeta bir üvey anne gibi bu ufaklıktan esirgediği her şeyi telafi edebileceğine inanmış ve ona tuhaf, esrarengiz bir armağan ihsan etmiş. Şöyle ki, çevresindeki insanların düşündüğü, konuştuğu ya da yaptığı herhangi mükemmel bir şey *ona* mal edilecek, dahası iyi eğitilmiş, anlayışlı, zeki kişilerin oluşturduğu bir toplulukta o da iyi eğitilmiş, anlayışlı ve zeki biri sayılacaktı, kısacası karşılaştırıldığı insanların daima en mükemmeli olduğu izlenimini verecekti.

Bu olağandışı sihir o ufak tefek adamın kafasındaki parlak ateş rengi üç tel saçta barınıyor. Bu saçlara, daha doğrusu genelde kafasına dokunulması, onun canını yakıyor, hatta ona zarar veriyor olmalı. Bu yüzden peri onun doğuştan ince telli, taras taras saçlarının dolgun, hoş bukleler halinde omuzlarına dökülmesini sağlamıştı, böylece ufaklığın kafası korunuyor, aynı zamanda da o kırmızı saç şeridi gizleniyor ve sihrin etkisi güçleniyordu. Her dokuz günde bir peri onun saçını bizzat sihirli bir altın tarakla tarıyordu, bu tarama sihrin bozulmasına yönelik her türlü işlemi yok ediyordu. Fakat iyi kalpli peri beni ziyaret ettiğinde onun ayakları altına yerleştirmeyi becerdiğim güçlü bir tılsım tараğı yok etti.

Şimdi sıra o üç tel ateş rengi saç kopartmaya geldi, böylece o eski hiçliğine geri dönecek! – Bu büyüü bozmak da sana düşüyor, sevgili Balthasar. Bunun için gereken cesaret, güç ve beceriklilik sende var, sen bu işi olması gerektiği gibi halledeceksin. Şu minik dürbünü al, küçük Zinnober'i bulduğun yerde ona yaklaş ve dürbünü kullanarak başına dikkatlice bak, o üç kırmızı saç teli ufaklığın başının tepesinde mutlaka gözüne ilişecektir. Zinnober'i sıkıca yakala, onun kulakları tırmalayan acı bir kedi çılgılığı atmasına aldırış etme, bir hamlede o üç saç telini çekip kopart ve derhal yak. Bu işin olmazsa olmazı, saç tellerinin *bir hamlede* kopartılması ve *derhal* yakılması, aksi halde birtakım feci etkiler ortaya çıkabilir. O yüzden özellikle dikkat etmen gereken şey, saç tellerini atik bir hareketle sıkıca yakalamak ve bu ufak tefek adamın üzerine atılmadan önce yakında bir ateş ya da mum bulunmasına dikkat etmek.”

“Ah, Prosper Alpanus,” diye haykırdı Balthasar, “ben size güvenmeyerek bu iyiliği, bu yüce gönüllülüğü aslında hiç hak etmedim! – Kalbimin en derininde acılarımın sona erdiğini hissediyorum, ilahî mutluluğun altın kapıları karşımda açılıyor!”

“Ben senin gibi gençleri seviyorum, Balthasar’cığım,” diye sözlerine devam etti Prosper Alpanus, “senin gibi, tertemiz yüreğinde özlemi ve aşkı barındıran, ilahî mucizelerle dolu uzak diyarların muhteşem akorları içlerinde hâlâ yankılanan gençleri seviyorum, çünkü o diyarlar benim vatanımdır. Şair diye adlandırılacak kişiler, ancak doğuştan bu içsel müziğe sahip olan şanslı insanlar olabilirler, oysa şair diye nitelendirilen birçokları, önlerine gelen kontrbası ellerine alır, tellerin üzerinde parmaklarını gezdirir, yumruklarının altında inleyen enstrümandan çıkardıkları tıngırtı seslerini, kendi yüreklerinden fışkıran muhteşem müzik zannederler. – Biliyorum ki, sevgili Balthasar, kimi zaman çağıldayan pınarların, hışırdayan ağaçların dediklerini anlıyormuşsun gibi geliyor sana, hatta göz kamaştırıcı akşam kızıllığı sana anlamlı sözler söylüyor! – Evet, sevgili Balthasar! – İşte bu anlarda sen doğanın mucizevi seslerle söylediklerini gerçekten kavırıyorsun, çünkü doğanın en derin varlığının mükemmel ahengini kıvılcımlandıran o ilahî ses senin kendi yüreğinden yükseliyor. – Piyanoda basıldığında ona yakın olan notaların sesleri de kulağına gelir. – Bu doğa kanunu, basit bir mecaz olmanın çok ötesindedir! – Evet, şair dostum, sen içindeki müziği tüy kalem ve mürekkeple kâğıda geçirdiğin denemelerini sesli olarak kendisine okuduğun birçok kişinin düşündüğünden çok daha iyi bir şairsin. Bu denemeler henüz mükemmellikten uzak. Fakat bülbülün kırmızı güle duyduğu aşkın benim gözümün önünde yaşanan öyküsünü, pragmatik bir genişlik ve doğrulukla kaleme almakla, tarihsel üsluba uygun bir iş yaptın. – Bu son derece başarılı bir eser.”

Prosper Alpanus durakladı, Balthasar büyük bir şaşkınlık içinde gözlerini kocaman açmış ona bakıyordu, şimdiye kadar yazdığı en fantastik şiiri Prosper’in tarih-

sel bir deneme olarak yorumlaması karşısında ne söyleyeceğini bilemiyordu.

“Elbette,” diye konuşmaya devam etti Prosper Alpanus yüzünde hoş bir gülümsemeyle, “sözlerim seni hayrete düşürmüş olabilir, aslında beni hayli yadırgatıcı da bulabilirsin. Ama şunu da hesaba katmalısın ki tüm aklı başında insanların düşüncesine göre ben sadece masallarda ortaya çıkması mümkün olan bir kişiyim ve sen sevgili Balthasar biliyorsun ki böyle kişiler acayip davranışlar sergileyip diledikleri gibi çılgın ve saçma gevezelikler edebilirler, özellikle bütün bu olayların arkasında kimsenin reddedemeyeceği sırlar varsa. – Neyse, devam edelim! – Peri Rosabelverde bu eciş bücüş Zinnober’i böylesine şevkle kayırıp kolladıysa, sen de, sevgili Balthasar, tamamen benim korumam altındasın. Şimdi beni dinle, sana ne yapman gerektiği konusunda düşündüklerimi söyleyeceğim! – Dün büyücü Lothos beni ziyarete geldi, bana binlerce selamın yanı sıra Prenses Balsamine’nin binlerce şikâyetini getirdi. Prenses uykusundan uyanmış ve ilk aşkımız, o muhteşem manzume “Chartah Bhade’nin”¹ tatlı nağmeleriyle kollarını özlemle bana doğru uzatıyor. Eski dostum Bakan Yuchi² de Kutup Yıldızı’ndan bana dostça el sallıyor. – Ben derhal Hindistan’ın en uzak köşesine gitmeliyim! – Geride bırakacağım kır evimin senden başka kimsenin eline geçmesini istemiyorum. Yarın Kerepes’e gidip resmî bir bağış sözleşmesi hazırlatacağım ve bu sözleşmede kendimi senin dayın olarak göstereceğim. Zinnober’in büyüğü bozulur bozulmaz Profesör Mosch Terpin’in karşısına muhteşem bir kır evi ve oldukça yüklü bir servetin sahibi olarak

1. Brahmanizmin kutsal yazıları. (Ç.N.)

2. Eski Çin’de siyaset üretirken özellikle Kutup Yıldızı’nın evrelerine dair gözlem ve yorumlardan fazlasıyla yararlanan ünlü Çinli bakan. (Ç.N.)

çıkarsın, böylece güzel Candida'yla evlenmek için iznini istediğinde, profesör sevinç içinde ne istersen sana verecektir. Ama dahası var! – Candida'cığınla benim kır evine taşınınca mutlu bir evlilik sürdüreceğinize emin olabilirsiniz. Bu güzel ağaçların ardında evin ihtiyacı olan her şey yetişir; muhteşem meyveler bir yana, en güzel lahanalar ve her yerde bulunmayan çeşit çeşit müthiş lezzetli sebzeler. Her zaman en taze marul, en taze kuşkonmaz eşinin elinin altında olacak. Mutfak öyle düzenlenmiştir ki tencereler asla taşmaz, kaplardaki yiyecekler yemeğe bir saat geç kalsan da bozulmaz. Halılar, sandalye ve kanepeler yüzleri, hizmetkârlar ne kadar sakar olursa olsun, asla lekelenmez, aynı şekilde hizmetçiler ne kadar dik-katsiz olursa olsun, sert zeminin üzerine düşen ne bir porselen ne de cam bardak kırılır. Ayrıca eşin ne zaman çamaşır yıkasa evin arkasındaki kocaman çayır-lık alan, civarda yağmur yağsa da, gök gürleyip şimşek çaksa da, en güzel, en açık havaya kavuşur. Kısacası sevgili Balthasar, her şey senin güzeller güzeli Candida'nın yanında huzurla ve rahatsız edilmeden aile hayatının mutluluğunu keyif içinde sürdürebilmen için düzenlendi!

Benim için artık eve dönüp dostum Lothos'la birlikte yakında çıkacağım seyahatin hazırlıklarına başlama zamanı geldi. Hoşça kal, sevgili Balthasar!

Bunun üzerine Prosper'in birkaç kez ıslıkla çağırdığı yusufçuk böceği, vızıldayıp uçarak hızla o tarafa geldi. Prosper yusufçuk böceğinin dizginlerini takıp bir sıçrayışta eyerin üzerine oturdu. Tam havalanacakları sırada birden durdu ve Balthasar'a doğru döndü.

"Az kalsın," dedi, "arkadaşın Fabian'ı unuttuyordum. Muzipliğimin tuttuğu bir anda onu ukalalığı yüzünden çok sert cezalandırdım. Bu kutunun içindeki şey onu tesselli edecek!"

Böylece Prosper, Balthasar'ın eline cilalanmış bağa

kaplamalı minik bir kutu verdi. Balthasar, Zinnober'in büyüünün bozulması için Prosper'den daha önce aldığı minik dürbünle beraber bunu da cebine attı.

Prosper Alpanus hışırtılarla çalılıkların arasından geçerken ormanın sesleri de giderek daha hoş ve daha güçlü duyuluyordu.

Balthasar, kalbinde en tatlı ümidin tüm mutluluğu, tüm hazzıyla Hoch-Jakobsheim'a döndü.

Sekizinci Bölüm

Ceketinin uzun etekleri yüzünden Fabian'ın bir tarikatçı, bir isyancı sanılması. – Prens Barsanuph'un şömine siperliğinin arkasına saklanması ve doğa işleri genel müdürünün işine son vermesi. – Zinnober'in Mosch Terpin'in evinden kaçışı. – Mosch Terpin'in bir kelebeğin üzerinde uçup gitmeye ve kral olmaya niyetlenirken yatağa düşmesi.

Günün ilk ışıkları etrafı aydınlatmaya başladığında, yollar ve sokaklar henüz ıssızken Balthasar sessizce Kerepes'e girdi ve derhal arkadaşı Fabian'ın evine koştu. Odanın kapısına vurduğunda içeriden hasta, bitkin bir ses duyuldu: "Girin!"

Fabian, beti benzi atmış – allak bullak bir halde, yüzünde umutsuz bir acı ifadesiyle yatağında yatıyordu. "Tanrı aşkına," diye haykırdı Balthasar, "Tanrı aşkına – dostum! Söyle! – sana ne oldu?"

"Ah dostum," dedi Fabian bitkin bir sesle, güçlkle yerinden doğrularak, "ben artık bittim, mahvoldum. İntikam düşkünü Prosper Alpanus'un yaptığı lanetli büyü beni felakete sürükledi!"

"Bu nasıl olur?" diye sordu Balthasar, "Sihirbazlık, büyücülük numaraları, sen bunlara inanmazsın ki!" Fabi-

an, “Ah,” diye ağlamaklı bir sesle sözlerine devam etti, “ah, şimdi hepsine inanıyorum, sihirbazlara da, büyücülere de, toprak cinleri, su cinleri, Fareler Kralı, Mandrake – ve daha ne istersen, bunların hepsine inanıyorum. Benim yerimde kim olsa sonunda pes eder! – Biz Prosper Alpanus’un evinden dönerken ceketimin etekleri yüzünden yaşadığım korkunç rezaleti hatırlarsın! – Ah, keşke hepsi bu kadarla kalsaydı! – Şöyle dön de odanın içine bir bak, sevgili Balthasar!”

Balthasar etrafına bakınca odanın dört duvarında akla gelebilecek her tarzda ve renkte sayısız frak, ceket ve kabanın asılı olduğunu gördü. “Nasıl yani,” diye haykırdı, “yoksa kıyafet dükkânı mı açmaya karar verdin, Fabian?”

“Alay etme,” diye karşılık verdi Fabian, “alay etme, sevgili dostum. Bütün bu kıyafetleri en ünlü terzilere diktirdim, her seferinde ceketlerimin üzerindeki o uğursuz lanetin ortadan kalkacağını ümit ettim, ama boşuna. Son derece güzel, üzerime kalıp gibi oturan bir ceket giyer giymez birkaç dakika içinde ceketin kolları omzuma kadar çıkıyor, etekleri ise altı arşın uzunluğunda bir kuyruk gibi arkamda sürükleniyor. Çaresizlik içinde o kısacık ceket diktirirken, kol boyunu palyaço kıyafeti gibi upuzun yaptırdım: “Kollar kısalsın bakalım,” diye içimden geçirdim, “etekler de uzasın, böylece ceket sonunda doğru ölçüyü bulacak.” Ne yazık ki – birkaç dakika içinde diğer ceketlere olan şey buna da oldu! En usta terziler bile, gösterdikleri bütün maharet ve gayretlerine rağmen, o uğursuz büyüye karşı hiçbir şey yapamadılar! İnsan içine her çıktığımda gülünç duruma düştüğümü, alay edildiğimi söylemeye gerek yoksa da, hiç suçum olmadığı halde sürekli bu tür lanetli bir ceketle ortalıkta görünmeye devam edişim kısa zamanda çok farklı yorumlara yol açtı. Bunların en önemsizi, kadınların beni

son derece kibirli ve itici bulmalarıydı, çünkü herhalde kollarımın çok güzel olduğunu sandığımı, bu yüzden de tüm görgü kurallarına aykırı olarak çıplak kollarla insanların karşısına çıktığımı düşünüyorlardı. Teologlar ise kısa süre sonra beni bir tarikatçı ilan ettiler. Aralarındaki tek tartışma konusu, benim kolcular tarikatına mı yoksa kuyrukçular tarikatına mı bağlı olduğuma dairdi; ancak her iki tarikatın da çok tehlikeli olduğu konusunda hepsi hemfikirdi çünkü her iki tarikat mensupları da tam irade özgürlüğünü savunuyor ve diledikleri gibi düşünmeye cüret ediyorlarmış. Siyaset bilimciler beni aşağılık bir kışkırtıcı ilan ettiler. İddia ettiklerine göre ceketimin uzun etek kuyruğuyla halkta huzursuzluk yaratmak ve halkı hükümete karşı kışkırtmak istiyormuşum, aslında sembolü kısa ceket kolu olan gizli bir birliğin üyesiymişim. Uzun zamandan beri civarda 'Kısa Kollular' birliğinin izlerine rastlanıyormuş, bunlar Cizvitler kadar tehlikeliymişler, hatta daha da fazla, çünkü devlet için zararlı olan şiir sanatını yaymaya çalışıyorlarmış ve prensin yanılmazlığından kuşku duyuyorlarmış. Neyse! – Durum giderek daha da ciddileşti, sonunda rektör beni huzuruna çağırttı. Eğer üstüme ceket giyersem başıma gelecek felaketi tahmin edebiliyordum, o yüzden yelekle karşısına çıktım. Rektör buna çok öfkelen-di, onunla alay etmek istediğimi düşünerek beni azarladı ve sekiz gün içinde doğru düzgün bir ceketle huzuruna çıkmadığım takdirde hiç acımadan hakkımda uzaklaştırma kararı vereceğini söyledi. – Bugün o süre doluyor! – Ah, talihsiz başım! – Ah, o lanet olası Prosper Alpanus!”

“Dur,” diye atıldı Balthasar, “dur, sevgili dostum Fabian, benim aziz, sevgili dayımı suçlama, hem o bana bir kır evi bağışladı. Ayrıca o *senin* hakkında hiç de kötü düşünmüyor, gene de *senin* küstahça davranışını fazlasıyla sert cezalandırdığını kabul etmeliyim. – Ama ben imda-

dına yetiştim! – Alpanus sana bu minik kutuyu gönderdi, bu senin tüm sıkıntılarını sona erdirecek.”

Bu sözlerle Balthasar, Prosper Alpanus’tan aldığı bağa kaplamalı minik kutuyu cebinden çıkarıp perişan haldeki Fabian’a verdi.

“Bu abuk subuk şeyin bana ne yararı olabilir? Bağa kaplamalı minik bir kutunun benim ceketlerimin şekli üzerinde nasıl bir etkisi olabilir?” “Bunu bilmiyorum,” diye karşılık verdi Balthasar, “ama sevgili dayım benim umutlarımı boşa çıkarmaz, çıkarmayacaktır, benim ona güvenim tam; o yüzden şimdi řu kutuyu aç, sevgili Fabian, içinde ne varmış görelim.”

Fabian onun dediğini yaptı – kutunun içinden en iyi cins kumaştan muhteşem dikilmiş siyah bir frak bir kaynaktan fışkırırcasına ortaya çıktı. Fabian ve Balthasar hayret nidaları atmaktan kendilerini alamadılar.

“Evet, seni anlıyorum,” diye haykırdı Balthasar heyecanla, “evet, senin ne tasarladığını anlıyorum, kıymetli dayım, sevgili Prosper! Bu ceket Fabian’ın üzerine tam oturacak ve sihri bozacak.”

Fabian hiç oyalanmadan ceketini giydi; Balthasar’ın tahmini doğruydı. Bu güzel kıyafet Fabian’ın üzerine tam oturdu, şimdiye kadar hiçbir kıyafet ona böyle yakışmamıştı, ceketin kollarının kısalması, eteklerinin uzaması söz konusu değildi.

Fabian, sevinçten kendinden geçmiş bir halde bu yepyeni, üstüne tam uyan ceketıyla derhal rektörün huzuruna çıkıp her şeyi eski haline döndürmeye karar verdi.

Balthasar arkadaşı Fabian’a, Prosper Alpanus’la aralarında geçen konuşmayı, Prosper’in bu eğri büğrü vücutlu Parmak Çocuk’un iflah olmaz kötülüklerini sona erdirecek olan aracı nasıl eline verdiğini tüm ayrıntılarıyla anlattı. Artık bambaşka biri olan Fabian, kuşkuculuğu tamamen bıraktığından Prosper’in asil yüce ruhlu-

luğunu göklere çıkararak Zinnober'in sihrinin bozulması için yardım elini uzatmayı teklif etti. O sırada pencereden dışarıya bakan Balthasar, dostu Referendarius Pulcher'in son derece kederli bir halde usulca köşeden döndüğünü gördü. Fabian, Balthasar'ın talimatı üzerine başını pencereden uzattı, elini sallayıp Referendarius'a seslenerek hemen yukarı gelmesini istedi.

Pulcher içeri girer girmez, "Ne kadar muhteşem bir ceket giymişsin, sevgili Fabian!" diye haykırdı. Fabian, Balthasar'ın ona her şeyi anlatacağını söyleyip rektörün yanına gitmek üzere oradan ayrıldı.

Balthasar, Referendarius'a olan biteni ayrıntılarıyla anlatınca Referendarius şöyle konuştu: "Bu iğrenç canavarı etkisiz hale getirmenin şimdi tam zamanı. Şunu bil ki bugün Candida ile onun nişan töreni yapılıyor, bu vesileyle gösterişe düşkün Mosch Terpin büyük bir kutlama düzenliyor, prensi bile davet etti. Biz tam bu kutlama sırasında profesörün evine baskın düzenleyip o bücürün üzerine saldıracağız. Salondaki mumlar sayesinde düşmana ait saç tellerini bir anda yakmak mümkün olacaktır."

İki arkadaş daha birçok konuyu konuşup aralarında sözleşirlerken Fabian içeriye girdi, yüzü neşe içinde ışıldıyordu.

"Bağa kaplamalı kutunun içinden çıkan ceketin gücü mükemmel bir şekilde kendini gösterdi. Rektörün huzuruna çıkar çıkmaz, adam hoşnut bir tavırla bana gülümsedi. 'Evet,' dedi bana hitaben, 'Evet! – Görüyorum ki sevgili Fabian, tuhaf yanılığınızdan dönmüşsünüz! – Sizin gibi ateşli tipler aşırılıklara çok kolay kapılırlar! – Davranışınızı asla dinî fanatizm olarak değerlendirmedim – bence daha çok yanlış anlaşılmış bir vatanseverlik denebilir – Antikçağ'ın kahramanlarına özenip sıra dışılığa eğilimli olmak. – Evet, işte bu kıyafet uygun, ne kadar güzel, tam üste oturan bir ceket! – Yüce ruhlu gençler

böyle kol ve etek boyu uygun ceketler giyerse ne mutlu bu devlete, ne mutlu bu dünyaya! Bu erdeminizi sakın yitirmeyin, sevgili Fabian, yürekliliğinizi korumayı bilin, gerçek kahramanlığın fışkırdığı kaynak işte budur!’ – Rektör gözleri yaşararak beni kucakladı. Nereden aklıma geldi ben de bilmiyorum, içinden ceketin çıktığı bağa kaplamalı minik kutuyu daha önce koymuş olduğum cebimden çıkardım. ‘Rica ederim!’ dedi rektör, bir yandan da başparmağı ile işaretparmağının uçlarını birleştirdi. İçinde enfiye olup olmadığını bilmediğim halde, kutunun kapağını açtım. Rektör elini daldırdı, burnuna enfiye çekti, elimi tutup kuvvetlice sıktı, gözyaşları yanaklarından süzülüyordu; derinden duygulanarak şöyle dedi: ‘Soylu genç! – Ne kadar güzel bir enfiye! – Bütün olanları affettim, unuttum, hadi bu öğlen burada birlikte yemek yiyelim!’ – İşte görüyorsunuz arkadaşlarım, bütün sıkıntılarıma sona erdi, eğer bugün Zinnober’in büyüsünü bozmayı başarırız – zaten başka türlü düşünülemez – o zaman siz de bundan böyle mutlu olacaksınız!”

Yüzlerce mumla aydınlatılmış olan salonda küçük Zinnober bir köşede duruyordu, koyu kırmızı işlemeli kıyafetini giymiş, üzerine Yirmi Dügmeli Büyük Yeşil Benekli Kaplan Nişanı kurdelesini dolamıştı, belinde kılıcı, kolunun altında tüylü şapkası vardı. Yanında güzel-güzeli Candida duruyordu. Candida gelin gibi süslenmiş, zarafet ve gençlik saçıyordu. Zinnober onun elini tutup ara ara dudaklarına götürüyor, bir yandan da itici bir şekilde sırtıyordu. Her defasında Candida’nın yanaklarına al basıyor, en içten aşkın ifadesiyle bu küçücük adama bakıyordu. Bunu seyretmek gerçekten iğrençti. Orada bulunanlar, Candida’nın içine düştüğü bu amansız tuzağa öfkelenip bu büyücü cadı herifi şömine ateşine atmıyorlarsa, bunun tek nedeni Zinnober’in sihrinin etkisi altında kalanların bir çeşit körlüğe kapılmalarıydı.

Konuklar, çiftin etrafında bir çember oluşturacak şekilde saygılı bir mesafede toplanmışlardı. Sadece Prens Barsanuph, Candida'nın yanında duruyor, kendini zorlayarak etrafa manalı, lütüfkâr bakışlar atıyordu, ama kimse ona pek dikkat etmiyordu. Herkesin gözü nişanlı çiftin üzerindeydi ve Zinnober'in dudaklarına takılıydı, Zinnober ara ara birtakım anlaşılmaz sözler mırıldanıyor, hemen arkasından orada bulunanların büyük hayranlığının ifadesi olarak hafif bir "Ah!" sesi duyuluyordu.

Sıra nişan yüzüklerinin takılmasına gelmişti. Mosch Terpin elinde gümüş tepsiyle konukların oluşturduğu çemberin arasına girdi, tepsinin üzerinde yüzükler ısıllı ısıllı parlıyordu. Mosch Terpin hafifçe öksürerek sesini ayarladı – Zinnober parmak ucunda yükselebildiği kadar yükseldi, boyu nişanlısının dirseğine zar zor erişiyordu. – Herkes son derece gergin bir bekleyiş içerisinde – derken ansızın birtakım garip sesler duyuluyor, salonun kapıları açılıyor, Balthasar içeri giriyor, yanında Pulcher – Fabian! – Çemberi yarıyorlar – "Ne oluyor, ne istiyor bu yabancılar?" diye herkes bağırışmaya başlıyor.

Prens Barsanuph dehşet içinde, "Ayaklanma var – isyan çıktı – nöbetçiler!" diye bağırarak sıçrayıp şömine si-perliğinin arkasına atlıyor. – Mosch Terpin, önündekileri ite kaka Zinnober'in hemen karşısına dikilen Balthasar'ı tanıyor ve ona şöyle sesleniyor: "Üniversiteli beyefendi! – Siz deli misiniz – çıldırdınız mı? – Tam nişan töreninin ortasında nasıl buraya zorla girmeye kalkışabiliyorsunuz? – Hizmetkârlar, kapı dışarı edin şu herifi!"

Fakat Balthasar bu sözlerin hiçbirine aldırmaz etmeden Prosper'in verdiği dürbünü cebinden çıkarıp gözünün önüne tutarak bütün dikkatiyle Zinnober'in başına doğru bakıyor. Zinnober, sanki elektrik çarpmış gibi keskin bir kedi çığlığı atıyor, bu ses salonun her yerinde yankılanıyor. Candida bir sandalyenin üzerine yığılıp kalı-

yor; kalabalığın iyice daralan çemberi dağılmaya başlıyor. – Ateş kızıllığıyla parlayan saç telleri Balthasar'ın gözü-
nün önünde apaçık duruyor, Balthasar Zinnober'in üze-
rine atılıyor – onu yakalıyor, o ise incecik bacaklarıyla
tepinerek karşı koyuyor, onu tırmalayıp ısırıyor.

“Tutun – tutun şunu!” diye haykırıyor Balthasar. O
sırada Fabian ve Pulcher büyürü hiç kıpırdayamayacak
bir şekilde tutuyorlar ve Balthasar, Zinnober'in başındaki
kırmızı saç tellerini dikkatlice sımsıkı tutup bir çekişte
koparıyor, koşarak şöminede yanan ateşe atıyor, saçlar ça-
tırdayarak yanıyor, birden kulakları sağır eden bir güm-
bürtü kopuyor, herkes bir rüyadan uyanır gibi kendine
geliyor. – Küçük Zinnober kendini zorlayarak yerden doğ-
ruluyor, küfrediyor, sövüp sayarak, devletin en önde gelen
bakanının saygıdeğer şahsına el sürmeye cüret eden o
küstah bozguncunun derhal yakalanmasını ve en derin
zindanlara atılmasını emrediyor! Fakat herkes birbirine
soruyor: “Bu küçücük hacıyatmaz kılıklı herif de nereden
çıktı? – Ne istiyor bu biçimsiz yaratık?” – Parmak Çocuk
durmadan tepinip minik ayaklarını yere vururken, “Ben
Bakan Zinnober'im – ben Bakan Zinnober'im – benim
Yirmi Dügmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanım var!” diye
bağırdıkça herkes çılgınca kahkahalar atıyor. Büyürün
çevresini sarıyorlar, adamlar onu havaya kaldırıp top kap-
maca oynar gibi birbirlerine atıyorlar; Zinnober'in üze-
rindeki nişan düğmeleri art arda kopuyor – şapkasını dü-
şürüyor – ardından kılıcını ve ayakkabılarını. – Prens Bar-
sanuph şömine siperliğinin arkasından çıkıp kargaşanın
tam ortasına dalıyor. O sırada küçük adam bir yaygara
koparıyor: “Prens Barsanuph – hazretleri – kurtarınız ba-
kanınızı – gözdenizi! – İmdat – imdat – devlet tehlikede
– Yeşil Benekli Kaplan – eyvah – eyvah!” – Prens bu küçük
adama kızgın bir bakış atıp hızla kapıya doğru yürüyor. O
sırada karşısına çıkan Mosch Terpin'i tutup köşeye çeki-

yor ve gözleri öfke saçarak ona şöyle diyor: “Siz ülkenizin prensi, hükümdarı önünde böyle saçma sapan bir komedi oynamaya nasıl cüret edersiniz? – Siz beni kızınızın saygıdeğer bakanım Zinnober’le nişan törenine davet ediyorsunuz, ama burada karşıma bakanımın yerine üzerine gösterişli kıyafetler giydirdiğiniz iğrenç bir hilkat garibesi çıkıyor, bu nasıl olur? – Beyefendi, şunu bilin ki bu muziplik vatana ihanet sayılır, eğer siz tımarhaneye atılmaya layık, tam bir budala olmasaydınız sizi en ağır cezaya çarptırırdım. – Sizi doğa işleri genel müdürlüğü görevinizden azlediyorum ve bundan böyle şarap mahzenimde araştırma yapmanızı yasaklıyorum! – Haydi güle güle!”

Prens bu sözlerle hışımla oradan uzaklaştı.

Mosch Terpin ise öfkeden titreyerek bücürün üzerine atıldı, onu uzun taras taras saçlarından tutup koşarak pencereye doğru sürükledi. “Defol buradan,” diye bağırdı, “çekil git, seni aşağılık, uğursuz hilkat garibesi, beni kandırdın, rezil ettin, bütün yaşam sevincimi tükettin!”

Mosch Terpin bücürü açık duran pencereden tam aşağı atmak üzereyken, o sırada orada bulunan Zooloji Kabinesi’nin bekçisi şimşek hızıyla atılıp bücürü yakaladı ve onu Mosch Terpin’in elinden çekip aldı. “Durun,” dedi bekçi, “durun sayın profesör, prensin özel mülkiyetine dokunamazsınız. O bir hilkat garibesi değil, o müzeden kaçan bir *Mycetes Beelzebub*, *Simia Beelzebub*, yani uluyan maymun.” “*Simia Beelzebub* – *Simia Beelzebub*!” diye seslendi herkes, salonun dört bir yanı kahkahalarla çınılıyordu. Bekçi bücürü kucağına almak üzereydi ki onu yakından görür görmez canı sıkılmış bir tavırla, “Bu da ne! – Bu *Simia Beelzebub* değil! Bu adi çirkin bir kökcini! Tüh sana!” dedi.

Bu sözlerle bücürü salonun ortasına fırlattı. Orada bulunanların alaycı kahkahaları arasında küçük adam homurdanıp hırıldayarak kapıdan hızla çıkıp merdiven-

lerden aşıya indi – ve derhal oradan uzaklaşıp hizmet-kârlarından hiçbirine fark ettirmeden evine gitti.

Salonda bunlar olurken, aynı sırada Balthasar oradan uzaklaşmış ve baygınlık geçiren Candida'nın getirildiğini gördüğü odaya girmişti. Balthasar, Candida'nın ayaklarına kapandı, ellerini dudaklarına götürdü, ona en sevgi dolu adlarla seslendi. Sonunda Candida derin derin içini çekerek uyandı ve Balthasar'ı karşısında görünce büyük bir sevinç içinde şöyle haykırdı:

“Sonunda – sonunda gelebildin, sevgili Balthasar! Ah, özleminden ve aşk acısından neredeyse ölüyorum sandım! – Kulağıma kırmızı gülün kalbini kanatan o bülbülün sesi geliyordu sürekli!”

Candida o an etrafındaki herkesi unutup nasıl kötü bir kâbusa kapıldığını anlattı: Meğer iğrenç bir canavar kendisini ele geçirmiş ve sevgisini ona vermeye zorlamış, kendisi de başka çaresi olmadığından onun baskısına uymak zorunda kalmış. Bu canavar ona Balthasar gibi görünerek kimliğini gizlemeyi becermiş; Balthasar'ı gerçekten zihninde canlandırdığında bu canavarın Balthasar olmadığını biliyormuş, ama gene de önünde sonunda anlaşılamaz bir şekilde, sanki sırf Balthasar'ın uğruna, bu canavarı sevmesi gerektiği hissine kapılmış.

Balthasar elinden geldiğince Candida'nın zaten huzursuz olan ruhunu daha da altüst etmeden bütün olanları ona açıkladı. Bunu, âşıkların arasındaki alışılmış konuşmalar izledi, binlerce ikna edici söz, sonsuz aşk ve sadakat yeminleri. Bir yandan da birbirlerine sarıldılar, yüreklerinin en derininden şefkat ve tutkuyla birbirlerini bağırklarına bastılar, mutlulukla sarmalanmış, göklerde uçuyor gibiydiler.

Birden Mosch Terpin telaş içinde bağırıp çağırarak içeriye girdi, onunla birlikte Pulcher ve Fabian da geldiler, ikisi de durmadan onu yatıştırmaya çalışıyorlardı.

“Hayır,” diye bağırdı Mosch Terpin, “hayır, ben tamamen bittim! – Artık devletin doğa işleri genel müdürü değilim. – Prensın şarap mahzeninde araştırma yapmama izin yok – prensin gözünden düştüm – oysa ben Yeşil Benekli Kaplan şövalyesi olacağımı umuyordum, en azından beş düğmeli. – Hepsi bitti! – Saygıdeğer prens hazretleri benim Zinnober’i aşağılık bir hilkat garibesi, *Simia Beelzebub cauda prehensili*¹ ya da her neyse zannettiğimi duyunca, bu konuda saygıdeğer Bakan Zinnober’e kim bilir neler söyleyecek! – Ah Tanrım, o da benden nefret edecek! – Bana Alicante şarabı getirin! – Alicante!”

“Fakat sevgili profesör,” diye avutmaya çalıştı dostları, “saygıdeğer genel müdür, artık Bakan Zinnober diye birisi yok! – Siz kesinlikle yanılmadınız, bu eğri büğrü vücutlu yerden bitme, Peri Rosabelverde’nin ona verdiği sihirli yetenek sayesinde sizi de bizleri de kandırdı!”

Balthasar bütün olanları baştan sona anlattı. Profesör, Balthasar’ın sözünü kesmeden dinledi ve sonunda şöyle haykırdı: “Aklım başımda mı! – Yoksa rüya mı görüyorum! – Cadılar – büyücüler – periler – sihirli aynalar – gizli kuvvetler – bütün bu saçmalıklara inanmalı mıyım!”

“Ah, sayın profesörüm,” diye araya girdi Fabian, “eğer bir süre kısa kolları ve uzun kuyruğu olan bir ceket giymiş olsaydınız, tıpkı benim gibi, o zaman siz de bütün bunlara nasıl inandığınıza şaşardınız!”

“Evet, doğru,” diye atıldı Mosch Terpin, “evet, aynen böyle oldu – evet! – Büyü yapılmış bir canavar beni yanılttı – artık ayaklarım yerden kesildi – tavana doğru yükseliyorum – Prosper Alpanus beni karşılıyor – bir kelebeğe binerek gezintiye çıkıyorum – Peri Rosabelverde – ya

1. (Lat.) Kuyruğu kavrayıcı özelliği olan uluyan maymun. (Ç.N.)

da manastırda yaşıyan hanımefendi, Fräulein von Rosenschön'e saçlarını taratıyorum ve ben bu sayede bakan oluyorum! – Kral oluyorum! – İmparator oluyorum!"

Profesör bu sözlerle odanın içinde hoplayıp zıplamaya başladı, bağırp çağırıyor, sevinç çığlıkları atıyordu, herkes onun aklını kaçırmamasından korkuyordu, sonunda bitkin bir halde bir koltuğa yığılıp kaldı. Böylece Candida ve Balthasar onun yanına gittiler ve birbirlerine ne kadar derin ve içten bir sevgiyle bağlandıklarını, asla birbirlerinden ayrı yaşayamayacaklarını söylediler; bunları dinlemek hakikaten hüznün vericiydi, o yüzden Mosch Terpin de gerçekten biraz gözyaşı döktü. "Nasıl isterse- niz," dedi hıçkırarak, "öyle olsun, çocuklar! – Ne yapalım, evlenin, birbirinizi sevin – birlikte açlık çekin, çünkü benim Candida'ya verecek bir kuruşum bile yok."

Açlık çekmekten söz edilince Balthasar gülümsedi. Bunun asla söz konusu olmayacağına dair ertesi gün sayın profesörü ikna edebileceğini umduğunu söyledi, çünkü dayısı Prosper Alpanus ona geçimini sağlaması için yeterince destek olmayı vaat etmişti.

"Umarım beni ikna edebilirsin," dedi profesör halsiz bir sesle, "umarım bunu yaparsın, sevgili oğlum, ama mümkünse lütfen yarın; başımın çatlamaması için bir an önce yatmalıyım!"

Dediğini de hemen yaptı.

Dokuzuncu Bölüm

Sadık bir oda hizmetkârının ne yapacağını şaşırması. – İhtiyar Liese'nin bir isyan başlatması ve Bakan Zinnober'in kaçarken kayıp düşmesi. – Saray hekiminin prense Zinnober'in ani ölümü hakkında yaptığı tuhaf açıklama. – Prens Barsanuph'un kederlenmesi, soğan yemesi ve Zinnober'in kaybının telafi edilememesi.

Bakan Zinnober'in arabası neredeyse bütün gece boyunca Mosch Terpin'in evinin önünde boşuna beklemişti. Saygıdeğer ekselanslarının toplantıyı çoktan terk ettiği avcı erine bildirildiği halde avcı eri saygıdeğer ekselanslarının bu yağmurlu ve fırtınalı havada koşarak eve gitmesinin imkânsız olduğunu ileri sürüyordu. Gerçi sonunda bütün ışıklar söndürülüp kapılar kilitlenince avcı eri boş arabayla oradan ayrılmak zorunda kaldıysa da bakanın evine varır varmaz oda hizmetkârını uyandırdı ve ondan Tanrı aşkına bakanın hangi yolla eve döndüğünü söylemesini istedi. “Saygıdeğer ekselansları,” diye karşılık verdi oda hizmetkârı avcı erinin kulağına eğilip sesini alçaltarak, “saygıdeğer ekselansları, dün gecenin karanlığında eve vardılar, burası kesin – yatağa yatmış uyuyorlar. – Fakat! – Ah benim iyi kalpli avcı erim! – Bilseniz nasıl – ve hangi yolla! – Şimdi size hepsini anlatacağım

– ama ağzınıza mühür vurmalsınız – eğer saygıdeğer ekselansları o karanlık koridordaki kişinin ben olduğumu öğrenirlerse mahvoldum demektir! – İşimi kaybederim çünkü saygıdeğer ekselansları ufak tefek olmalarına karşın fevkalade vahşi bir tabiata sahipler, çabuk sinirleniyorlar, öfkelenince kendilerini kaybediyorlar, daha dün saygıdeğer ekselansları kendi yatak odalarında hoplayıp sıçramaya cüret eden adi bir fareyi kılıç çekip kovalamaya kalkıştılar. – Neyse! – Şimdi şöyle anlatayım: Hava kararınca pelerinine sarınıp usulca şarap lokalindeki bir tavla partisine sızmak isterken bir de baktım ki merdivenlerde sanki bir şey yeri kazıyor, eşeleniyor, karanlık koridorda bacaklarımın arasından geçiyor, yere düşüyor, kulakları tırmalayan bir kedi çığlığı attıktan sonra homurdanıyor, tıpkı – ah Tanrım – avcı eri dostum! – Çenenizi tutun, yoksa ben mahvolurum! – Şöyle biraz daha yakınım gelin – sonra homurdanıyor, hani aşçı dana butunu kızartırken yaktığı zaman ya da ülkede daha başka uygun bulmadığı durumlar söz konusu olduğu zaman bizim saygıdeğer ekselansları homurdanır ya, işte tıpkı onun gibi.”

Oda hizmetkârı bu son sözleri eliyle ağzını gizleyerek avcı erinin kulağına söylemişti. Avcı eri irkildi, düşünceli bir yüz ifadesi takınarak, “Sahi mi!” diye haykırdı.

“Evet,” diye söze devam etti oda hizmetkârı, “koridorda bacaklarımın arasından geçen şey hiç kuşkusuz bizim saygıdeğer ekselanslarıydı. Ekselanslarının odalardaki sandalyeleri kendine doğru çektiğini ve sonunda kendi yatak odasına varana kadar oda kapılarının art arda açıldığını açıkça duyuyordum. Peşinden gitmeye cesaret edemedim ama birkaç saat sonra usulca yatak odasının kapısına yaklaşıp içeriyi dinledim. O sırada sevgili ekselansları her zaman büyük işler üzerinde çalışırken tanık olduğumuz gibi horluyordu. – Avcı eri dostum! ‘Yerle

gökte, felsefemizin hayal ettiğinden daha çok şey vardır.’¹ Bir zamanlar tiyatrodan melankolik bir prensin böyle söylediğini duymuştum, siyahlar giyen bu prens gri mukavvadan kostümlere bürünmüş bir adamdan çok korkuyordu. – Avcı eri dostum! – Dün ekselanslarının eve dönmesini gerektiren birtakım beklenmedik olaylar yaşanmış olmalı. Prens, profesörün evindeydi, belki de bazı açıklamalar yapmıştır – örneğin güzel, küçük bir reform gibi – bunun üzerine bakan derhal buraya dönüp nişan törenini yarıda bırakıp hükümetin çıkarları için hemen çalışmaya koyulmuştur. – Bunu horlamasından anladım, evet, büyük ve kesin kararların arifesindeyiz! – Ah avcı eri – belki de hepimiz er geç saç örgülerimizi yeniden uzatacağız!² – Neyse, sevgili dostum, haydi biz aşağıya inip, sadık hizmetkârlar olarak yatak odasının kapısına göz kulak olalım, acaba saygıdeğer ekselansları hâlâ sakın bir şekilde yataklarında yatıyor ve içlerinden geçirdikleri düşünceleri bir düzene mi sokuyorlar anlayalım.”

Oda hizmetkârı ve avcı eri, birlikte gizlice kapıya yaklaşıp içeriyi dinlediler. Zinnober mırıldıyor, gurulduyor, en garip tonlarda ıslık sesi çıkarıyordu. Her iki hizmetkâr da sessiz bir huşu içinde dikkat kesildiler, oda hizmetkârı derinden duygulanarak, “Bizim saygıdeğer bakan beyimiz ne büyük bir adam!” dedi.

Sabahın erken saatlerinde bakanın evinin girişinde korkunç bir gürültü koptu. Üzerinde rengi çoktan solmuş bayramlık giysisi, perişan, yaşlı bir köylü kadın eve zorla girmiş, kapı bekçisinden ısrarla kendisini derhal

1. William Shakespeare, *Hamlet*, I. Perde 5. Sahne, çev. Orhan Burian, MEB Yayınları, 1946. (Ç.N.)

2. 17. ve 18. yüzyılın ortalarına kadar takma saç ve peruk kullanılıyorken, 18. yüzyıl sonlarında, erkeklerin saç stillerinin değişmesinin sebebi politiktir. Kısa saç, Fransız Devrimi sırasında giyotine gidenlerin önce saçının kesilmesine yönelik bir tepki olarak ortaya çıkmıştı. (Ç.N.)

oğulcuğu Küçük Zaches'in yanına götürmesini istemişti. Kapı bekçisi kadına bu evde Yirmi Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı sahibi saygıdeğer Ekselans Hazretleri Bakan von¹ Zinnober'in oturduğunu, evde Küçük Zaches adında ya da öyle bilinen bir hizmetkâr bulunmadığını belirtmişti. O anda kadın sevincinden çılgınlar gibi haykırarak Yirmi Düğmeli bakan beyefendinin kendi sevgili oğulcuğu Küçük Zaches olduğunu söylemişti. Kapı bekçisinin savurduğu okkalı küfürlere karşılık kadının ko-parttığı yaygara sonucunda bütün ev halkı oraya koşmuş, şamata daha da kızışmıştı. Oda hizmetkârı, saygıdeğer ekselanslarını sabahın köründe hiç utanmadan rahatsız eden güruhu dağıtmak için aşağıya inince herkesin deli gözüyle baktığı kadın derhal evden dışarı atıldı.

Kadın tam karşıdaki evin taş merdivenlerine oturdu, hıçkıra hıçkıra ağlıyor ve içerideki kaba insanların şimdi bakan olan sevgili oğulcuğu Küçük Zaches'i görmesine izin vermediklerini söyleyerek feryat ediyordu. Etrafını saran kalabalığa, Bakan Zinnober'in bir zamanlar kendisinin Küçük Zaches adını verdiği oğlundan başkası olmadığını durmadan tekrarlıyordu. Etraftaki insanlar, acaba kadın deli mi yoksa söylediklerinde bir gerçek payı var mı, karar veremiyorlardı.

Kadın Zinnober'in penceresinden gözünü ayırmıyordu. Sonra bir anda çınlayan bir kahkaha attı ve ellerini cırparak büyük bir coşkuyla şöyle seslendi: "İşte orada – işte orada canım benim – minik bücürüm – günaydın Küçük Zaches! – Günaydın Küçük Zaches!" – Herkes karşıya bakıp, Küçük Zinnober'i işlemeli bordo kıyafetini giymiş, üzerine Yeşil Benekli Kaplan Nişanı kurdelesini dolamış bir halde pencerenin önünde dururken gö-

1. Kapı bekçisi, Zinnober'in adına soyluluk eki *von*'u ekliyor. (Ç.N.)

rünce – yere kadar inen pencere camlarından Zinnober’in bütün silueti açıkça görülebiliyordu– hep bir ağızdan avaz avaz bağırıp çağırmaya başladılar: “Küçük Zaches – Küçük Zaches! İşte bakın şu küçük süslü şebek – gülünç hilkat garibesı – minik kök cini – Küçük Zaches – Küçük Zaches!” – Kapı bekçisi ve bütün hizmetkârlar, halkın neden bu kadar çılgınca gülüp şamata yaptığını anlamak için dışarıya koştular. Fakat efendilerini görür görmez halktan daha büyük bir şamata kopararak, “Küçük Zaches – Küçük Zaches! – Kök cini – Parmak Çocuk – adamotu!” diye bağıldılar.

Bakan, sokaktaki bu çılgın gürültünün kendisinden başka kimseyle ilgili olmadığını ancak şimdi fark ediyor gibiydi. Pencereyi açtı, öfke içinde şimşekler çakan gözlerle aşağıya baktı, bağırdı çağırdı, küplere bindi, hidde-tinden tuhaf sıçrayışlar yaptı – nöbetçileri – polisi çağı-racağını – hapse ve zindana attıracağını söyleyerek hep-sini tehdit etti.

Fakat ekselansları öfkeden kıyameti kopardıkça gür-rültü ve kahkahalar daha da şiddetleniyordu, insanlar taş – meyve – sebze, ellerine geçeni talihsiz bakana atmaya başladılar – sonunda bakan içeri girmek zorunda kaldı!

“Aman Tanrım,” diye haykırdı oda hizmetkârı deh-şet içinde, “az önce saygıdeğer ekselanslarının pencere-sinden o küçük iğrenç canavar dışarıya bakıyordu. – Bu nasıl olur? – O bücür cadı herif odaya nasıl girdi?” – Bu sözlerle koşarak yukarıya çıktı, ama bakanın yatak odası daha önce de olduğu gibi sıkı sıkıya kilitlenmişti. Cesa-retini toplayıp hafifçe kapıya vurdu! – Cevap yoktu!

O sırada, nasıl olduğunu Tanrı bilir, halkın arasında ağızdan ağıza dolaşan bir söylenti yayıldı; buna göre yu-karıdaki küçük, gülünç canavar aslında Küçük Zaches’ miş, iddialı Zinnober adını sonradan almış ve her türlü utanç verici yalan dolanla bu makama erişmiş. Sesler gi-

derek daha da yükseliyordu. “İndirin aşağı şu küçük canavarı – indirin – Küçük Zaches’in üstündeki gösterişli bakan ceketini sökün alın – kapatın onu kafese – panayırlarda para karşılığı sergileyin! – Allayıp pullayın, çocuklara oyuncak diye armağan edin! – Haydi yukarı – yukarı!” – Bu sözlerle halk eve hücum etti.

Oda hizmetkârı büyük bir çaresizlik içinde telaşa kapıldı. “Eyvah isyan – ayaklanma – ekselansları – kapıyı açınız – canınızı kurtarınız!” diye haykırdı, ama cevap yoktu, sadece hafif bir inleme sesi duyuldu.

Halk evin kapılarını kırdı ve insanlar çılgın kahkahalar atarak gürültüyle merdivenlerden yukarıya çıktılar.

“Artık başka çare yok!” dedi oda hizmetkârı ve koşarak odanın kapısına var gücüyle yüklendi, kapının menteşeleri çatırdayarak yerinden çıktı. – Ama ekselansları – Zinnober ortalarda yoktu!

“Ekselansları – saygıdeğer ekselansları – isyan çıkığının farkında değil misiniz? – Ekselansları – saygıdeğer ekselansları, hangi cehennem... – Tövbeler olsun, nerelelere gitme zahmetine katlandınız!”

Oda hizmetkârı işte böyle bağıırıyordu, bir yandan da düpedüz çaresizlik içinde odanın dört bir yanına koşuşturup aranıyordu. Fakat ne bir cevap ne bir ses, sadece mermer duvarlardan alaycı bir yankı duyuluyordu. Zinnober arkasında hiç iz bırakmadan sessizce ortadan yok olmuştu. – Dışarıda ortalık sakinleşmişti; oda hizmetkârı bir kadının biraz tok, biraz derinden gelen bir sesle halka hitaben konuştuğunu duyarak pencereden bakınca insanların aralarında mırıldanarak yavaş yavaş evi terk ettiklerini ve yukarıya pencerelere doğru kuşku lu bakışlar attıklarını fark etti.

“İsyan dinmişe benziyor,” dedi oda hizmetkârı, “şimdi artık saygıdeğer ekselansları saklandığı köşeden çıkacaktır.”

Oda hizmetkârı tekrar yatak odasına gitti, bakanın oraya saklanmış olacağını tahmin ediyordu.

Odanın dört bir yanını dikkatle incelerken gözü birden gümüş, güzel bir kulplu çanağa¹ takıldı. Bakan, prensin bu değerli hediyesine çok önem verdiği için onu daima tuvaletin hemen yanı başında bulundururdu. O da ne! Çanağın içinden dimdik dışarıya taşan iki küçük, incecik bacak görünüyordu!

“Aman Tanrım,” diye haykırdı oda hizmetkârı dehşet içinde, “Aman Tanrım! – Aman Tanrım! – Eğer yanılmıyorsam şuradaki şu incecik bacaklar saygıdeğer Ekse-lans Hazretleri Bakan Zinnober’in, benim saygıdeğer efendimin bacakları olmalı!” – Yaklaştı, aşağıya doğru baktı, korkudan ürperip titreyerek, “Ekselansları – ekselansları – Tanrı aşkına, ne yapıyorsunuz – o çanağın dibinde ne arıyorsunuz!” diye seslendi.

Fakat Zinnober hiç ses vermeyince oda hizmetkârı ekselanslarının içinde bulunduğu tehlikeyi görerek, saygıyı bir kenara bırakma zamanının geldiğini fark etti. Zinnober’i bacaklarından tuttuğu gibi – çekip dışarı çıkarttı! – “Eyvah, ölmüş – küçük ekselansları ölmüş!” Oda hizmetkârı büyük bir feryat koparttı; avcı eri, diğer hizmetkârlar çabucak oraya koştular, hemen prensin saray hekimini getirmeye gittiler. O sırada oda hizmetkârı, zavallı talihsiz efendisini temiz havlularla kurularıp yatağına yatırdı, üzerini ipek yastıklarla örttü; artık sadece onun küçücük kırışmış yüzü görünüyordu.

O anda içeriye Fräulein von Rosenschön girdi. Nasıl olduğunu Tanrı bilir, halkı çoktan yatıştırmıştı. Şimdi ise, ruhunu teslim etmiş olan Zinnober’e yaklaştı, arkasında Küçük Zaches’in öz annesi, ihtiyar Liese onu takip edi-

1. Soylular tuvalet ihtiyacını gidermek için statülerini ön plana çıkaran altın veya değerli metalden yapılmış süslü çanaklar kullanıyorlardı. (Ç.N.)

yordu. – Doğrusu Zinnober ölmüş haliyle hayatı boyunca olduğundan çok daha hoş görünüyordu. Küçük gözleri kapalıydı, minik burnu bembeyazdı, dudaklarında hafif bir gülümseme belirmişti, ama hepsinin ötesinde koyu kestane rengi saçları en güzel bukleler halinde omuzlarına dökülüyordu. Fräulein von Rosenschön eliyle küçük adamın başını sıvazladı; işte tam o anda kırmızı bir şerit donuk bir ışıltıyla parıltıladı.

“Yaa,” diye haykırdı Rosenschön, gözleri sevinçten parlıyordu, “yaa, Prosper Alpanus! – Yüce Üstat, demek sözünü tuttun! – Artık o kötü kaderin bedeli ödendi ve yüz karası silindi!”

“Ah,” dedi ihtiyar Liese, “ah, ulu Tanrım, bu asla benim Küçük Zaches’im olamaz, o hiç bu kadar güzel görünmemişti. Demek ki ben şehre boşu boşuna gelmişim, siz de beni hiç iyi yönlendirmediniz, saygıdeğer hanımefendi!”

“Sakın söylenme, ihtiyar,” diye karşılık verdi genç kadın, “benim tavsiyeme doğru düzgün uysaydınız ve ben gelmeden önce bu eve zorla girmeseydiniz sizin açınızdan her şey daha iyi olurdu. – Tekrar ediyorum, şurada yatakta ölü olarak yatan küçük adam kesinlikle, gerçekten sizin oğlunuz, Küçük Zaches’tir!”

“Peki,” diye atıldı kadın gözleri ışıldayarak, “peki, eğer şuradaki küçük ekselansları gerçekten benim çocuğum ise, o zaman ben etraftaki bütün bu güzel eşyaların ve içindikilerle birlikte bu evin mirasçısı oluyorum, değil mi?”

“Hayır,” dedi genç kadın, “her şey bitti, para ve mal mülk kazanmak için doğru ânı kaçırdınız. – Daha önce de söylediğim gibi, kısmetinizde zenginlik yok.”

“Öyleyse,” diye sözlerine devam etti ihtiyar, “en azından benim zavallı küçüğümü önlüğüme sarıp eve götürmeme de izin yok mu? – Bizim rahip efendinin bir

sürü içi doldurulmuş güzel kuşları ve sincapları var, o benim Küçük Zaches'imini içini doldurtur, ben de onu dolabımın üstüne yerleştiririm ve o kırmızı ceketini, geniş kurdelesini ve göğsündeki büyük yıldız nişanıyla orada durur, onu sonsuza dek hatırlamam için!"

"Bu," diye atıldı Rosenschön neredeyse hiddetlenerek, "bu son derece saçma bir düşünce, böyle bir şey kesinlikle olamaz!"

O anda kadın hıçkırarak hıçkırarak ağlamaya, feryat etmeye başladı. "Benim Küçük Zaches'imini kazandığı yüksek unvanlardan, büyük zenginlikten benim elime ne geçti! – Keşke benim yanımda kalsaydı ve onu şu fakir halimle ben büyütseydim, o zaman bu lanet olası gümüş çanağın içine düşmezdi ve hâlâ yaşıyor olurdu, belki de onun varlığından sevinç ve mutluluk duyardım. Onu odun sepetimin içinde her yere taşıdım, insanlar da bana acır ve önüme bol bol bozuk para atarlardı, oysa şimdi–"

Kabul salonundan ayak sesleri duyulunca Rosenschön yaşlı kadını dışarıya çıkarttı, ona aşağıda kapının önünde beklemesini tembihledi, evine dönerken onun bütün sıkıntılarını, bütün sefaletini bir anda sona erdirecek bir çare bulacağını söyledi.

Rosabelverde bir kez daha bu küçük adamın yanına sokuldu ve derin bir merhamet duygusundan kaynaklanan yumuşak, titreyen bir sesle ona şunları söyledi:

"Zavallı Zaches! – Doğanın üvey çocuğu – seninle ilgili iyi şeyler tasarlamıştım! – Sana armağan ettiğim dış güzelliğin senin içini aydınlatacağını sanıyordum herhalde bir çılgınlıktı, oysa ben içindeki sesin sana şöyle diyeceğine inanmıştım: 'Sen herkesin seni gördüğü gibi biri değilsin, sen ki bacakları tutmayan, kuştüyleri olmayan birisin, o halde seni kanatlarıyla yükseklerle taşıyan varlığın düzeyine erişmek için çabalamalısın!' – Fakat içinde böyle bir ses uyanmadı. Hareketsiz, cansız ruhun kendini

yüceltmedi, budalalığını, kabalığını, terbiyesizliğini terk edemedin. – Ah! – Keşke birazcık daha az kaba, küçük bir sersem olarak kalsaydın, o zaman bu utanç verici ölümden kurtulabilirdin! – Yaşarken benim etkimle insanlara nasıl göründüyse ölü halinde de aynı şekilde görünmeni Prosper Alpanus sağladı. Eğer seni küçük bir böcek – atik bir fare ya da hareketli bir sincap olarak tekrar görürsem çok sevineceğim! – Huzur içinde uyu, Küçük Zaches!”

Peri Rosabelverde odadan çıkarken, prensin saray hekimi ile oda hizmetkârı içeri girdiler.

“Tanrı aşkına!” diye haykırdı hekim, ölü Zinnober’i görür görmez onu hayata döndürmek için tüm çabaların boşuna olacağını anlamıştı. “Tanrı aşkına, bu nasıl oldu, mabeyincibaşı?”

“Ah,” diye karşılık verdi diğeri, “ah, sevgili doktor, isyan ya da devrim, adına ne dersiniz deyin, hepsi bir, dışarıda kabul salonunda korkunç bir gürültü ve taşkınlık hüküm sürüyordu. Saygıdeğer ekselansları, değerli hayatlarından endişe ederek, eminim ki kaçıp tualete saklanmak istemişlerdir, o sırada ayakları kaymıştır ve—”

“Demek ki,” dedi doktor coşkulu ve duygulu bir tavırla, “demek ki, o ölmekten korktuğu için öldü!”¹

Birden kapılar açıldı ve Prens Barsanuph içeriye daldı, beti benzi atmıştı, arkasında yüzleri daha beter sara-rıp solmuş yedi mabeyinci vardı.

“Duyduklarım doğru mu?” diye haykırdı prens, ama küçük adamın ölü bedenini görünce irkildi ve gözlerini göğe doğru dikerek, acının en derin ifadesiyle, “Ah Zinnober!” dedi. – Yedi mabeyinci de prensin ardından hep bir ağızdan: “Ah Zinnober!” diye haykırdılar ve tıpkı

1. Friedrich von Schlegel’in *Alarcos* (1802) adlı tragedyasından bir dizenin parodisi. (Ç.N.)

prensın yaptığı gibi, ceplerinden mendillerini çıkarıp gözlerine tuttular.

“Ne büyük bir kayıp,” diye söze başladı prens, bir süre sessiz sessiz hıçkırdıktan sonra, “devlet için yeri doldurulamaz bir kayıp! – Yirmi Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nı benim Zinnober’im gibi vakarla taşıyacak bir adam nerede bulunur! – Saray hekimi ve siz nasıl olur da *bu* adamın ölmesini engelleyemediniz! – Söyleyin – bu nasıl oldu, bu nasıl olabildi – nedeni neydi – bu mükemmel adam ne oldu da öldü?”

Saray hekimi küçük adamı büyük bir dikkatle inceledi, birçok yerini yoklayarak nabzının durmuş olduğunu tespit etti, başını boydan boya eliyle sıvazladı, sonra hafifçe öksürerek sesini ayarlayıp söze başladı: “Saygıdeğer efendim! Eğer yüzeysel bir açıklamayla yetinmem gerekirse, şunu söyleyebilirim ki, bakan nefesi tamamen kesildiği için ölmüş, nefesinin kesilmesi ise nefes almasının imkânsızlığı sonucunda oluşmuş, bu imkânsızlığa da bakanın tepetaklak içine daldığı ortam, *humor*¹ yol açmış. Diyebilirim ki, bakan böylelikle *humoristik* bir ölümle bu hayattan ayrılmış oluyor, ama böyle sığ bir açıklama benden uzak olsun, doğal ve sarsılmaz nedeni tamamen psişik durumlardan kaynaklanan her şeyi basit fiziksel prensiplerle açıklama eğilimi benden uzak olsun. – Saygıdeğer prensim, açık konuşmama izin verin! – Bakanın ölümünün ilk tohumları Yirmi Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nın verilmesiyle atılmıştı!”

“Nasıl yani!” diye haykırdı prens, saray hekimine öfkeyle bakan gözlerinde şimşekler çakıyordu, “Nasıl yani!”

1. (Lat.) Nem/sıvı. Burada yazar tıpta vücut sıvılarının genel adı olarak kullanılan “*humor*” sözcüğünün, aynı zamanda mizah anlamına gelmesine dayanarak bir kelime oyunu yapıyor. Bu ve ardından gelen cümledeki sözler her iki anlamda birden okunmalı. (Ç.N.)

– Siz ne diyorsunuz? – Merhumun devlete yaptığı hizmetler karşılığında aldığı ve bu kadar büyük bir zarafetle, bu kadar büyük bir vakarla taşıdığı Yirmi Dügmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı nasıl onun ölümüne sebep olabilir? – *Bu* nasıl olur? – Bunu bana kanıtlayın, yoksa – mabeyinciler, bu konuda siz ne diyorsunuz?”

“Bunu kanıtlamalı, kanıtlamalı, yoksa!” – diye haykırdı beti benzi atmış yedi mabeyinci ve saray hekimi konuşmasını sürdürdü:

“Saygıdeğer prensim, bunu kanıtlayacağım, *yoksası* yok bunun! – Durum şu şekilde birbiriyle ilişkili: Kurdeleye tutturulmuş olan ağır şeref nişanı, özellikle de sırttaki düğmeler omurga ganglionları¹ üzerinde zararlı bir etki yarattı. Aynı zamanda bu yıldız nişanı, triküspit kapak² ile üst mezenterik arter³ arasındaki, bizim karın boşluğu dediğimiz, sinir sisteminin labirent dokusunda dominant olan o düğümlü lifli şeyin üzerinde bir baskı oluşturdu. Bu dominant organ, serebral⁴ sistemle çok yönlü bir ilişki içindedir, ganglionların baskıya uğraması doğal olarak bu organa da zarar verir. Fakat serebral sistemin serbest iletimi, bütünün bir odak noktasında en mükemmel birleşiminin bir ifadesi olarak, bilinci ve kişiliği oluşturan koşul değil midir? Yaşam süreci, bu iki alanın içindeki etkinlik değil midir, yani ganglion sistemi ve serebral sistem? – Neyse! Kısacası, işte o baskı psişik organizmanın fonksiyonlarını bozdu. İlk önce devlet için yapılan ve açıkça göze görünmeyen fedakârlıklara dair karanlık fikirler oluştu, örneğin o nişanı canı acıması pahasına takmak gibi vs., durum giderek daha tehlikeli bir

1. Sinir düğümü. (Ç.N.)

2. Kalpte sağ kulakçık ve sağ karıncık arasında bulunur. (Ç.N.)

3. Bağısakları besleyen üç atardamardan biridir. (Ç.N.)

4. Serebrum (beyin) ile ilgili. (Ç.N.)

hal aldı, ganglion sistemi ile serebral sistemin uyumsuzluğu, sonunda bilincin tamamen kapanmasına, kişiliğin tamamen yitirilmesine neden oldu. Bu durumu ise biz *ölüm* sözcüğü ile tanımlıyoruz! – İşte böyle, saygıdeğer efendim! – Bakan kişiliğini çoktan yitirmişti, o yüzden de o lanet olası çanağın içine düştüğünde zaten çoktan işi bitmişti. – Yani onun ölümünün fiziksel değil, kesinlikle sınırsızca derin bir psişik nedeni vardı.”

“Hekimbaşı,” dedi prens canı sıkılmış bir halde, “hekimbaşı, karşımda yarım saattir gevezelik ediyorsunuz, söylediklerinizin bir tekini bile anladıysam ne olayım! Fiziksel ve psişik laflarıyla ne demek istiyorsunuz?”

“Fiziksel prensip,” diye tekrar anlatmaya başladı hekim, “saf bitkisel hayatın koşuludur, buna karşılık psişik prensip önkoşul olarak insan organizmasını gerektirir ve onu harekete geçiren de zihin ve düşünce gücünün varlığıdır.”

“Ne söylemeye çalıştığınızı hâlâ anlamıyorum, anlaşılmaz dostum!” diye atıldı can sıkıntısı son raddeye varan prens.

“Yani,” dedi hekim, “demek istiyorum ki saygıdeğer prens hazretleri, fiziksel olan saf bitkisel hayatla ilgilidir, düşünce gücünden yoksun bitkilerde olduğu gibi, psişik olan ise düşünce gücüyle ilgilidir. Bu da insan organizmasında geçerli olduğuna göre, hekim işe daima düşünce gücünden ve zihinden başlamalıdır ve şunu kabul etmelidir: Nasıl ki bir vasal¹ derebeyinin emirlerini derhal yerine getirmek zorundaysa, vücut da adeta zihnin emir kulu olan bir vasal gibidir.”

“Ohoo!” diye haykırdı prens, “Ohoo, hekimbaşı, bu kadarı yeterli! – Siz benim vücudumu tedavi edin, zihni-

1. Avrupa feodal sisteminde, derebeyine bağlılık yemini ederek, hizmetleri karşılığında kendisine toprak ve köylü (yurtluk) tahsis edilen bey. (Ç.N.)

me dokunmayın, ondan yana şimdiye kadar hiç sıkıntım olmadı. Aslında, hekimbaşı, siz kafası karışık bir adamsınız, burada bakanımın ölü bedeninin yanı başında, bu kadar duygulanmış olmasam ben yapacağımı bilirdim! – Haydi, mabeyinciler! Burada, sonsuzluğa uğurladığımız dostumuzun katafalkı başında biraz daha gözyaşı dökelim ve sonra sofraya geçelim.”

Prens mendilini gözüne tutup içini çeke çeke ağladı, mabeyinciler de aynı hareketi yaptılar, sonra hep birlikte oradan uzaklaştılar. Kapının önünde ihtiyar Liese duruyordu, kollarında insanın görüp görebileceği en güzel, altın sarısı renginde soğan hevenkleri asılıydı. Prens gözü bu soğanlara takıldığından durdu, yüzündeki acı ifadesi kayboldu, yumuşak ve lütufkâr bir tavırla gülümseyerek şöyle dedi: “Ömrüm boyunca böyle güzel soğan görmedim, tadı da mutlaka şahane olmalı. Kadıncağızım, bu soğanlar satılık mı?”

“Elbette,” diye karşılık verdi Liese dizini kırıp yerlere kadar eğilerek, “elbette, saygıdeğer prens hazretleri, soğan satarak kıt kanaat, elimden geldiğince geçimimi sağlıyorum! – Soğanlarım bal gibi tatlıdır, arzu eder misiniz, saygıdeğer efendim?”

Kadın bu sözlerle bir hevenk en iri, en parlak soğanı prene uzattı. Prens gülümseyerek soğanları aldı, beğendiğini göstermek için hafifçe ağzını şapırdattıktan sonra, “Mabeyinciler! Biriniz bana çakısını versin,” diye seslendi. Çakı iletildi, prens gayet düzgün ve temiz bir şekilde bir soğanı soydu ve cücüğünü çıkarıp biraz tattı.

“Ne kadar lezzetli, ne kadar tatlı, ne kadar özlü, ne kadar keskin!” diye haykırdı, gözleri sevinç içinde parlıyordu, “Sanki müteveffa Zinnober’i karşımda görüyormuşum gibi, sanki bana eliyle işaret ediyormuş ve: ‘Satın alın – yiyin bu soğanları, prensim – devletin çıkarları bunu gerektirir!’ diye fısıldadığını duyar gibi oluyorum.”

– Prens, ihtiyar Liese’nin avucuna birkaç altın para sıkıştırdı, mabeyinciler bütün soğan hevenklerini ceplerine doldurmak zorunda kaldılar. Dahası! – Prens, sarayın *dejéuner*¹ servisi için soğan alımının Liese’den başka hiç kimseden yapılmamasını emretti. Böylece Küçük Zaches’in annesi, tam anlamıyla zengin olmasa da fakirlikten ve sefaletten kurtuldu, elbette bunda iyi kalpli Peri Rosa-belverde’nin gizli bir tılsımının etkisi olmuştu.

Bakan Zinnober’in cenaze töreni Kerepes’te o güne kadar görülmüş en ihtişamlı merasimlerden biri oldu; Prens ve tüm Yeşil Benekli Kaplan şövalyeleri derin bir keder içinde cenazenin arkasında yürüyorlardı. Bütün çanlar çalıyordu, hatta havai fişek gösterileri için prensin büyük bir maliyetle satın aldığı iki küçük havan topu da defalarca ateşlendi. Kentliler –hatta bütün halk– herkes ağlıyor, devlet en güçlü desteğini kaybetti diye feryat ediyordu, Zinnober gibi derin bir anlayışa, yüce bir ruha sahip, yumuşak başlı, halkın refahı için yılmadan şevkle çalışan bir adamın bir daha asla hükümetin başına geçmesinin mümkün olmadığını söylüyorlardı.

Gerçekten de bu kayıp telafi edilemedi; çünkü Yirmi Düğmeli Yeşil Benekli Kaplan Nişanı’nı, sonsuzluğa göçmüş olan, unutulmaz Zinnober’e yakıştığı kadar kendine yakıştıracabilecek bir bakan bulunamadı.

Son Bölüm

Yazarın hüznünlü ricası. – Profesör Mosch Terpin'in yatışması ve Candida'nın keyifli ruh halini sürdürebilmesi. – Bir altın böceğin Doktor Prosper Alpanus'un kulağına vızıldayarak bir şeyler söylemesi, Alpanus'un vedalaşması ve Balthasar'ın mutlu bir evlilik sürdürmesi.

Şimdi sevgili okur, bu sayfaları senin için kaleme alan yazarın veda zamanıdır; bu yüzden de içini hüznü ve endişe kaplamaktadır. – Yazar, aslında küçük Zinnober'in başından geçen acayip olaylar hakkında çok daha fazlasını biliyordu ve içinden gelen, karşı koyamadığı bir hevesle bu öyküyü anlatırken bunlardan da söz etmeyi çok isterdi. Gene de! – Yazar, burada anlatılan dokuz bölüme dönüp bakınca içinde çok fazla olağanüstü, çılgın, akla mantığa aykırı olay barındırdığını görerek, eğer aynı şekilde anlatmaya devam ederse, senin hoşgörünü zorlamak ve seninle, sevgili okur, bozuşmak tehlikesine düşeceği duygusuna kapılmaktadır. Yazar, “Son Bölüm” sözünü yazdığı sırada birden yüreğini sıkıştıran hüznü ve endişe içinde, senden bu tuhaf yaratıkları, neşeli ve her türlü baskıdan uzak bir ruh hali içinde izlemeni, hatta onlarla dost olabilmeni diliyor. Yazar, ilhamını “Phan-

tasus”¹ adındaki tekinsiz hayaletle borçludur, üstelik onun garip ve değişken karakterine kendini fazlasıyla kaptırmış olabilir. – Bu yüzden ikisine karşı da yüzünü buruşturma, hem yazara hem de o değişken karakterli hayalet! – Eğer sen, sevgili okur, arada sırada birçok olaya içinden gelerek gülümsediysen, ne mutlu; demek ki sen bu sayfaların yazarının arzu ettiği ruh hali içindeydin ve böylece birçok bakımdan onu mazur görebilirsin!

Aslında bu öykü küçük Zinnober’in trajik ölümüyle sona erebilirdi. Fakat öykünün acıklı bir cenaze töreni yerine mutlu bir düğünle bitmesi daha hoş olmaz mı?

O halde kısaca güzeller güzeli Candida ve mutlu Balthasar’ın öyküsüne dönelim.

Profesör Mosch Terpin dünya işlerini iyi bilen, aydınlanmış bir adamdı, *Nil admirari*² özdeyişini benimseydiği için uzun yıllardan beri dünya üzerindeki hiçbir şey karşısında hayrete kapılmamayı alışkanlık edinmişti. Fakat şimdi öyle bir duruma gelmişti ki bilgeliğini bir kenara bırakıp şaşkınlıktan şaşkınlığa sürükleniyordu; öyle ki artık kendisinin gerçekten bir zamanlar devletin doğa işlerini yöneten Profesör Mosch Terpin olduğundan ve bu sıfatla başı dik olarak gururla ortalıkta dolaştığından bile emin değildi.

Profesörü hayrete düşüren ilk olay, Balthasar’ın ona Doktor Prosper Alpanus’u dayısı olarak takdim etmesi ve doktorun Balthasar’a bir bağış sözleşmesi sunması oldu. Bu sözleşmeye göre Balthasar, Kerepes’e bir saat uzaklıktaki kır evinin ve yanı sıra da ormanlık arazinin,

1. Yunan mitolojisinde Uyku Tanrısı Hypnos’un oğullarından biridir. Taş, toprak, su, ağaç gibi tinden yoksun varlıkların biçimine bürünerek ya da cansız varlık kılığında görünerek fantastik düşleri yaratan “Phantasus” aynı zamanda E.T.A. Hoffmann’ın yakın arkadaşı olan Ludwig Tieck’in 3 ciltlik masal antolojisinin de adıdır (1812-1816). (Ç.N.)

2. (Lat.) Hiçbir şeye şaşırma! (Horatius) (Ç.N.)

tarlaların, otlakların sahibi oluyordu, üstelik envanter defterinde, paha biçilmez ev eşyalarının, hatta altın ve gümüş külçelerin kayıtlı olduğunu fark eden profesör gözlerine inanamadı, çünkü bunların değeri sarayın hazinesindeki servetin bile ötesindeydi. Daha sonra profesör, Zinnober'in içinde yattığı ihtişamlı tabuta Balthasar'ın dürbünüyle bakarken, birdenbire sanki Bakan Zinnober diye biri hiç var olmamış, sadece küçük, edepsiz, şımarık bir bücür yanlışlıkla anlayışlı, akli başında bir Bakan Zinnober yerine konulmuş hissine kapıldığında tekrar hayrete düştü.

Mosch Terpin'in hayretini en son raddesine vardırان durum ise, Prosper Alpanus'un onu kır evine götürmesi ve ona kütüphanesini ve diğer birtakım olağanüstü şeyleri göstermesi, hatta bizzat kendisinin birtakım tuhaf bitkiler ve hayvanlarla çok hoş deneyler yapması oldu.

Profesör düşünürken şu gerçeğe vardı: Belki de yaptığı doğa araştırmalarının en ufak bir önemi bile yoktu ve sanki bir yumurtanın içine hapsolmuş gibi rengârenk, muhteşem bir sihir dünyasının ortasında oturuyordu. Bu düşünce onu o kadar huzursuz etti ki sonunda tıpkı bir çocuk gibi feryat figan ağlamaya başladı. Balthasar onu hemen geniş şarap mahzenine götürdü; orada ışıldayan fıçıları ve pırıl pırıl şişeleri gören profesöre, prensin şarap mahzenine kıyasla burada daha iyi araştırma yapabileceğini, bu güzel parkta doğayı tüm ayrıntılarıyla inceleyebileceğini söyledi.

Bunun üzerine profesör yatıştı.

Balthasar'ın düğün töreni kır evinde kutlandı. O – arkadaşları Fabian – Pulcher – hepsi de Candida'nın asil güzelliğinin yanı sıra kıyafetine ve bütün tavırlarına yansıyan büyüleyici cazibesine hayran oldular. – Gerçekten de Candida bir büyüyle sarmalanmış gibiydi, çünkü Peri Rosabelverde tüm küskünlüğünü bir tarafa bırakıp ma-

nastırda yaşayan Fräulein von Rosenschön sıfatıyla düğüne katılmıştı, gelini bizzat kendisi giydirmiş, onu en güzel, en muhteşem güllerle süslemişti. Eğer işin içinde bir peri parmağı varsa, elbisenin mutlaka yakışacağını herkes çok iyi bilir. Ayrıca Rosabelverde güzeller güzeli geline ıslıl ıslıl parlayan bir kolye armağan etmişti. Bu kolye sihirli bir etki yaratıyordu: Şöyle ki, Candida onu taktığında önemsiz konulara, örneğin iyi bağlanmamış kurdeleye, düzgün durmayan saç tokasına, çamaşırdaki lekeye ya da bunun gibi şeylere asla canını sıkmayacaktı. Kolyenin ona sağladığı bu özellik sayesinde yüzünü özel bir zarafet ve neşe kaplıyordu.

Gelin ile damat mutluluktan göklerde uçuyorlardı, ama gene de –Alpan'ın gizli, bilgece büyüğü sayesinde– orada toplanan can dostlarına gözleri ve sözleriyle gereken ilgiyi gösterdiler. Prosper Alpanus ve Rosabelverde, bir arada en güzel mucizelerle düğün gününün daha da görkemli olması için uğraşıyorlardı. Her tarafta, çalıların ve ağaçların arasından tatlı aşk nağmeleri yükseliyor, en şahane yemeklerle, kristal şişelerle donatılmış sofralar ışık saçıyor, kristal şişelerden akan leziz şaraplar, konukların damarlarını yaşam coşkusuyla dolduruyordu.

Gecenin karanlığı ortalığa çökmüştü, birden parkın üzerinde ateş gibi parlayan gökkuşakları belirdi, ıslıl ıslıl bir yukarı bir aşağı salınan kuşlar ve böcekler, kanatlarını çırtıkça etrafa milyonlarca kıvılcım saçıyorlardı, bu parlak noktalar sürekli değişen şekiller meydana getiriyorlar, bunlar havada dans ediyor, oraya buraya uçuşuyor ve çalıların arasında gözden kayboluyorlardı. Bu sırada ormanın müziği daha da güçleniyor, gece rüzgârı esrarengiz fısıltılarla, hoş kokular yayarak o tarafa doğru esiyordu.

Balthasar, Candida ve arkadaşları bütün bunların Alpan'ın kuvvetli büyüğü olduğunun farkındaydılar, ama Mosch Terpin çakırkeyif olduğundan, yüksek sesle

gölerek, bütün bunların arkasında prensin opera dekora-törü ve havai fişekçisi olan o şeytan heriften başka kim-senin olamayacağını ileri sürüyordu.

Birden kuvvetli çan sesleri duyuldu. Parlak bir altın böcek aşağıya süzöldü, Prosper Alpanus'un omzuna kon-du, kulağına alçak sesle vızıldayarak bir şeyler söyledi.

Prosper Alpanus oturduğu yerden kalkarak ciddi ve törensel bir tavrıla, "Sevgili Balthasar – güzeller güzeli Candida – dostlarım! – Zamanı geldi – Lothos çağırıyor – Gitmeliyim!" dedi.

Bunun üzerine evli çiftte yaklaştı ve bir şeyler fısılda-dı. Balthasar ve Candida, her ikisi de çok duygulanmış-lardı, kuşkusuz Prosper onlara güzel öğütler vermişti, her ikisini de içtenlikle kucakladı.

Sonra Fräulein von Rosenschön'e dönerek onunla da fısıldaştı – herhalde Rosenschön ona sihir ve peri me-seleleri hakkında bazı görevler vermiş, o da bu görevleri memnuniyetle kabul etmişti.

Bu arada, ıslıl ıslıl parıldayan iki yusufçuk böceğinin koşulduğu, gümüş sölün tarafından sürölen küçük bir kristal araba havada süzölerek yere indi.

"Elveda – elveda!" diye seslendi Prosper Alpanus, arabaya bindi ve süzölerek alev gibi parlayan gökkuşak-larının üzerine yükseldi, arabası son olarak gökyüzünün en tepesinde göze göröndü, tıpkı ıslıldayan minik bir yıl-dız gibi, bulutların arkasında gözden kayboldu.

"Güzöl bir Montgolfier¹ balonu," dedi Mosch Terpin horlayarak ve ardından şarabın gücüne yenik düşerek derin bir uykuya daldı.

Balthasar, Prosper Alpanus'un öğütlerini hep aklın-da tutarak ve o güzel kır evine sahip olmanın tadını çıkı-

1. Montgolfier kardeşler, 5 Haziran 1783'te ilk balonlu uçuşu yapan mucitler-dir. (Ç.N.)

rarak, gerçekten iyi bir şair oldu. Prosper'in güzeller güzeli Candida'yı gözeterek övgüyle söz ettiği malikâne- nin diğer özellikleri de kendini gösterdiğinden ve Can- dida manastırda yaşayan hanımefendi, Fräulein von Ro- senschön'ün düğün hediyesi olarak armağan ettiği kol- yeyi boynundan hiç çıkartmadığından, Balthasar bütün saadeti ve ihtişamı içinde dünyanın en mutlu evliliğini sürdürdü, bu bir şairin genç ve güzel bir kadınla sürdü- rebileceği en mutlu evlilikti.

İşte Küçük Zaches namıdiğer Zinnober'in kaderi hakkında yazılan bu masalın eriştiği mutlu

Son

